

วารสารละดรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

Print ISSN 2586-8705
Online ISSN 2730-3748

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและบทความวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ศึกษา ของคณาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถาบัน โดยมีขอบเขตเนื้อหาใน สาขาวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษา บริหารธุรกิจ การจัดการ การท่องเที่ยวและบริการ
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนข่าวสาร สารสำคัญ ประสพการณ์ด้านการวิจัยให้นักวิจัย นักวิชาการ และบุคคลทั่วไปที่สนใจ

เจ้าของ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

กำหนดออกเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ: ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน); ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม)

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ฝ่ายวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น

หน้าที่ ให้คำปรึกษาในการจัดทำวารสารละศรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.พนิตสุภา ธรรมประมวล

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.สุธิชา เชญชาญ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยพงษ์ แดงขำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

หน้าที่ ดำเนินงานบริหารจัดการวารสารละศรี ให้มีคุณภาพเป็นไปตามนโยบายของสถาบันวิจัยและพัฒนาให้ สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.จักรพันธ์ สุทธิรัตน์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ เรือโท ดร.ทวีศักดิ์ รูปสิงห์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณวีร์ บุญคุ้ม

มหาวิทยาลัยศิลปากร

รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ อิงอาจ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ เรือนนระการ
รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิ์ อีธรรม
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญวรรณ วิงวอน
รองศาสตราจารย์ ดร.สมัครสมร ภักดีเทวา
รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐจวน ประวัติเมือง
รองศาสตราจารย์ ดร.นิวสนันท์ วงศ์ประสิทธิ์
รองศาสตราจารย์ ดร.พิชาภพ พันธุ์แพ
รองศาสตราจารย์ ดร.วันทนา เนาว์วัน
รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ชูชาติ พยอม
รองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เต๊ะขันหมาก

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

เลขานุการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริสวัสดิ์ จิงเจริญนิรชร
นายณดล มีคุณ
นายเจตนิพิฐ กันฉาย
นางสาวดาวัลย์ อาจชน
หน้าที่ ดำเนินงานบริหารจัดการวารสารละศรี และงานที่ได้รับมอบหมายจากบรรณาธิการ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความก่อนตีพิมพ์ (Peer review Committee)

รองศาสตราจารย์ เรือโท ดร.ทวีศักดิ์ รูปสิงห์
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญวรรณ วิงวอน
รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณวีร์ บุญคุ้ม
รองศาสตราจารย์ ดร.พรชนก ทองลาด
อาจารย์ ดร.ณัฐพัชร มณีโรจน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรธิกา พังงา
อาจารย์ ดร.เมธรัตน์ จันตะนี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงรัตน์ โพธิ์เงิน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัทธ์พสุตม์ สารนุวัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬารัตน์ บุษบงก์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง
อาจารย์ ดร.พรทิวา จุลสุคนธ์
อาจารย์ ดร.ณัฐภาพ สมคิด
ดร.จันทร์ฉาย จันทรลา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า
รองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เต๊ะขันหมาก

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยบูรพา
ท้องถิ่นอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุลดา ทรัพย์สมบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร วชิรปัญญาพงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรยุทธ ทองคำ
อาจารย์ ดร.นิธิญา ใจเย็น

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
321 ถนนนารายณ์มหาราช ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
โทรศัพท์/โทรสาร 0 3661 1201

บทบรรณาธิการ

วารสารลวະສະຣີเป็นวารสารวิชาการที่จัดทำโดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่งานวิจัยและบทความที่ครอบคลุมทางด้านสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ศึกษา ของคณาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน และเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนข่าวสาร สารระสำคัญ ประสบการณ์ด้านการวิจัยให้แก่แก่นักวิจัย นักวิชาการ และบุคคลทั่วไปที่สนใจ โดยมีขอบเขตเนื้อหาในสาขาวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษา บริหารธุรกิจ การจัดการ การท่องเที่ยวและบริการ ซึ่งประกอบด้วยบทความวิจัยและบทความวิชาการ

สำหรับฉบับนี้มีบทความที่มีเนื้อหาสาระอันเป็นประโยชน์ ครอบคลุมได้ผ่านการพิจารณากลั่นกรองอย่างรอบคอบและรอบด้านเพื่อให้เกิดความถูกต้องและลุ่มลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาวิชานั้นๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

การจัดทำวารสารฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความร่วมมืออย่างดียิ่ง ทั้งจากผู้นิพนธ์ที่ได้เขียนบทความ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์ในการพิจารณาบทความ กองบรรณาธิการ คณะทำงาน ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

รองศาสตราจารย์ ดร.พนิตสุภา ธรรมประมวล

บรรณาธิการวารสารลวະສະຣີ

สารบัญ

	หน้า
กองบรรณาธิการ	(1)
คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความก่อนตีพิมพ์ (Peer review Committee)	(2)
บทบรรณาธิการ	(3)
สารบัญ	(4)
 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1	 1
มนสิชา เหมือนปอง, มิตภาณี พุ่มกล่อม	
รูปแบบการบูรณาการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการเพื่อพัฒนาชุมชน ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	17
คณางค์ ช่อชู, จริยาภรณ์ ปีตาทะสังข์	
คุณภาพและความสำเร็จในการเรียนวิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ ผ่านระบบ Course on demand ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง	31
อุไร ทองหัวไผ่	
การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2	47
วิชุดา ดวงจ้อย, ในตะวัน กำหอม	
การจัดการสภาพแวดล้อมต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2	60
สุภัทรา เอี่ยมสังข์ทอง, ในตะวัน กำหอม	
การศึกษาความต้องการของลูกค้าธุรกิจอุตสาหกรรม เพื่อพัฒนาแผนธุรกิจ สำหรับผู้แทนจำหน่ายอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	74
พจณี วัชรชัยทโลสถ, สมบัติ ชำรงสินถาวร	
การพัฒนาส่วนประสมการตลาดบริการของผลิตภัณฑ์โอท็อปนวัตกรรมวิสาหกิจชุมชนกำแพงแสน	92
นุชนาถ นรินทร์, เขวิกา สุขเอี่ยม , สิทธิ อีรสรณ์	
นวัตกรรมการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุผาแดง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก	104
ไพฑูรย์ อินตะขัน, ฐานันดร โต๊ะถม, สุวิทย์ เครือเค้	
ความได้เปรียบในการแข่งขัน และผลการดำเนินงานขององค์การ: มุมมองของทฤษฎี มุมมองฐานทรัพยากร	119
ภูผดิษฐ์ อุ่นดำรงการ, ธัญปวีณ์ รัตนพงศ์พร, สมบัติ ชำรงสินถาวร, อัมพล ชูสนุก	

สารบัญ(ต่อ)

ภาคผนวก

หน้า

135

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารละศรี

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ

การจัดรูปแบบหน้ากระดาษวารสารละศรี

รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ROLES OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN PROMOTING CLASSROOM
RESEARCH OF SCHOOLS UNDER KANCHANABURI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

มนสิชา เหมือนปอง¹, มิตภาณี พุ่มกล่อม²

Monsicha Mueanpong, Mitparnee Pumklom

Received: August 5, 2021 Revised: October 16, 2021 Accepted: November 12, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนและ 2) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 305 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัย พบว่า 1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้ความสำคัญกับงานวิจัยในชั้นเรียน และด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน และ 2) ผลการเปรียบเทียบบทบาทในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา, การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

¹ นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา, หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

² อาจารย์ ดร.ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study roles of school administrator and 2) compare the roles of the administrators in promoting classroom research in the basic education schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1, classified by school size. The 305 research subjects comprising teachers in the subject area were selected by stratified random sampling and treated by a 5-level rating scale questionnaire with reliability of 0.95 to collect data which were analyzed in statistical terms of percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance and test on the differences in the mean pair values by Sheffe's method with the statistical significance level at 0.05.

The findings: 1) The roles of the administrators in promoting classroom research in the basic education schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1 was overall and each individual aspect at a high level, ranking in the order of mean from high to low as researchers' job advancement, researcher recognition, research achievement, research importance and responsibility to researchers respectively. 2) The comparison of the roles of the school administrators in promoting classroom research in the schools, classified by school size, was found no significant difference as a whole and in a separate aspect.

Keywords: Roles of school administrators, promoting classroom research

บทนำ

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559, หน้า 163) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ เน้นการพัฒนาคนเป็นศูนย์กลาง จึงต้องเร่งสร้างภูมิคุ้มกันเพิ่มขึ้นในมิติ การพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อป้องกันปัจจัยเสี่ยงที่สังคมไทยต้องเผชิญและเสริมรากฐานของประเทศในด้านต่าง ๆ ให้ เข้มแข็งควบคู่ไปกับการให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง มี โอกาสเข้าถึงทรัพยากรและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาส ทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภค ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคงยั่งยืนซึ่งสอดคล้องกับตามเจตนารมณ์ของกฎหมายตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 เป็นกฎหมายการศึกษาที่ระบุไว้ชัดเจนในเรื่องเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ในมาตรา 24 (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอน และผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ ให้สถานศึกษา พัฒนาระบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553, หน้า 10)

ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดบทบาท หน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ข้อ 7 ให้ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 76-77) ซึ่งการบริหารจัดการสถานศึกษา และหน่วยงานการศึกษาในปัจจุบันจำเป็นต้องอาศัยศาสตร์ทางการบริหารจัดการ ผสมผสานกับศาสตร์ทาง วิทยาการวิจัย ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจโดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างองค์ความรู้และ นวัตกรรมการบริหาร ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมและท้องถิ่นเทคโนโลยี และสภาพการณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ เฉพาะและข้อจำกัดขององค์กร ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ คือ ศักยภาพของบุคลากรและทรัพยากรทางการ บริหารอื่น ๆ ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาและองค์กรทางการศึกษา ให้มีความ เป็นเลิศ เป็นองค์กรคุณภาพ มีเอกลักษณ์เด่นเฉพาะองค์กร ตอบสนองความต้องการ สร้างความพึงพอใจให้กับผู้ที่ มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้นองค์ความรู้และสาระของการวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารการศึกษาจึงเป็นความต้องการ จำเป็นของผู้ประกอบวิชาชีพบริหารการศึกษา เพื่อยกระดับและพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เป็นผู้บริหารมือ อาชีพ (วีระยุทธ ชาตะกาญจน์, 2557, หน้า 1)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้การสนับสนุนส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียน เพราะการวิจัย ในชั้นเรียนมีผลต่อผู้เรียนโดยตรง การจัดการศึกษาต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนมีบทบาทมีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด การวิจัยในชั้นเรียนจึงมีความสำคัญมากถือว่าการวิจัยในชั้นเรียนต้องทำควบคู่ กับการเรียนการสอน ถือว่าเป็นกระบวนการแก้ปัญหา พัฒนาระบบการสอนและการเรียนที่เกิดขึ้นจริงในชั้น

เรียน ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและศักยภาพของผู้เรียน ดังนั้นการส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยในชั้นเรียน ถือว่าเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียน จัดสรรงบประมาณสนับสนุน มีการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้สร้างขวัญกำลังใจ และแบ่งเวลาเข้าร่วมเป็นผู้วิจัยในชั้นเรียน จึงจะถือได้ว่าเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างแท้จริง เพราะที่ผ่านมาในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนย่อมมีการรับรู้และเข้าใจถึงสภาพปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรวมทั้งสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมากกว่าบุคคลอื่น ทำให้ครูเข้าใจปัญหาเพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนได้ดีที่สุด (อนุสา บุญเรือง, 2554, หน้า 34) ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนจึงมีความเหมาะสมที่จะเป็นนักวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมากที่สุด กระบวนการแสวงหาความรู้เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนอย่างมีระบบและมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน โดยมีกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่องคือมีการวางแผนหลังจากที่มีการกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไขปรับปรุงลงมือปฏิบัติสังเกตและสะท้อนผลเป็นวงจรต่อไปจนบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ และผู้วิจัยส่วนใหญ่คือครูผู้สอน การวิจัยมีความจำเป็นและมีบทบาทต่อการพัฒนาการศึกษาเนื่องจากข้อความรู้หรือข้อค้นพบจากการวิจัยใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและพัฒนา นักเรียนและผู้ที่จะทำการวิจัยได้ประสบผลสำเร็จคือตัวครู เพราะครูเป็นผู้ที่รู้ปัญหาและรู้จักนักเรียนดีที่สุด (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2560, หน้า 42)

ดังนั้น หากครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยเป็นอย่างดีแล้วการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและบรรลุตามเป้าหมายของการศึกษาก็จะประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้ในสภาพปัจจุบันการวิจัยในชั้นเรียนยังประสบกับปัญหาหลาย ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นความหลากหลายของงาน ความพึงพอใจในการทำงานอัตราการเพิ่มเงินเดือนความก้าวหน้าเมื่อเทียบกับเพื่อนร่วมรุ่น ความผูกพันกับอาชีพครู อัตราการเลื่อนขั้นเงินเดือนความปรารถนาที่จะเป็นครูต่อไปในอนาคต ครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการทำวิจัย ขาดการสนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัย ขาดแหล่งข้อมูลสำหรับการค้นคว้าทำวิจัย สอดคล้องกับบัญชา อึ้งสกุล (2559, หน้า 48) กล่าวว่าการใช้การวิจัยในกระบวนการเรียนรู้เป็นการบูรณาการจัดการเรียนการสอน โดยใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้เป็นการหาความรู้หรือวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับ สภาพการเรียนการสอนหรือเพื่อแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการผลิตงานวิจัยและการพัฒนางานวิจัยของครูในระดับประถมศึกษาจะเกิดผลขึ้นได้เพียงใด ส่วนหนึ่งเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของครูและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูเป็นสำคัญพฤติกรรมดังกล่าวนี้โดยทั่วไปจะเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความรู้สึกหรืออารมณ์หรือมีความต้องการในบางสิ่งบางอย่างที่จะนำไปสู่การลงปฏิบัติพฤติกรรมของมนุษย์จึงถูกกำหนดมาจากเจตคติของบุคคล ซึ่งขยายความถึงอารมณ์และการรับรู้ครูจะมีพฤติกรรมในการทำวิจัยในชั้นเรียน อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิภาพเพียงใดนั้นถูกกำหนดขึ้นมาจากเจตนา (Intention) ที่จะทำงานวิจัย นั่นเอง ดังนั้นเจตนาในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียน ควรจะเกิดจากองค์ประกอบหลากหลายที่จะส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูเอง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดให้มีโครงการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมให้ครูสายปฏิบัติการสอนและนำการวิจัยไปบูรณาการกับการจัดการเรียน การสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้นมุ่งเน้นให้ครูได้นำปัญหาที่ประสบในชั้นเรียนใน โรงเรียนมาทำการศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบ เก็บข้อมูลสม่ำเสมออย่างต่อเนื่องนำข้อมูลที่ได้มา วิเคราะห์และนำผลการวิจัยมาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งภารกิจที่สำคัญของครูยุคใหม่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ที่กำหนดให้ครูผู้สอนสามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และด้วยความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนมาช่วยพัฒนาการเรียนการสอนของครูดังกล่าวข้างต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในฐานะเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลส่งเสริมสนับสนุนครูในสังกัดได้พัฒนาการเรียนการสอนและวิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ผู้วิจัยทำงานอยู่เพื่อใช้เป็นสารสนเทศให้กับผู้บริหารในหน่วยงานและผู้บริหารโรงเรียนได้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนและเพื่อหาแนวทางพัฒนาปรับปรุงและแก้ไข ปัญหาของครูผู้สอนที่ไม่ทำวิจัยในชั้นเรียน

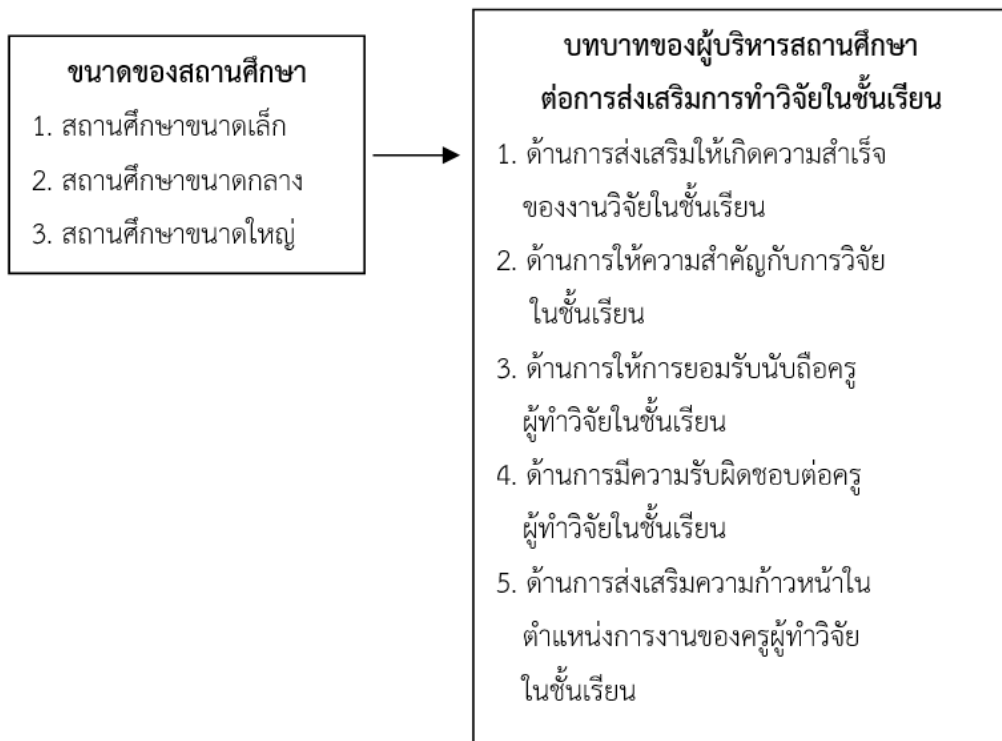
จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนและเพื่อประโยชน์เป็นแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนของครูให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าดำเนินไปตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งผู้วิจัยนำแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2553, หน้า 10) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้การยอมรับนับถือกับครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ดังภาพประกอบ

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 1,471 คน จากโรงเรียน 139 แห่ง

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) ที่ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้จำนวน 305 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษา

3. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ขนาดของสถานศึกษา ประกอบด้วย

3.1.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก

3.1.2 สถานศึกษาขนาดกลาง

3.1.3 สถานศึกษาขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย

- 3.2.1 ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน
- 3.2.2 ด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน
- 3.2.3 ด้านการให้การยอมรับนับถือกับครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน
- 3.2.4 ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน
- 3.2.5 ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ซึ่งมีทั้งหมด 5 ด้าน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของคำถาม ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขในข้อบกพร่อง
2. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 จำนวน 50 ข้อ
3. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงจากคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วไปทดลองใช้ (tryout) กับครูในสถานศึกษาประถมศึกษา โรงเรียนวัดหวายเหนือวิทยาสิริวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.95
4. ผู้วิจัยนำผลมาพิจารณาปรับปรุง ข้อคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์
5. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามออนไลน์โดยกูเกิ้ลฟอร์ม (google form) 2 วิธี คือ ส่งลิงค์ (link) และส่งฟอร์มผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) และประสานงานทางโทรศัพท์ในการติดตามเก็บแบบสอบถาม

จากสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ด้วยตนเอง จากผู้ตอบแบบสอบถามโดยตรงที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 305 ชุด ได้กลับคืนมา 305 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปอย่างถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้สถิตินำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์แจกแจงความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน โดยวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย (mean หรือ $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 สรุปผลได้ ดังนี้

ตาราง 1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวม

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม การทำวิจัยในชั้นเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัย ในชั้นเรียน	3.70	0.62	มาก
2. ด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน	3.58	0.67	มาก
3. ด้านการให้การยอมรับนับถือกับครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน	3.59	0.68	มาก
4. ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน	3.61	0.72	มาก
5. ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครู ผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน	3.74	0.71	มาก
รวมเฉลี่ย	3.64	0.63	มาก

จากตาราง 1 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก

ไปหาน้อย คือ ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน (ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน

ตาราง 2 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวม

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	ขนาดสถานศึกษา						F	Sig.
	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของ งานวิจัยในชั้นเรียน	3.70	0.55	3.71	0.64	3.66	0.78	0.128	0.880
2. ด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยใน ชั้นเรียน	3.65	0.65	3.58	0.66	3.37	0.86	2.763	0.064
3. ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครู ผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน	3.65	0.63	3.58	0.66	3.37	0.86	0.578	0.561
4. ด้านการให้การยอมรับนับถือกับครู ผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน	3.65	0.65	3.62	0.74	3.61	0.88	2.763	0.064
5. ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าใน ตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้น เรียน	3.78	0.58	3.72	0.78	3.76	0.76	0.287	0.750
รวมเฉลี่ย	3.69	0.56	3.64	0.64	3.53	0.80	0.965	0.382

จากตาราง 2 พบว่า การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทเป็นอย่างมากในการส่งเสริมการทำวิจัยใน

ชั้นเรียนของสถานศึกษา การวิจัยในชั้นเรียนถือเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษา ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำวิจัย และสามารถนำผลการวิจัยที่ตนได้ทำไปปฏิบัติใช้ประโยชน์ได้ทันเวลาและถูกต้องตรงกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภารัตน์ คล้ายสินธุ์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับกมลวรรณ ธรรมรัตนารมย์ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับปัญญา คณะเมธ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียน ระดับประถมศึกษา เขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการประชุมคณะครูเพื่อชี้แจงนโยบายวัตถุประสงค์และบทบาทที่ครูต้องทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน เช่น จัดให้มีห้องหรือมุมสำหรับศึกษาค้นคว้างานวิจัยในชั้นเรียน จัดหาอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้เพียงพอเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนเช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร กระดาษ เป็นต้น จัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน เช่น จัดให้มีห้องหรือมุมสำหรับศึกษาค้นคว้างานวิจัยในชั้นเรียน และส่งเสริมให้ครูได้ช่วยเหลือแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์กับครูอื่นซึ่งกำลังทดลองหรือทำงานวิจัยในชั้นเรียนเรื่องเดียวกัน ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542, หน้า 15-17) กล่าวว่า ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนไปพร้อมกันจากสื่อ การเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา จึงสอดคล้องกับงานวิจัย ปัญญา คณะเมธ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียน ระดับประถมศึกษา เขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ นิติธร ต้นโพธิ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการทำวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

1.2 ด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ขึ้นำกระตุ้นสร้างความตระหนักให้ครูปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน โดยใช้การวิจัยในชั้นเรียน ให้การสนับสนุนให้ครูทดลองทำการวิจัยโดยใช้วิธีสอนหรือนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ จัดให้มีการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ให้ความช่วยเหลือร่วมกันวางแผนออกแบบการวิจัยในชั้นเรียนกับครูแต่ละคน นำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้เพื่อวางแผนในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน และสนับสนุนให้มีวิทยากรผู้เชี่ยวชาญหรือนำด้านการวิจัยในชั้นเรียนมาให้ความแก่ครู ดังที่อัครพิสุทธ สยามประโคน (2559, หน้า 59) ได้กล่าวไว้ว่า ครูจำเป็นต้องมีศักยภาพในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ดังนั้นครูจึงต้องมีการคิดค้นหาวิธีและทดลองใช้เทคนิควิธีใหม่ ๆ ซึ่งสามารถนำกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพได้ เพราะการวิจัยเป็นการศึกษาค้นคว้าหาความจริงอย่างเป็นระบบช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนและช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของครูให้มีประสิทธิภาพ จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลวรรณ ธรรมรัตนมัย (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ปัญญา คณะเมธ (2560) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียน ระดับประถมศึกษา เขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.3 ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้การยอมรับนับถือในความรู้และความสามารถต่อครูที่ประสบความสำเร็จในการทำวิจัยในชั้นเรียน และได้ให้ครูมีการนำเสนอผลงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้ทำการวิจัยและเผยแพร่แก่สาธารณชนให้เป็นประโยชน์ทางการศึกษา เพื่อให้การยกย่อง ชมเชยและสร้างขวัญกำลังใจครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน การให้ความยอมรับนับถือครูผู้วิจัยในชั้นเรียน เป็นการให้เกียรติและรับฟังความคิด ยอมรับครูที่มีความสามารถในด้านการวิจัย ซึ่งผู้บริหารต้องทำให้ครูเกิดกำลังใจและความภาคภูมิใจในผลงานวิจัยของตนเอง รวมทั้งเผยแพร่ผลการวิจัยให้เป็นที่รู้จักดังที่สิทธิเดช ฐานบัญชา (2560, หน้า 51) ได้ระบุว่า การให้การยอมรับนับถือเป็นปัจจัยจูงใจที่กระตุ้นมนุษย์จากสถานะที่เป็นกลางให้ไปอยู่สถานะที่อยากทำงาน ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึกว่างานที่ทำนั้นเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ไม่น่าเบื่อหน่าย เป็นสิ่งที่ท้าทายและต้องใช้ความพยายาม มีอิสรภาพที่จะทำงานตามที่ได้รับมอบหมายและใช้ความคิดริเริ่มของตนเองได้ มีส่วนร่วมในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกลุ่ม ได้รับการยอมรับนับถือในผลสำเร็จของงานที่ทำ โดยเฉพาะจากผู้บังคับบัญชา และการทำงานนั้นทำให้ผู้ทำเกิดการพัฒนาตนเองได้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถประสบการณ์เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจวรรณ ช่อชู (2563) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับจงกล ปทุมานนท์ (2562)

การศึกษาแนวทางเสริมสร้างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.4 ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในวิเคราะห์สภาพปัญหาจนได้แนวทางที่จะนำไปสู่การวิจัยในชั้นเรียน โดยดูแลเอาใจใส่ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนที่สอดคล้องกับความรับผิดชอบของตน ซึ่งจัดระบบงานในโรงเรียนให้เอื้อต่อการทำงานของครู เช่น ความเป็นอิสระ คำนวณและวิจัยทดลองความคิดใหม่ ๆ และให้ความช่วยเหลือครูที่ประสบปัญหาในการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียน อีกทั้งสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นประจำทุกปี ดังที่ สติเดช ฐานบัญชา (2560, หน้า 54) ได้ผลวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมให้ครูมีความสามารถเพิ่มขึ้น ได้แก่การส่งเสริมให้ครูศึกษาทดลองวิจัยเทคนิคการสอนหลาย ๆ วิธีให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดอบรม สาธิตวิธีการสอนเพื่อให้ครูคุ้นเคยกับวิธีสอนแบบต่าง ๆ อภิปรายปัญหาการปรับปรุงการสอนในที่ประชุมจัดโครงการให้ครูในโรงเรียนสับเปลี่ยนกันเยี่ยมเยียนชั้นเรียนและสังเกตการสอน จัดหาวิทยากรมาช่วยในการประชุมปฏิบัติการ ประเมินผลและติดตามผลการประชุมปฏิบัติงาน การประชุมปรึกษาและการสาธิตการสอนจัดปฐมนิเทศเพื่อช่วยเหลือครูใหม่ หาวิธีวิจารณ์งานของครูแบบดีเพื่อไม่ให้เสียกำลังใจให้ครูมีเวลาว่างพ้อที่จะเข้าร่วมประชุมอภิปรายปัญหาการสอน ให้มีส่วนร่วมในการเลือกสื่อทัศนวัสดุและอุปกรณ์การสอนอื่น จัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาการศึกษาเพิ่มเติมแก่คณะครู ส่งเสริมให้ครูอ่านหนังสือหรือความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครูเพื่อปรับปรุงเทคนิคการสอน ประชุมครูเพื่อประเมินผลการเยี่ยมห้องเรียนและจ่ายเงินค่าเบี้ยเลี้ยงพาหนะและค่าที่พักให้แก่ครูที่ไปประชุมอบรมทางวิชาการ จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพวัน ดวงพะจัน (2561) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ตามการรับรู้ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับอังคารพิสุทธ์ สยามประโคน (2557) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

1.5 ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูใช้ผลงานเพื่อปรับตำแหน่งให้สูงขึ้น มีการพิจารณาความดีความชอบแก่ผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนโดยดูจากผลงานการทำวิจัยพร้อมทั้งสนับสนุนครูทุกคนในโรงเรียนให้มีโอกาสได้รับการพัฒนาตนเองจากงานวิจัย และสนับสนุนและส่งเสริมอันเป็นความก้าวหน้าทางอาชีพครูด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ดังที่กนกจิต สีดวง (2557) ได้เสนอว่าการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนผู้บริหารโรงเรียนต้องให้การสนับสนุนและช่วยเหลือให้ครู ได้มีการศึกษาค้นคว้าด้านการวิจัยเพื่อหาความรู้ใหม่ ๆ และสามารถไปใช้ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องทราบทิศทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนเป็นอย่างดี เพื่อเป็นแนวทางในการ

บริหารงานการวิจัยในโรงเรียน ให้เกิดคุณประโยชน์ต่อครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียนอย่างแท้จริง จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรทิพย์ วงศ์ประชาธน์ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัย พบว่า ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับสกุลตรา ขอสุข (2557) ได้ศึกษาการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัย พบว่า ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีบทบาทที่สำคัญในการให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดีขึ้นและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ระบุไว้ในหมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษามาตรา 24 ข้อที่ 5 ระบุว่า “การส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมและอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ” และนอกจากนี้ในมาตรา 30 ระบุว่า “ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในทุกระดับการศึกษา” ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูผู้สอนทุกท่านได้มีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สถานศึกษาจึงเป็นหน่วยงานสำคัญที่สุดในฐานะที่ผู้บริหารและครูเป็นผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดต่อการจัดการศึกษา มีหน้าที่วางแผน ควบคุม ติดตาม และประเมินผล สร้างขวัญและกำลังใจ ตลอดจนรักษาวงศ์กรให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมั่นคง สามารถพัฒนาองค์กรให้มีความก้าวหน้าขึ้น นอกจากนี้ผู้บริหารยังเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ครูได้มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัยและการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาผู้เรียน และควรมีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง เพราะวิจัยเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะช่วยให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน การส่งเสริมให้เกิดการพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียนของครูอย่างกว้างขวาง ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องให้ความร่วมมือตามบทบาทหน้าที่ของตน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนและการส่งเสริมทั้ง 5 ด้านดังกล่าว ซึ่งจากการศึกษารอบแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ตามที่นักวิชาการแต่ละท่านได้ศึกษาและทำให้เห็นว่า การวิจัยในชั้นเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาระบบการจัดการเรียน

ภายในสถานศึกษา ซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2542 (2545, หน้า 5) และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 8-9) ได้ให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียนโดยได้กำหนดไว้ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษามาตรา 24 ได้กำหนดให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอน สามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้ในการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ และมาตรา 30 กำหนดให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจันทร์พิมพ์ วงศ์ประชารัตน์ (2557) ซึ่งวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจารี ขำกล้า (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับ อังคารพิสุทธ์ สยามประโคน (2559) ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัย

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดสรรงบประมาณ และหาแหล่งเงินทุนเพื่อสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนตามความเหมาะสม
- 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดอบรมและส่งเสริมให้ครูผู้สอนเกิดการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยในชั้นเรียน
- 1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้การยกย่อง ชมเชยแก่ครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียนต่อที่ประชุมภายในสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความช่วยเหลือครูที่ประสบปัญหาในการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียน

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูได้เผยแพร่ผลงานตนเองและสนับสนุนผลการวิจัยมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษา เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

2.2 ควรมีการศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ ธรรมรัตนารมย์. (2560). บทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- กนกจิต สีดวง. (2557). การส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 2) และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2553. กรุงเทพฯ: สยามสปอร์ต ซินดิเคท.
- จันทร์พิมพ์ วงศ์ประชาธน์. (2557). บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.
- วีระยุทธ ขาตะกาญจน์. (2557). เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- นิติธร ต้นโพธิ์. (2561). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2560). การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- บัญชา อึ้งสกุล. (2553). การวิจัยกับจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน. วารสารวิชาการ, 4, 5-45.
- ปัญญา คณะเมธ. (2560). บทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สกุลตรา ขอสุข. (2557). แนวคิดและรูปแบบการวิจัยในชั้นเรียนเส้นทางสู่งานวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- สุจารี ขำกล้า (2563). บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

- สุดารัตน์ คล้ายสินธุ์. (2557). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียน
มัธยมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. การค้นคว้า
อิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- อังคารพิสุทธ์ สยามประโคน. (2559). ศึกษาบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษา ตามทัศนะของครูและผู้บริหาร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement, 30, 607-610.

รูปแบบการบูรณาการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการเพื่อพัฒนา
ชุมชน ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Integration Model of Teaching and Learning, Researching, and
Academic Services for Community Development under The Local
Development Strategy of Buriram Rajabhat University

คณางค์ ช่อชู¹, จริยาภรณ์ ปีตาทะสังข์²

Kakanang Chorchoo, Chariyaporn Pitathasang

Received: October 23, 2021 Revised: December 17, 2021 Accepted: December 24, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอน รูปแบบการบูรณาการเรียนการสอน และผลลัพธ์และผลกระทบจากการบูรณาการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาสังคม ชั้นปีที่ 4 ที่เรียนในรายวิชาการวิจัยทางการพัฒนาสังคม ปีการศึกษา 2563 จำนวน 29 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สัมภาษณ์เจาะลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกต ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าสถิติเชิงพรรณนา ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาการวิจัยทางการพัฒนาสังคม ควรการใช้ประเด็นการวิจัยต่อเนื่องจากรายวิชาการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เบื้องต้น และจัดให้มีที่ปรึกษาโครงการวิจัยต่อเนื่องตั้งแต่ชั้นปีที่ 3 ถึงปีที่ 4 รูปแบบการบูรณาการเรียนการสอน แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ (1) การค้นและพัฒนาโจทย์วิจัย (2) การปฏิบัติการวิจัย (3) การถอดบทเรียนและสรุปผล สอดคล้องกับกระบวนการโครงการ 3 ระยะ โดยแต่ละขั้นตอนให้มีส่วนร่วมของชุมชน และผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบูรณาการเรียนการสอน คือ การบูรณาการเสมือนเป็นเครื่องมือการดำเนินงานโครงการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับพอใจมาก (ค่าเฉลี่ย 4.42)

คำสำคัญ : การบูรณาการ, เรียนการสอน, ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

¹ อาจารย์ สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ e-mail : Kakanang.ch@gmail.com

² อาจารย์ สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ e-mail : nachan032@hotmail.com

Abstract

The objectives of this research were to find the guidelines for developing learning and teaching and to search for the learning and teaching integration model with the community development under the strategic project for local development, and the integrated teaching and learning outcomes. The sample group consisted of 29 of the 4th year social development students taking Research in Social Development course in the academic year 2020 The data were collected by implementing a questionnaire form, an in-depth interview form, a focus group, and an observation. Statistical value, were employed in quantitative data analysis while content analysis was used for qualitative data analysis.

The results in terms of guidelines for the guidelines for developing learning and teaching showed that most of the students suggested having the continuation of learning and teaching management of an Introduction to Research Methodology in Humanities and Social Sciences course that they studied in their third year and continue using the research topics and the advisers from the third year until the fourth year. As for the model of teaching and learning integration with the strategic project for local development, it was found that the integration model in the implementation process can be divided into 3 steps: 1) searching and developing research problems, 2) conducting a research, and 3) documenting lessons learned and concluding the results. This is consistent with the process of the strategic project for local development. Integrated teaching was used as a tool for implementing the strategic project to achieve goals effectively resulting in the students being satisfied with the teaching as a whole at a very satisfied level (mean=4.42).

Keyword : integration, teaching and learning, Strategies for Local Development,
Buriram Rajabhat University

บทนำ

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 (มาตรา 7) ระบุให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ บำรุงรักษาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้ การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน การวิจัย ให้บริการวิชาการแก่สังคม ทะนุบำรุงศิลปและ วัฒนธรรม ผลิตครู และส่งเสริมวิทยฐานะครู และมาตรา 8 ได้กำหนดหน้าที่ของมหาวิทยาลัยไว้เพื่อให้บรรลุการ เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เช่น การพัฒนาความรู้ทางวิชาการบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น การ ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้คู่คุณธรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ช่วยเหลือคนในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เสริมสร้างความเข้มแข็งให้ผู้นำชุมชน และการสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นต้น (สำนัก คณะกรรมการกฤษฎีกา, 2547) และในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) มี 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การพัฒนาคู ยุทธศาสตร์ยกระดับคุณภาพการศึกษา และยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารจัดการ ซึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนา ท้องถิ่น มีเป้าหมายหลัก เพื่อการจัดทำฐานข้อมูล การติดต่อทางปัญญา การส่งเสริมสุขภาวะชุมชนเพื่อสร้าง ความสุขมวลรวมชุมชน (สำนักงานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2561, หน้า 13-14)

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีศูนย์อุดมศึกษาประจำ ที่ตำบลห้วยทับัน อำเภอปะคำ เป็นศูนย์การเรียนรู้ และฝึกปฏิบัติงานที่ตั้ง มีพื้นที่กว่า 450 ไร่ ซึ่งมีชุมชนที่อยู่ใกล้คือชุมชนสุขสำราญซึ่งเป็นชุมชนขนาดใหญ่ ประกอบด้วย 8 หมู่บ้าน และยังมีเครือข่ายพหุภาคีอันเนื่องมาจากการบุกรุกที่ดินของชาวบ้าน ดังนั้น การใช้ กระบวนการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการทางวิชาการ เพื่อการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นจึงเป็นประเด็น ทางเลือกสำคัญในการสร้างเวที (forum) และพื้นที่ (space) ที่มหาวิทยาลัย (โดยอาจารย์และนักศึกษา) และ ชุมชน จะได้มีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการสร้างกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (interactive learning through action) เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่น สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำหนดอัต ลักษณ์ของหลักสูตรว่า “วิเคราะห์ได้ วิจัยเป็น เน้นจิตอาสา นำการพัฒนาสังคม” มีการเรียนการสอนที่มีกิจกรรม นำแนวคิดทฤษฎีลงสู่การปฏิบัติการในชุมชน ท้องถิ่น ส่งเสริมจิตสาธารณะสร้างสำนึกรักท้องถิ่น การจัดการเรียน การสอนรายวิชาการวิจัยทางการพัฒนาสังคมทำให้มีข้อจำกัดด้านเวลา งบประมาณ และผลงานวิจัยของนักศึกษา ไม่ได้เผยแพร่สู่การใช้ประโยชน์เท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงสนใจค้นหารูปแบบการเรียนการสอนเชิงบูรณาการ การวิจัย บริการทางวิชาการแก่สังคมเพื่อให้เกิดผลด้านการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น ภายใต้โครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา ท้องถิ่นที่มุ่งให้มหาวิทยาลัยราชภัฏได้มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น ในพื้นที่จังหวัดที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ อย่างเป็นรูปธรรม โดยอาศัยบทบาทและศักยภาพของคณาจารย์ นักศึกษา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิด ประโยชน์ร่วมด้านการพัฒนากับชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งผลการวิจัยนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนของสาขาวิชา การพัฒนาสังคม และนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทางการพัฒนาสังคมสู่การพัฒนาท้องถิ่นของสาขาวิชาการพัฒนาสังคม
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบูรณาการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการแก่สังคม ภายใต้โครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของสาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
3. เพื่อประเมินผลลัพธ์และผลกระทบจากการบูรณาการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตประชากรและกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ นักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาสังคม ชั้นปีที่ 4 ที่ลงเรียนรายวิชาการวิจัยทางการพัฒนาสังคม ประจำปีการศึกษา 2563 จำนวน 29 คน และชาวบ้านชุมชนสุขสำราญ ที่เข้าร่วมโครงการยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น “โครงการแปลงสาธิตเกษตรผสมผสานบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” จำนวน 15 คน

ขอบเขตของเนื้อหา มุ่งเน้นการศึกษาหาแนวทางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการวิจัยทางการพัฒนาสังคม และหารูปแบบการบูรณาการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการแก่สังคม ภายใต้โครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ 2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ “โครงการแปลงสาธิตเกษตรผสมผสานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ผลลัพธ์และผลกระทบจากการบูรณาการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคมที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา ชุมชน และมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ ผลลัพธ์ คือ ประโยชน์ที่เกิดจากการเรียนการแบบบูรณาการที่สะท้อนในความพึงพอใจของนักศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้และทักษะการวิจัยทางการพัฒนาสังคม 2) ด้านอัตลักษณ์ของสาขาวิชาการพัฒนาสังคม 3) ด้านคุณค่าการบูรณาการเรียนสู่การพัฒนาท้องถิ่น และ 4) ด้านพื้นที่การวิจัย ส่วนผลกระทบ คือ ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน นักศึกษา และมหาวิทยาลัย หลังการดำเนินงานโครงการ เช่น กระบวนการกลุ่ม การพัฒนาพื้นที่สู่การเป็นศูนย์เรียนรู้ เป็นต้น

ขอบเขตด้านพื้นที่ ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่การวิจัยภายใต้การเรียนการสอนรายวิชาการวิจัยทางการพัฒนาสังคม ซึ่งมีพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ได้แก่ ศูนย์อุดมศึกษาปะคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ชุมชนสุขสำราญ ตำบลหูก่านบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงผสมวิธี (Mixed Method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้ศึกษาในประเด็น แนวทางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการวิจัยทางการพัฒนาสังคม และ ประเด็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการเรียนการสอนเชิงบูรณาการที่สะท้อนผลลัพธ์ของการบูรณาการ ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้และทักษะการวิจัยทางการพัฒนาสังคม 2) ด้านอัตลักษณ์ของสาขาวิชาการพัฒนาสังคม 3) ด้าน

คุณค่าการบูรณาการเรียนรู้การพัฒนาท้องถิ่น และ 4) ด้านพื้นที่การวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งเป็นข้อมูลสะท้อนผลลัพธ์ของนักศึกษาที่ทำโครงการวิจัยบูรณาการกับโครงการยุทธศาสตร์ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้ศึกษาในประเด็นการบูรณาการเรียนการสอนสู่การพัฒนาชุมชน ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น “โครงการแปลงสาธิตเกษตรผสมผสานบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล การสนทนากลุ่ม การจัดเวทีประชาคม และการสังเกตแบบ มีรายละเอียดของเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบสอบถาม ใช้เก็บข้อมูลใน 2 ประเด็น คือ

1.1 แบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ (Google form) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาการพัฒนาสังคม เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาที่ผ่านการเรียนในรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เบื้องต้น และวิชาการวิจัยทางการพัฒนาสังคม แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ประเมินความสอดคล้อง (IOC) ด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เท่ากับ .82 ให้เกณฑ์ค่าคะแนนเพื่อแปลความหมายตามแนวทางของบุญชุม ศรีสะอาด (2545) เพื่อเก็บข้อมูลกับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 29 คน

1.2 แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจของนักศึกษาที่สะท้อนผลลัพธ์ของการบูรณาการเรียนการสอนรายวิชาการวิจัยทางการพัฒนาสังคมกับการดำเนินโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้และทักษะการวิจัยทางการพัฒนาสังคม 2) ด้านอัตลักษณ์ของสาขาวิชาการพัฒนาสังคม 3) ด้านคุณค่าการบูรณาการการเรียนรู้การพัฒนาท้องถิ่น และ 4) ด้านพื้นที่การวิจัย แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ประเมินความสอดคล้อง (IOC) ด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เท่ากับ .91 ให้เกณฑ์ค่าคะแนนเพื่อแปลความหมายตามแนวทางของบุญชุม ศรีสะอาด (2545) เก็บข้อมูลกับนักศึกษาที่ร่วมบูรณาการบูรณาการเรียนการสอนกับการดำเนินโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น จำนวน 8 คน

2. การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview Technique) โดยใช้การสัมภาษณ์ (Interview Guide) การสะท้อนผลกระทบจากการบูรณาการเรียนการสอนรายวิชาการวิจัยทางการพัฒนาสังคมกับการวิจัย และบริการวิชาการ ว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้างในชุมชน นักศึกษา และมหาวิทยาลัย

3. การสนทนากลุ่ม (Focused Group) จำนวน 2 ครั้ง แต่ละครั้ง 8 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview schedule) ในการระดมความคิดเห็นของนักศึกษาและกลุ่มชาวบ้าน (Group think) ด้วยเทคนิค Appreciation-Influence Control (AIC) การระดมความคิดเห็น (Brainstorming) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากการบูรณาการเรียนการสอนกับการวิจัยและบริการทางวิชาการ ภายใต้โครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และแนวทางการพัฒนา

4. การจัดเวทีสรุปบทเรียน จำนวน 1 ครั้ง ช่วงปิดโครงการ มีผู้ร่วมกิจกรรมนักศึกษา ชุมชน และอาจารย์ เพื่อคืนข้อมูลกับชุมชนและสรุปข้อมูลผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นร่วมกันว่ามีผลที่ก่อให้เกิดการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างในมิติของพื้นที่ปฏิบัติการ ชุมชน นักศึกษา และมหาวิทยาลัย

5. การสังเกต (Observation) เป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของการเรียนการสอน กระบวนการวิจัย ผู้วิจัยมีการจดบันทึกและสังเกตอารมณ์ความรู้สึกของนักศึกษา และชาวบ้าน ที่มีต่อกิจกรรมแต่ละครั้ง เป็นต้น

6. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย แบ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ด้วยค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย เป็นต้น ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาแบบสร้างข้อสรุปจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) ตามกรอบประเด็นการวิจัย อาทิ แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา ชุมชน มหาวิทยาลัย เมื่อมีการจัดการเรียนการสอนบูรณาการกับการดำเนินงานโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และอธิบายถึงความสัมพันธ์ของข้อมูลและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น และการยืนยันกับข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นต้น

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ผลการบูรณาการการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการเพื่อพัฒนาชุมชน ภายใต้โครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และใช้กรอบวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นกรอบการนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. แนวทางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการวิจัยทางพัฒนาสังคม (รหัส 2534904) พบว่ามีแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสม 3 แนวทาง คือ 1) ด้านระยะเวลาและความต่อเนื่องการแก้ปัญหาด้านเวลาไม่เพียงพอ สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปรับการจัดการเรียนการสอนรายวิชานี้ต่อเนื่องจากรายวิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เบื้องต้น ที่มีแผนการเรียนในชั้นปีที่ 3 พร้อมให้นักศึกษาเลือกที่ปรึกษาโครงการวิจัยตั้งแต่ปีที่ 3 ต่อเนื่องถึงชั้นปีที่ 4 (ค่าเฉลี่ย 4.22) และประเด็นวิจัยต่อเนื่องจากชั้นปีที่ 3 (ค่าเฉลี่ย 4.13) เป็นการเรียนเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย เครื่องมือ และผลผลิตของนักศึกษาในชั้นปีที่ 3 ได้เค้าโครงการวิจัย เพื่อพัฒนาและปฏิบัติการวิจัยในชั้นปีที่ 4 เพื่อให้ได้ประเด็นการวิจัยที่มีความชัดเจน และต่อเนื่อง จะได้ไม่เสียเวลาในการไปเริ่มต้นหาประเด็นการวิจัยใหม่ ที่ปรึกษาโครงการวิจัยใหม่ 2) รูปแบบการวิจัย หรือโครงการวิจัย ให้เน้นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.17) เพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม และการใช้ชุมชนเป็นฐานเรียนรู้ 3) การเผยแพร่ผลงานของนักศึกษาและอาจารย์ (ค่าเฉลี่ย 3.83) สามารถใช้ช่องทางของการประชุมวิชาการของเครือข่ายการพัฒนาสังคม ชุมชน และท้องถิ่น ซึ่งมีการจัดโครงการขึ้นเป็นประจำทุกปี และวารสารอื่นๆ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการวิจัยทางการพัฒนาสังคม

แนวทางการจัดการเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ย	ค่า	ความหมาย
		เบี่ยงเบน มาตรฐาน	
1. เรียนก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อให้ได้เค้าโครงการวิจัยก่อนเปิดภาคเรียน	3.78	.656	มีความต้องการมาก
2. การใช้ประเด็นวิจัยต่อเนื่องจากรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยเบื้องต้น ในชั้นปีที่ 3	4.13	.726	มีความต้องการมาก
3. จัดให้มีที่ปรึกษาตั้งแต่ในการเรียนระเบียบวิธีวิจัยในชั้นปีที่ 3 ต่อเนื่อง ถึงชั้นปีที่ 4 โดยในชั้นปีที่ 3 เป้าหมายให้มีเนื้อหาได้ 3 บท	4.22	.855	มีความต้องการมาก
4. เน้นการทำวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชน	4.17	.834	มีความต้องการมาก
5. ผลักดันให้มีการเขียนบทความวิจัยเพื่อเผยแพร่ผลงาน	3.83	.665	มีความต้องการมาก

2. รูปแบบการบูรณาการเรียนการสอนรายวิชาการวิจัยทางการพัฒนาสังคมกับการบริการทางวิชาการแก่สังคม ด้วยโครงการยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น “โครงการแปลงสาธิตเกษตรผสมผสานบนฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” พบว่า การเรียนการสอนรายวิชาการวิจัยทางการพัฒนาสังคมเป็นการจัดการเรียนการสอนเน้นการนำทฤษฎีสู่การปฏิบัติการในชุมชน จึงเป็นการบูรณาการกระบวนการวิจัย เครื่องมือการวิจัย ร่วมกับกระบวนการโครงการยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น เน้นการมีส่วนร่วมและปฏิบัติการร่วมกับชุมชนนับเป็นงานด้านบริการทางวิชาการไปพร้อมกันเนื่องด้วยกิจกรรมที่เกิดจากการเรียนการสอนของรายวิชานี้จะส่งผลต่อการพัฒนาความรู้ พัฒนากิจกรรมการทำงานของกลุ่ม พัฒนาทักษะทางวิชาการ ซึ่งการบูรณาการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันจะเป็นการหนุนเสริมและต่อยอดโครงการที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาพื้นที่ศูนย์อุดมศึกษาประจำให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเกษตรผสมผสานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับชุมชน จึงมีการรวมกลุ่มชาวบ้าน และมีการจัดการพื้นที่เพาะปลูกพืชเพื่อเป็นแปลงสาธิต แต่ยังคงขาดองค์ความรู้ที่ผ่านการสังเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการร่วมกันและใช้อธิบายประกอบการศึกษาดูงาน การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น จึงมีการบูรณาการเรียนการสอนการวิจัย ซึ่งมีรูปแบบของการบูรณาการเชิงกระบวนการ มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการค้นและพัฒนาโจทย์วิจัย ซึ่งบูรณาการกับกระบวนการต้นน้ำของโครงการยุทธศาสตร์ ในขั้นตอนนี้ทำให้นักศึกษาได้ประเด็นการวิจัยที่ตรงกับความต้องการของชุมชนและออกแบบกิจกรรม 2) ขั้นตอนการปฏิบัติการวิจัยเป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการหาความต้องการของชุมชนกับความสนใจและความต้องการของนักศึกษา สอดคล้องกับกระบวนการกลางน้ำของโครงการยุทธศาสตร์ เป็นการพัฒนาให้ความรู้และการทดลองปฏิบัติการ พัฒนาศักยภาพของชุมชน ได้ประเด็นโครงการวิจัย ที่เชื่อมกันในองค์ความรู้เพื่อ

จัดแสดงไว้ศูนย์เรียนรู้ เช่น องค์ความรู้เกี่ยวกับผลในการบำรุงดินกับไม้ผล องค์ความรู้เกี่ยวกับมะเขือพวงสร้างเศรษฐกิจครอบครัว การจัดการพื้นที่แปลงสาธิตให้เป็นศูนย์เรียนรู้ที่น่าสนใจ และเครือข่ายจิตอาสาพัฒนาชุมชน เป็นต้น และเกิดเครือข่ายการเรียนรู้ด้านการพัฒนา และ 3) การบูรณาการในขั้นตอนสรุปและถอดบทเรียน ขั้นตอนของการสะท้อนผลกระทบคุณค่า ความภาคภูมิใจ ความสามารถ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์บทเรียนที่เป็นรูปธรรม

ภาพ 1 รูปแบบการบูรณาการเรียนการสอนกับการดำเนินโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

จากรูปแบบดำเนินการบูรณาการเรียนการสอนวิชาการวิจัยทางการพัฒนาสังคมร่วมกับโครงการยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น “โครงการแปลงสาธิตเกษตรผสมผสานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และใช้พื้นที่ของมหาวิทยาลัยเป็นพื้นที่ปฏิบัติการโครงการบูรณาการการเรียนการสอน ทำให้มีโครงการวิจัยของนักศึกษาในภาคการศึกษานี้ จำนวน 4 เรื่อง ดังนี้

2.1 เรื่อง “แนวทางการบริหารจัดการและพัฒนาพื้นที่ศูนย์อุดมศึกษาปะคำ เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชนของกลุ่มเกษตรไทบ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ (ศูนย์ปะคำ) ตำบลหูก่านบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์” วิจัยโดยนายทิพากร คำสัตย์ และ นางสาว สุธินันท์ ชนะสิงห์ เป็นศึกษากาการบริหารจัดการพื้นที่

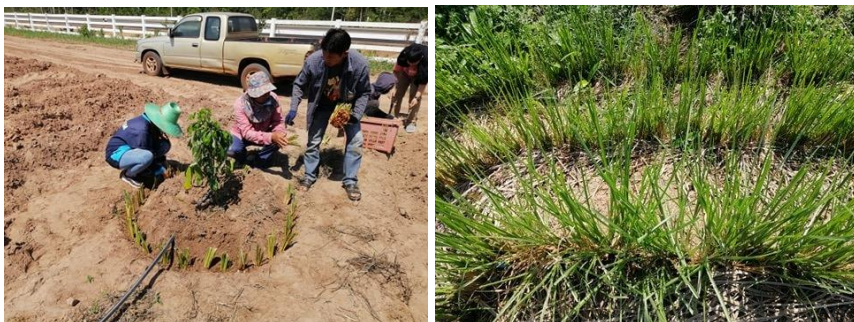
ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่น่าสนใจ และมืองค์ความรู้ด้วยการจัดเป็นฐานเรียนรู้ต่าง ภายในพื้นที่ 35 ไร่ เช่น ฐานไม้ผล ฐานไม้ ฐานมะเขือพวง ฐานพืชหมุนเวียน เป็นต้น

ภาพ 2 การลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลของพื้นที่ปฏิบัติการวิจัยและออกแบบ

2.2 เรื่อง “การปรับตัวของเกษตรกรในการเลือกปลูกพืชผักพื้นบ้านสร้างอาชีพเสริมภายใต้สภาวะปัญหาน้ำน้อย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษามะเขือพวง” วิจัยโดยนางสาวกชกร คุณวงศ์ และ นายณัฐพงษ์ กองเนตร การวิจัยชุดนี้เป็นการถอดองค์ความรู้จากชาวบ้านที่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรไต้หวันปลูกมะเขือพวง ในพื้นที่ประมาณ 3 ไร่ ใช้ระยะเวลาปลูก 5 เดือนก็เก็บผลผลิตได้ และยังสามารถคงต้นไว้ได้ 3-5 ปี ขณะเดียวกันราคาก็ค่อนข้างดีในฤดูแล้ง กิโลกรัมละ 35-40 บาท เป็นทางเลือกให้เกษตรกรได้ปรับวิธีการเกษตรทำน้อยแต่ได้มาก

2.3 เรื่อง “การนำองค์ความรู้เรื่องหญ้าแฝกสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาพื้นที่ศูนย์อุดมศึกษาปะคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ตำบลหูก่านบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์” โดยนายนวนพล สยามเมฆ และนางสาวสุภารัตน์ แก้วสง่า แฝกเป็นพืชเชิงสัญลักษณ์ของโครงการตามพระราชดำริในหลวงรัชกาลที่ 9 นำมาเป็นกิจกรรมฐานเรียนรู้หนึ่งของศูนย์เรียนรู้ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชภัฏบุรีรัมย์ มีรูปแบบในการปลูกล้อมต้นไม้รูปวงกลมรูปตัววี (V) และรูปตัวยู (U) ซึ่งป้องกันการชะล้างหน้าดินในพื้นที่ลาดเอียง ใบแฝกที่ตัดสามารถเป็นปุ๋ยบำรุงดินได้ด้วยช่วยได้ไม้ผลที่ปลูกแฝกมีความเขียวสดมากกว่าต้นไม้ที่ไม่มีแฝก

ภาพ 3 การปลูกแฝกล้อมไม้ผลจะทำให้ดินมีความชุ่มชื้นไม้ผลเจริญเติบโตได้ดี

2.4 เรื่อง “รูปแบบการดำเนินชีวิตของบัณฑิตคืนถิ่นด้วยวิถีเกษตรอินทรีย์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสร้างความสุขและความมั่นคงของครอบครัว” โดยนายเรืองเดช กิชัยรัมย์ และนายอภิวัฒน์ ทองประโคน เป็นการค้นหาวิถีทางของการดำเนินชีวิตบัณฑิตคืนถิ่น คือ นางสาวรัฐปราณี กรมไธสง และนางสาวแสงรุ่ง จันทร์พ่ายพ จิตอาสาและเป็นเครือข่ายการเรียนรู้และแบ่งปันในการพัฒนาพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ร่วมกับชุมชน

3. ผลลัพธ์และผลกระทบจากการบูรณาการเรียนการสอนและการบริการวิชาการสู่การพัฒนาชุมชน ภายใต้โครงการยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ผลลัพธ์ของการบูรณาการเรียนการสอนที่สะท้อนออกมาในความพึงพอใจ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเสริมสร้างอัตลักษณ์ของหลักสูตรการพัฒนาสังคม ที่เน้นวิเคราะห์สังคม เน้นกระบวนการวิจัย จิตอาสา (ค่าเฉลี่ย 4.50) รองลงมาคือ ด้านพื้นที่ดำเนินการวิจัย (ค่าเฉลี่ย 4.44) โดยเฉพาะ การคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการเห็นคุณค่าการบูรณาการเรียนสู่การพัฒนาท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 4.42) โดยมีผลงานการวิจัยที่เป็นประโยชน์กับพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะผลงานที่เกิดจากการวิจัยของนักศึกษาเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา เช่น รูปแบบของการปลูกผักปลอดสารพิษ การบริหารจัดการพื้นที่ให้เป็นศูนย์เรียนรู้ เป็นต้น และนักศึกษามีทักษะทางการวิจัยทางการพัฒนาสังคม (ค่าเฉลี่ย 4.31) ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจต่อการบูรณาการเรียนการสอนการวิจัยทางการพัฒนาสังคมกับโครงการยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น

ประเด็นการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
ด้านความรู้และทักษะการวิจัยทางการพัฒนาสังคม	4.31	.652	พอใจมาก
ด้านอัตลักษณ์ของสาขาการพัฒนาสังคม (วิเคราะห์ได้ วิจัยเป็น เน้นจิตอาสา นำการพัฒนาสังคม)	4.50	.646	พอใจมาก
ด้านคุณค่าการบูรณาการเรียนสู่การพัฒนาท้องถิ่น	4.42	.682	พอใจมาก
ด้านพื้นที่ดำเนินการวิจัย	4.44	.763	พอใจมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.42	.686	พอใจมาก

ผลของข้อมูลความพึงพอใจมีความสอดคล้องกับการให้ข้อมูลของนางสาวสุจินต์ ชนะสิงห์ นักศึกษาที่ว่า “..ในระหว่างการทำงานวิจัยได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมกับชุมชน เช่น การทำปลูกป่า การร่วมประชุม และการช่วยอำนวยความสะดวกในเวลาที่ชุมชนมีกิจกรรม ซึ่งเป็นจิตอาสาที่ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้ชุมชน และที่สำคัญได้รู้จักพืชในแปลงอย่างเช่นมันเทศญี่ปุ่นก็เพิ่งเคยรู้จักมาก่อนต้นจริงเป็นอย่างไร สิ่งเหล่านี้เป็นทักษะชีวิตที่ได้จากประสบการณ์ตรงเลยของทำโครงการในครั้งนี้..” หรือนายทิพากร คำสัตย์ นักศึกษาอีกคนที่กล่าวว่า “รู้สึกภาคภูมิใจมากที่เห็น

พื้นที่ที่เคยไปทำวิจัยกลายมาเป็นศูนย์เรียนรู้ที่มีคนสนใจชาวบ้านยังรวมกลุ่มสานงานต่อ มีผลผลิตของชาวบ้านที่สามารถมีไว้บริโภค และจำหน่ายได้ เห็นแล้วมีความสุขมาก...”

ผลกระทบการจัดการเรียนการสอนด้วยการบูรณาการกับการดำเนินโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ทำให้เกิดผลกระทบเชิงบวกที่ประโยชน์ร่วมกัน ระหว่างชุมชน นักศึกษา มหาวิทยาลัย ชุมชนสุขสำราญ มีการรวมกลุ่มกันดำเนินงานโดยสมาชิกมาจาก หมู่ 2 หมู่ 4 หมู่ 5 หมู่ 11 ชุมชนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่มและจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรไต้หวัน เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ (ศูนย์แปะคำ) ทะเบียนเลขที่ 4-31-12-05/1-0054 และได้พัฒนาพื้นที่มหาวิทยาลัยที่ว่างเปล่าให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน “ศูนย์เรียนรู้แปลงสาธิตเกษตรผสมผสานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อเป็นแหล่งผลิตอาหารที่ปลอดภัย เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างชุมชน เช่น เครือข่ายแปะคำ เครือข่ายหน่วยพัฒนาที่ดินและวิสาหกิจชุมชนตำบลหูกานบ เครือข่ายปราชญ์จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นต้น สำหรับนักศึกษา ผลการเรียนรู้ไม่ตกค้างได้ประสบการณ์และทักษะด้านการพัฒนาวิจัยพื้นที่เรียนรู้ร่วมกับชุมชน ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ไม่มีในห้องเรียนและปลูกฝังจิตอาสาด้านพัฒนาสังคม นักศึกษาหลายคนได้บอกความรู้สึกคล้ายกันคือได้เรียนรู้การปรับตัวทั้งในด้านการบริหารจัดการตนเอง การเปิดใจเรียนรู้กับชาวบ้าน และทักษะการทำงานเป็นทีมกับเพื่อน สิ่งเหล่านี้จะเป็นประสบการณ์ที่เพิ่มพูนทักษะให้กับนักศึกษานำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต และที่สำคัญมีความภาคภูมิใจกับผลงานของตนเองที่ยังคงปรากฏในพื้นที่ของศูนย์เรียนรู้เพื่อบอกเล่าเรื่องราวผลงานวิจัยต่อไป แม้ว่าจะจบการเรียนรู้ไปแล้วแต่ผลงานยังคงอยู่ ดังเช่นคำพูดของนักศึกษา ศุภรัตน์ ที่ได้พูดไว้ว่า “เพิ่งได้รู้ว่าแปะมีความสำคัญอย่างไรและที่สำคัญไปกว่านั้นเวลาผ่านไปเห็นแปะที่ตนเองปลูกกับชาวบ้านยังอยู่และเห็นขยายผลต่อยิ่งภาคภูมิใจ ครั้งแรกไปประสานขอแปะจากสถานีพัฒนาที่ดินอยู่อำเภอหนึ่งคนละผากของจังหวัด ทำให้ได้รู้จักหน่วยงานเพิ่ม รู้จักปราชญ์ด้านแปะ รู้จักคนรักแปะที่สืบสานศาสตร์ของในหลวงรัชกาลที่ 9 คือรู้สึกดีใจมากเป็นประสบการณ์ที่ดี...” นอกจากนี้หลักสูตรจะนำรูปแบบไปพัฒนาเรียนการสอนตามแนวทางในปีถัดไป และมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้พัฒนาพื้นที่ว่างเปล่าให้เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงให้บริการชุมชนและผู้สนใจ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อชุมชน ด้วยการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น การบูรณาการเรียนการสอน การวิจัย และบริการวิชาการของสาขาวิชาการพัฒนาสังคมส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนสุขสำราญ ตำบลหูกานบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีรายได้ มีส่วนร่วม และมีความสุข

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการบูรณาการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาชุมชน ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีประเด็นนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. รูปแบบการบูรณาการเรียนการสอนกับการดำเนินโครงการยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น เป็นการบูรณาการเชิงกระบวนการที่มีความสอดคล้องกันระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมของโครงการ มี 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) กระบวนการค้นและพัฒนาโจทย์วิจัยซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการต้นน้ำของ

โครงการเพื่อเป็นการวิเคราะห์ความต้องการของพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายพร้อมออกแบบกิจกรรมของโครงการ

2) ปฏิบัติการวิจัยสอดคล้องกับขั้นตอนกลางน้ำของโครงการคือขั้นปฏิบัติการพัฒนา และ 3) ขั้นตอนบทเรียนและสรุปผลซึ่งสอดคล้องกับระยะปลายน้ำของโครงการที่เป็นการสรุปผล ด้วยกระบวนการเรียนการสอนเกี่ยวข้องกับกระบวนการวิจัยของนักศึกษา จึงทำให้การบูรณาการเป็นเครื่องมือที่ทำให้การดำเนินโครงการแปลงสาธิตเกษตรผสมผสานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ ดำเนินด้วยมีส่วนร่วมของชุมชน ทำให้เกิดการเรียนรู้ไปด้วยกันระหว่างนักศึกษา ชุมชน พัฒนาทักษะทางวิชาการและทักษะทางสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของประเวศ วะสี (2561, หน้า 6) การจัดการเรียนรู้แนวใหม่ต้องเน้นการมีส่วนร่วมและเน้นการบูรณาการร่วมกันชุมชน คือการปฏิรูปแนวคิดการศึกษาไทยเป็นการเอาชีวิตและการอยู่ร่วมกันเป็นตัวตั้ง เอาวิชาเป็นเครื่องมือ ณัฐนันท์ วิริยะ (2561) การจัดการเรียนแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่นทำให้เกิดความภาคภูมิใจในผลงานที่นำไปใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างแท้จริงด้วยการเรียนรู้แบบบูรณาการเชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชนเกิดเป็นความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นการติดต่อทางปัญญาและส่งเสริมสุขภาพชุมชนสร้างความสุขมวลรวมของชุมชนร่วมกัน

2. ผลลัพธ์และผลกระทบจากการบูรณาการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการทางวิชาการสู่การพัฒนาชุมชน การบูรณาการทำให้นักศึกษาเพิ่มพูนความรู้และทักษะการวิจัยทางการพัฒนาสังคม สะท้อนอัตลักษณ์ของหลักสูตรวิชาการพัฒนาสังคม คือ การวิเคราะห์ได้ วิจัยเป็น เน้นจิตอาสา นำการพัฒนาสังคม นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของคมสันท์ ขจรปัญญาไพศาล (2556) และสมบัติ ประจัญสานต์ (2557) ที่พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการกับการวิจัยและบริการทางวิชาการแก่สังคม ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชน ทำให้ชุมชนสุขสำราญได้รวมกลุ่มกันทำงานและจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน ชี้ให้เห็นถึงความต่อเนื่องและความยั่งยืนในการพัฒนาต่อหลังจบการเรียนการสอนไปแล้ว ส่วนพื้นที่ปฏิบัติการโครงการและผลงานการวิจัยของนักศึกษา อาทิ การปลูกหญ้าแฝก การบริหารจัดการพื้นที่ของกลุ่ม ได้รับการพัฒนาระดับเป็นศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของมหาวิทยาลัย และเป็นสถานที่จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชน นักศึกษา คณาจารย์ และประชาชนผู้สนใจ นำมาซึ่งความภาคภูมิใจให้กับนักศึกษา ดังที่มานิตย์ ไชยกิจ (2557) ได้สะท้อนบทบาทหน้าที่สถาบันอุดมศึกษาในการทำหน้าที่จัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้กับนักศึกษาที่จะเติบโตเป็นกำลังสำคัญของประเทศ ไม่ทอดทิ้งสังคมด้วยสร้างสรรค์กิจกรรมการบูรณาการในการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการแก่สังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 การบูรณาการเรียนการสอน การวิจัย และบริการวิชาการ กับโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นนำไปสู่การพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม เสริมสร้างอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม และควรนำแนวทางการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบในปฐกศึกษาต่อไป

1.2 ควรนำรูปแบบการบูรณาการเรียนการสอนกับการดำเนินโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นโดยการรายวิชาที่เกี่ยวข้องการวิจัยสามารถบูรณาการด้านกระบวนการให้มีความสอดคล้องกันทำให้การดำเนินโครงการมีประสิทธิภาพ

1.3 การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการดำเนินโครงการนำไปสู่การสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักศึกษา และเกิดประโยชน์ร่วมทั้งนักศึกษา ชุมชน และมหาวิทยาลัย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเพื่อประเมินผลการนำรูปแบบการบูรณาการเรียนการสอนไปใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่มีการเรียนต่อเนื่องรายวิชาชั้นปีที่ 3 สู่โครงการวิจัยชั้นปีที่ 4

2.2 ควรมีประเด็นการประเมินคุณค่าและการบรรลุเป้าหมายของการดำเนินโครงการร่วมกับการบูรณาการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

- คมสันที่ ขจรปัญญาไพศาล. (2556). การบูรณาการการวิจัยและการบริการวิชาการแก่สังคมในรายวิชาการพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์. **วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสกลนคร**, 10(51), 1-8.
- จันทิมา งามอาจ. (2561). การบริหารจัดการการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. **วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี**, 5(1), 273-298.
- ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์ (2561). การเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของสาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. **วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 1(2), 82-98.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น. ประเวศ วะสี (2561). สัมภาษณ์พิเศษ”นพ.ประเวศ วะสี” ชู “หมู่บ้านโมเดล” พาคนไทยออกจากถ้ำแห่งวิกฤต. ในสยามรัฐออนไลน์ : <https://siamrath.co.th/n/48366>
- พัฒนา บุญญาประภา และคณะ. (2560). การบูรณาการการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่นในการแก้ปัญหามลพิษทางอากาศในชุมชน เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารบัณฑิตวิทยาลัย**, 8(2), 51-66
- มนตรา พงษ์นิล. (2560). การบูรณาการการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา: องค์ความรู้และพัฒนานวัตกรรม. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ**, 19(1), 1-15.
- มานิตย์ ไชยกิจ. (2557). แนวทางการบูรณาการการเรียนการสอนกับการวิจัยและบริการทางวิชาการแก่สังคมของสถาบันอุดมศึกษา. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**, 16(2), 205-213.
- สำนักงานกฤษฎีกา. (2547). **ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 121/ตอนพิเศษ 23 ก/หน้า 1/14** มิถุนายน 2547.
- สมบัติ ประจัญสานต์ และคณะ. (2557). รูปแบบการเรียนการสอนที่บูรณาการกับการวิจัย การบริการวิชาการ และการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. **วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต**, 2(2), 215-224.
- สำนักงานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ. (2561). **ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น**. ฉบับปรับปรุง 11 ตุลาคม 2561.

คุณภาพและความสำเร็จในการเรียนวิชา COS2101
การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ ผ่านระบบ Course on demand
ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
The quality and success in study of COS2101
Procedural Programming through the Course on demand system
of Ramkhamhaeng University

อุไร ทองหัวไผ่¹
Urai Thonghuapai

Received: June 22, 2021 Revised: September 24, 2021 Accepted: November 12, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาคุณภาพและความสำเร็จในการเรียนวิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ ผ่านระบบ Course on demand ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษาที่ลงทะเบียนวิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ ในภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2562 จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ระบบการเรียนรู้วิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ ผ่านระบบ Course on demand ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพและความสำเร็จของระบบการเรียนรู้วิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ ผ่านระบบ Course on demand ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (MEAN=4.01, S.D.=0.69) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านคุณภาพการบริการ (MEAN=4.49, S.D.=0.52) รองลงมาได้แก่ ด้านคุณภาพสารสนเทศ (MEAN=4.45, S.D.=0.51) และด้านคุณภาพของระบบ (MEAN=4.20, S.D.=0.66) ตามลำดับ

คำสำคัญ: คุณภาพ, ความสำเร็จ, การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ

¹ สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง email: thnghph@hotmail.com

Abstract

The main objectives of this research was to study the quality and success in study of COS2101 Procedural Programming through the Course on demand system of Ramkhamhaeng University. The sample group were 40 students who enrolled in COS2101 Procedural Programming in the summer semester of the academic year 2019. The research instruments included the COS2101 Procedural Programming learning system through the Course on demand system of Ramkhamhaeng University, and a questionnaire. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The result showed that the level of quality and success in study of COS2101 Procedural Programming through the Course on demand system of Ramkhamhaeng University as a whole was high (MEAN=4.01, S.D.=0.69) that the most average factor was service quality (MEAN=4.49, S.D.=0.52) followed by information quality (MEAN=4.45, S.D.=0.51) and system quality (MEAN=4.20, S.D.=0.66), respectively.

Keywords: Quality, Success, Procedural Programming

บทนำ

ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2563 มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 กระจายไปทั่วโลก ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของประชากรทั่วโลกในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเศรษฐกิจ ด้านการแพทย์ และ ด้านการศึกษา สำหรับประเทศไทยระบบการศึกษาไทยมีผลกระทบอย่างมาก เนื่องจากมาตรการควบคุมของ ภาครัฐ รัฐบาลมีคำสั่งให้ทุกสถาบันการศึกษาในประเทศไทยปิดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาต่าง ๆ มีนโยบายให้ครู อาจารย์ หรือผู้รับผิดชอบในวิชาต่าง ๆ ทำงานที่บ้าน (Work from home) โดยจัดเตรียมเนื้อหา และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนผ่านทางออนไลน์ติดต่อกับผู้เรียนได้ (ชาตรี นิลน้ำเพชร, 2563)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับพุทธศักราช 2542 กำหนดไว้ในหมวด 4 มาตรา 22 ว่า “แนวทางการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและตามศักยภาพ” และในหมวด 4 มาตรา 24 กำหนดว่า “การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล”

มหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นแหล่งวิทยาการแบบตลาดวิชาควบคู่แบบจำกัดจำนวน มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม และจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นสถาบันหลักที่มุ่งขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้พัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (วิสัยทัศน์และพันธกิจ, 2563) ได้แก้ไขสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นด้วยการเปิดเรียนออนไลน์ ในภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2562 ทุกวิชา ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2563 เป็นต้นไปผ่านระบบ RU Cyber Classroom และ Course on demand โดยงดบรรยายในชั้นเรียนทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (ชาตรี นิลน้ำเพชร, 2563)

วิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ เป็นวิชาบังคับของหลักสูตรวิทยาการคอมพิวเตอร์ และหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ วิชานี้เป็นวิชาที่ยากต่อการเรียนรู้ เนื่องจากเน้นการคิดวิเคราะห์ ออกแบบ แก้ปัญหาโปรแกรม และสามารถสร้างโปรแกรมให้ทำงานได้ตามวัตถุประสงค์ เป็นวิชาที่สำคัญที่นักศึกษาต้องนำความรู้ที่เรียนไปต่อยอดในวิชาอื่น ๆ ซึ่งการเรียนการสอนปกติจะเรียนในห้องเรียนและห้องปฏิบัติการสัปดาห์ละ 4 ชั่วโมงเป็นจำนวน 15 สัปดาห์ ดังนั้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงให้มีการเรียนรู้แบบออนไลน์วิชา COS2101 ผู้รับผิดชอบวิชา จึงจัดทำวิดีโอเนื้อหาและจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 4 ส่วน ได้แก่ เนื้อหาวิชา, การบริหารจัดการเรียนรู้, การติดต่อสื่อสาร, และการสอบหรือการประเมินผล โดยเนื้อหาวิชามีการบริหารจัดการเรียนรู้รวมทั้งหมดจำนวน 12 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง และมีการติดต่อสื่อสารกับผู้เรียนผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีการให้คะแนนแบบฝึกหัดและกิจกรรมผ่าน Google classroom ซึ่งการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์วิชา COS2101 อาจมีปัจจัยในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนวิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ ผ่านระบบ Course on demand ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยงานวิจัยนี้จะการศึกษาปัจจัยในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านคุณภาพของระบบ

ด้านคุณภาพสารสนเทศ ด้านคุณภาพการบริการ ด้านความตั้งใจในการใช้งานระบบ ด้านความพึงพอใจ และด้านประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับ โดยปรับปรุงโมเดลความสำเร็จของระบบสารสนเทศของดีโลนและแมคลีน ให้สอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัยรามคำแหง (Delone, & Mclean, 2003)

ดังนั้นการศึกษาคูณภาพและความสำเร็จในการเรียนวิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการผ่านระบบ Course on demand ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง จึงเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับผู้รับผิชอบวิชาอย่างยิ่ง เพื่อให้ผู้รับผิชอบวิชาได้ทราบว่าการเรียนการสอนผ่านระบบ Course on demand ในวิชา COS2101 ที่จัดสร้างขึ้นมีคุณภาพและความสำเร็จเป็นอย่างไร ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของผู้เรียนมีอะไรบ้าง ซึ่งผลการวิจัยทำให้ผู้รับผิชอบวิชาทราบว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ ทำความเข้าใจ ทำแบบฝึกหัด และทดสอบตนเองได้ในระบบออนไลน์โดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียนได้หรือไม่ รวมทั้งสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ต่าง ๆ มีพอเพียงและเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งผลการวิจัยนี้จักเป็นประโยชน์ต่อผู้รับผิชอบวิชาสามารถนำผลที่ได้ไปปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งปรับปรุงสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ให้เหมาะสม ตามมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

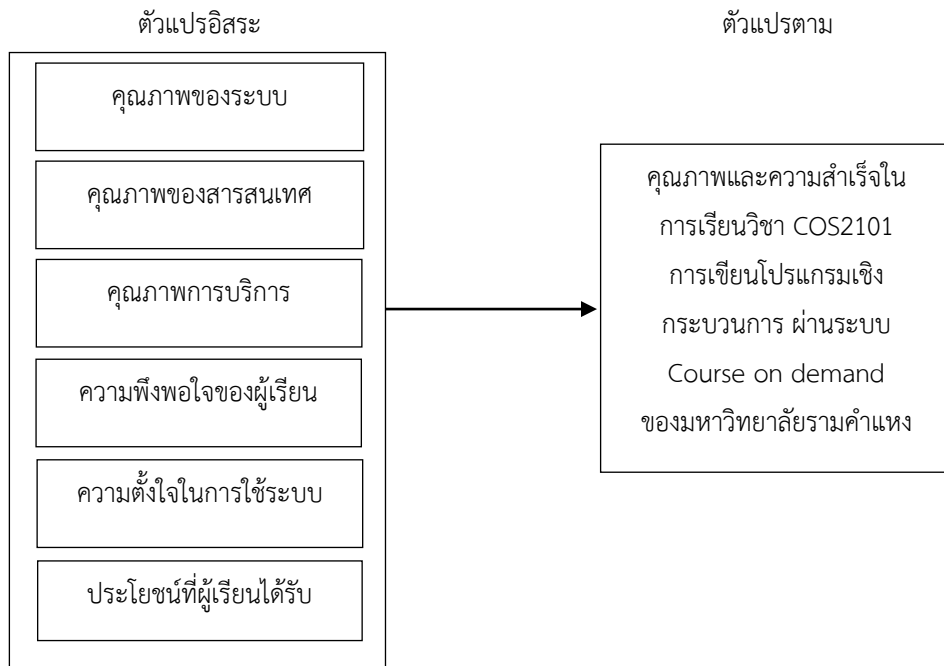
เพื่อศึกษาคูณภาพและความสำเร็จของระบบการเรียนวิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ ผ่านระบบ Course on demand ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยวิเคราะห์จากเนื้อหารายวิชา COS2101 จาก มคอ.3 หลักสูตรวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และปรับปรุงโมเดลความสำเร็จของระบบสารสนเทศของดีโลนและแมคลีน ปี ค.ศ. 2003 (Delone, & Mclean, 2003) ใน 6 ด้าน ได้แก่

- (1) ด้านคุณภาพของระบบ
- (2) ด้านคุณภาพของสารสนเทศ
- (3) ด้านคุณภาพการบริการ
- (4) ด้านความตั้งใจในการใช้งานระบบ
- (5) ด้านความพึงพอใจของผู้เรียน
- (6) ด้านประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับ

โดยคำนึงถึงบริบทของมหาวิทยาลัยรามคำแหงและมาตรฐานวิชาชีพที่ผู้เรียนต้องได้รับในการเรียนวิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ ดังภาพที่ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษางานวิจัยและเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย เรื่อง คุณภาพและความสำเร็จในการเรียนวิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการผ่านระบบ Course on demand ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ขั้นตอนที่ 2 จัดสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน วิเคราะห์ผู้เรียน วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการสอนตามบริบทของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบ ออกแบบกระบวนการโดยกำหนดลำดับขั้นตอนการเรียน กำหนดวิธีสอน การเลือกสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม และกำหนดวิธีการประเมินผล

ขั้นตอนที่ 5 การพัฒนา การพัฒนาเป็นกระบวนการดำเนินการสร้างแผนพัฒนาการเรียนการสอน การสร้างสื่อการเรียนการสอน การประเมินผลระหว่างดำเนินการพัฒนาเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ได้ระบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 6 การนำไปใช้ เป็นขั้นตอนการดำเนินการเรียนการสอนตามที่ได้ออกแบบและพัฒนาไว้ในสภาพจริง เป็นขั้นตอนการดำเนินการให้เป็นผล

ขั้นตอนที่ 7 การประเมินผล เพื่อประเมินผลขั้นตอนต่าง ๆ ว่าเป็นไปตามที่ได้วางแผนหรือไม่ และทำการปรับปรุง แก้ไขให้ได้ระบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ที่ลงทะเบียนวิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ ในภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2562 จำนวน 60 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ที่ลงทะเบียนวิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ ในภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2562 ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากนักศึกษาที่เรียนผ่าน Course on demand วิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ และเข้าสอบปลายภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2562 ณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ระบบการเรียนรู้วิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ ผ่านระบบ Course on demand ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นวิดีโอคำบรรยายย้อนหลัง จำนวน 12 ครั้ง ๆ ละประมาณ 1 ชั่วโมง สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งนักศึกษาต้องทำการเข้าสู่ระบบพิสูจน์ตัวตนก่อนเข้าใช้บริการ และ Google classroom สำหรับให้นักศึกษาส่งการบ้านและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

2. แบบสอบถามคุณภาพและความสำเร็จในเรียนรู้วิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ ผ่าน Course on demand ของมหาวิทยาลัย จำนวน 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณภาพและความสำเร็จของการเรียนวิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ ผ่าน Course on demand ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง 6 ด้านได้แก่ (1) ด้านคุณภาพของระบบ (2) ด้านคุณภาพสารสนเทศ (3) ด้านคุณภาพการบริการ (4) ด้านความตั้งใจในการใช้งานระบบ (5) ด้านความพึงพอใจ และ (6) ด้านประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับ จำนวน 35 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert Rating Scales)

5	หมายความว่า	มีคุณภาพและความสำเร็จระดับมากที่สุด
4	หมายความว่า	มีคุณภาพและความสำเร็จระดับมาก
3	หมายความว่า	มีคุณภาพและความสำเร็จระดับปานกลาง
2	หมายความว่า	มีคุณภาพและความสำเร็จระดับน้อย
1	หมายความว่า	มีคุณภาพและความสำเร็จระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการเรียนวิชา COS2101 ผ่านระบบ Course on demand ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

ผู้วิจัยหาคุณภาพของเครื่องมือ ด้วยการหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาจำนวน 3 ท่าน นำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ปรากฏว่าข้อคำถามทุกข้อผ่านเกณฑ์มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ปรับข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน นำมาหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพมาตรวจสอบปรับปรุงอีกครั้ง นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ใช้สำหรับเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป ยื่นโครงร่างการวิจัยต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยและจรรยาบรรณทางวิชาการของมหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อขอการรับรองด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

การรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจาก มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม จำนวน 60 ชุด ถึงนักศึกษาที่เรียนผ่าน Course on demand วิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ และเข้าสอบปลายภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2562 ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยพร้อมทั้งขั้นตอนต่าง ๆ ในการวิจัยให้ผู้เข้ารับการวิจัยได้รับทราบและลงนามยินยอมเข้ารับการวิจัย
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัยพร้อมขอความร่วมมือผู้เข้ารับการวิจัยส่งแบบสอบถามคืนแก่ผู้วิจัยภายใน 15 วัน นับตั้งแต่ได้รับแบบสอบถาม
4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้คืนมาจำนวน 40 ชุด ตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อดำเนินการลงรหัส (Coding Form) ตามที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับคุณภาพและความสำเร็จของการเรียนวิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ ผ่าน Course on demand ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ด้วยค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดเกณฑ์ในการแปลค่าความคิดเห็นของคะแนนดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49	หมายถึง คุณภาพและสำเร็จน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49	หมายถึง คุณภาพและสำเร็จน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49	หมายถึง คุณภาพและสำเร็จปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49	หมายถึง คุณภาพและสำเร็จมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00	หมายถึง คุณภาพและสำเร็จมากที่สุด

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ด้วยการสรุปตีความ

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 40 คน เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง เพศชาย จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 เพศหญิง จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุ ระหว่าง 18-30 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 92.50 ส่วนมากเป็นนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 65.00 ลงทะเบียนวิชานี้ครั้งแรก จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และส่วนมากเคยมีประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 ส่วนมากสอบผ่านได้เกรด D มากที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 โดยมีผู้สอบตกจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อคุณภาพและความสำเร็จของระบบการเรียนรู้วิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ ผ่านระบบ Course on demand ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพและความสำเร็จของการเรียนรู้วิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการผ่านระบบ Course on demand ในภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	ข้อคำถาม	MEAN	S.D.	แปลผล
1.	ด้านคุณภาพของระบบ(System Quality)			
	1. ความสะดวกในการเรียนรู้	4.30	0.69	มาก
	2. ความง่ายต่อการใช้งาน	4.28	0.85	มาก
	3. การศึกษาเนื้อหาบทเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลาตามความต้องการ	4.50	0.82	มากที่สุด
	4. ความน่าเชื่อถือของสัญญาณภาพและเสียง	3.72	1.04	มาก
	5. ความปลอดภัยในการใช้งาน	4.20	0.76	มาก
	รวม	4.20	0.66	มาก
2.	ด้านคุณภาพสารสนเทศ(Information Quality)			
	6. การจัดการเรียนการสอนเหมาะสม	4.48	0.75	มาก
	7. เนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์	4.50	0.68	มากที่สุด
	8. เนื้อหาถูกต้อง ทันสมัย ทันต่อเวลา	4.33	0.73	มาก
	9. ความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันของเนื้อหา	4.48	0.64	มาก
	10. การนำเสนอเข้าใจง่าย มีรูปแบบที่ดี	4.48	0.60	มาก
	11. การบ้านและแบบฝึกหัดมีความเหมาะสม	4.25	0.87	มาก
	12. ระยะเวลากำหนดส่งการบ้านเหมาะสม	4.70	0.61	มากที่สุด
	13. การประเมินผลเหมาะสม	4.58	0.68	มากที่สุด

ด้าน	ข้อคำถาม	MEAN	S.D.	แปลผล
	14. ข้อสอบปลายภาคเหมาะสม	4.27	0.82	มาก
	รวม	4.45	0.51	มาก
3.	ด้านคุณภาพการบริการ(Service Quality)			
	15. ความสะดวกในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนและผู้สอน (prompt)	4.45	0.75	มาก
	16. การตอบสนองของผู้สอนผ่านช่องทางการสื่อสารรวดเร็ว (responsive)	4.42	0.78	มาก
	17. สื่อการเรียนรู้อื่น ๆ สำหรับการค้นคว้าเหมาะสม	4.33	0.62	มาก
	18. ผู้สอนมีความรู้ความสามารถ มีความพร้อมและเป็นธรรม (fair) ในการให้คำปรึกษาหรือให้คำแนะนำ	4.78	0.48	มากที่สุด
	รวม	4.49	0.52	มาก
4.	ด้านความตั้งใจในการใช้งานระบบ	3.52	1.04	
	19. ความสม่ำเสมอในการเรียนรู้	3.15	1.12	มาก
	20. ความสม่ำเสมอในการทำแบบฝึกหัด	3.00	1.78	ปานกลาง
	21. การศึกษาเพิ่มเติมจากตำราที่เกี่ยวข้อง	3.88	0.91	ปานกลาง
	22. การศึกษาเพิ่มเติมจากการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต	3.03	1.25	มาก
	23. การศึกษาเพิ่มเติมโดยสอบถามจากบุคคลที่มีความรู้	2.80	1.18	ปานกลาง
	24. การฝึกปฏิบัติหรือฝึกทักษะเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่ผู้สอนกำหนด			ปานกลาง
	รวม	3.23	0.84	ปานกลาง
5.	ด้านความพึงพอใจ			
	25. ความเพลิดเพลินในการเรียนรู้	4.13	0.91	มาก
	26. ความมั่นใจในการเรียนรู้	3.60	1.01	มาก
	27. ความพึงพอใจของความสำเร็จในภาพรวม	3.85	0.92	มาก
	รวม	3.86	0.81	มาก
6.	ด้านประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับ			
	28. ความรับผิดชอบ การมีวินัย ตรงต่อเวลา	3.63	1.03	มาก
	29. ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีที่สำคัญในเนื้อหา	4.03	0.83	มาก
	30. การวิเคราะห์ปัญหา ความเข้าใจและอธิบายความ	3.80	0.99	มาก

ด้าน	ข้อคำถาม	MEAN	S.D.	แปลผล
	ต้องการทางคอมพิวเตอร์ได้			
	31. การพัฒนาความรู้ ความชำนาญทางคอมพิวเตอร์อย่างต่อเนื่อง	3.95	1.01	มาก
	32. การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและอย่างเป็นระบบ	3.77	1.00	มาก
	33. การประยุกต์ความรู้และทักษะกับการแก้ไขปัญหาทางคอมพิวเตอร์ได้อย่างเหมาะสม	3.98	0.86	มาก
	34. การพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง	3.80	0.85	มาก
	35. ทักษะในการใช้เครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์	4.05	0.85	มาก
	รวม	3.88	0.79	มาก
	รวมทุกด้าน	4.01	0.69	มาก

ผลการวิเคราะห์ จากตาราง 1 แสดงว่า คุณภาพและความสำเร็จของการเรียนวิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการผ่านระบบ Course on demand ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (MEAN=4.01, S.D.=0.69) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านคุณภาพการบริการ (MEAN=4.49, S.D.=0.52) รองลงมา ด้านคุณภาพสารสนเทศ (MEAN=4.45, S.D.=0.51) และด้านคุณภาพของระบบ (MEAN=4.20, S.D.=0.66) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายข้อของแต่ละด้านเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย แสดงให้เห็นว่า

1.1 ด้านคุณภาพของการบริการ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยสามอันดับแรก พบว่า ผู้เรียนมีความคิดเห็นว่าคุณสอนมีความรู้สามารถมีความพร้อมและเป็นธรรมชาติในการให้คำปรึกษาหรือให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนมากที่สุด (MEAN=4.78, S.D.=0.48) รองลงมาคือ ความสะดวกในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนและผู้สอน (MEAN =4.45, S.D.=0.75) และการตอบสนองของผู้สอนผ่านช่องทางการสื่อสารรวดเร็ว (MEAN =4.42, S.D. =0.78) ตามลำดับ

1.2 ด้านคุณภาพของสารสนเทศ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยสามอันดับแรก พบว่า ผู้เรียนมีความคิดเห็นว่าคุณสอนระยะเวลาในการกำหนดส่งการบ้านเหมาะสมมากที่สุด (MEAN =4.70, S.D.=0.61) รองลงมาคือ การประเมินผลเหมาะสม (MEAN =4.58, S.D.=0.68) และเนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์ (MEAN =4.50, S.D.=0.68) ตามลำดับ

1.3 ด้านคุณภาพของระบบ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยสามอันดับแรก พบว่า การศึกษาเนื้อหาบทเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา ตามความต้องการมากที่สุด (MEAN =4.50, S.D.=0.82) รองลงมาคือ ความสะดวกในการเรียนรู้ (MEAN =4.30, S.D.=0.69) และความง่ายต่อการใช้งาน (MEAN =4.28, S.D.=0.85) ตามลำดับ

1.4 ด้านประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา

ประเด็นย่อยสามอันดับแรก พบว่า ผู้เรียนได้รับทักษะในการใช้เครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์มากที่สุด (MEAN =4.05, S.D.=0.85) รองลงมาคือ ผู้เรียนได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีที่สำคัญในเนื้อหา (MEAN =4.03, S.D.=0.83) และผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้และทักษะกับการแก้ไขปัญหาทางคอมพิวเตอร์ได้อย่างเหมาะสม (MEAN =3.98, S.D.=0.86) ตามลำดับ

1.5 ด้านความพึงพอใจ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยสามอันดับแรก พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนรู้มากที่สุด (MEAN =4.13, S.D.=0.91) รองลงมาคือ ความพึงพอใจของความสำเร็จในภาพรวม (MEAN =3.85, S.D.=0.92) และความมั่นใจในการเรียนรู้ (MEAN =3.60, S.D.=1.01) ตามลำดับ

1.6 ด้านความตั้งใจในการใช้งานระบบ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยสามอันดับแรก พบว่า ผู้เรียนต้องศึกษาเพิ่มเติมจากการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตมากที่สุด (MEAN =3.88, S.D.=0.91) รองลงมาคือ ความสม่ำเสมอในการเรียนรู้ (MEAN =3.52, S.D.=1.04) และความสม่ำเสมอในการทำแบบฝึกหัด (MEAN =3.15, S.D.=1.12) ตามลำดับ

2. สรุปปัญหาและอุปสรรคในการเรียนวิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการผ่านระบบ Course on demand ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง แบ่งเป็นด้านคุณภาพของระบบ ด้านคุณภาพสารสนเทศ ด้านคุณภาพของการบริการ และด้านความตั้งใจในการใช้ระบบ ได้ดังนี้

2.1 ด้านคุณภาพของระบบ ผู้เรียนต้องการให้วิดีโอคำบรรยายย้อนหลังอยู่ใน Google classroom เพื่อสะดวกในการใช้งานสามารถดาวน์โหลดและเพิ่มความเร็วได้ และต้องการภาพและเสียงมีคุณภาพที่ดี

2.2 ด้านคุณภาพสารสนเทศ ผู้เรียนต้องการเนื้อหาที่มีความน่าสนใจ โดยออกแบบ ภาพ สีตัวอักษร ที่สามารถทำให้เข้าใจได้ง่าย เพิ่มตัวอย่างมากขึ้นรวมทั้งมีเนื้อหาเฉลยแบบฝึกหัดพร้อมคำอธิบาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจมากขึ้น

2.3 ด้านคุณภาพของการบริการ ผู้เรียนบางคนต้องการช่องทางการติดต่อที่ชัดเจน และเห็นว่าการเรียนในคลาสดีกว่าการเรียนออนไลน์

2.4 ด้านความตั้งใจในการใช้ระบบ ผู้เรียนบางคนไม่สามารถเรียนจากระบบ Course on demand ได้ เนื่องจากภาระหน้าที่การทำงาน

อภิปรายผล

จากการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

การแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อคุณภาพและความสำเร็จของระบบการเรียนวิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ ผ่านระบบ Course on demand ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านคุณภาพการบริการ รองลงมาได้แก่ ด้านคุณภาพสารสนเทศ และด้านคุณภาพของระบบ ตามลำดับ เนื่องจาก งานวิจัยนี้เป็นการนำดิจิทัลเทคโนโลยีมาสร้างเป็นเครื่องมือเพื่อการสอนในรูปแบบการเรียนรู้แบบอีเลิร์นนิง (e-Learning) โดยนักศึกษาสามารถเรียนรู้วิชา

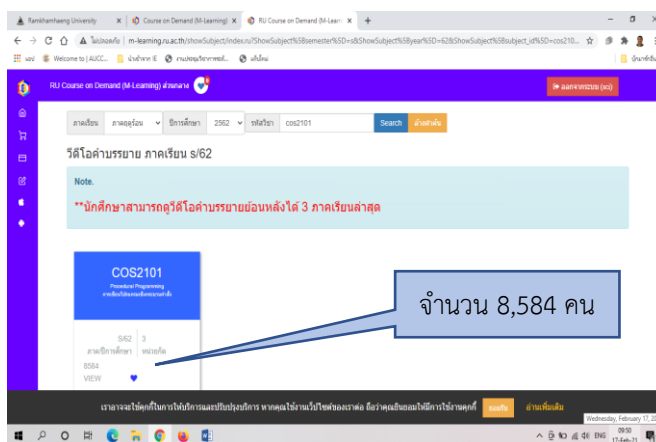
COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการผ่านเว็บไซต์หลักของมหาวิทยาลัยได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่ เนื้อหาวิชาแนะนำเสนอเป็นสื่อประสมประกอบด้วยข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียง ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนเนื้อหาที่นำเสนอได้ตามความต้องการ ผู้เรียนและผู้รับผิดชอบวิชาสามารถติดต่อกันผ่าน อีเมล หรือไลน์ ได้สะดวก โดยผู้รับผิดชอบวิชาเป็นผู้ให้คำแนะนำต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ในขณะที่บทบาทของผู้เรียนจะเป็นผู้สำรวจสารสนเทศ ผู้คิด ผู้ลงมือปฏิบัติ นอกจากนี้มีห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (e-Classroom) ที่สร้างขึ้นจาก Google classroom เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้รับผิดชอบวิชาได้อย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนสามารถส่งการบ้านหรือแบบฝึกหัดที่ผู้รับผิดชอบวิชากำหนดโดยผู้รับผิดชอบวิชาสามารถตรวจการบ้านให้คะแนนและให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนได้เป็นรายบุคคล ผู้เรียนจะได้รับเนื้อหาวิชา แบบฝึกหัด รวมทั้งข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นปัจจุบันได้ในทุกสถานที่ ช่วยในการติดต่อสื่อสารและประหยัดเวลาของผู้รับผิดชอบวิชาในการนำเสนอเนื้อหาหรืออธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน ดังนั้นระบบการเรียนวิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ ผ่านระบบ Course on demand ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง จึงมีคุณภาพและความสำเร็จสามารถใช้สอนทดแทนการเรียนการสอนปกติ ผู้เรียนสามารถเรียน ทำแบบฝึกหัด และประเมินตนเองได้โดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุชา สะเล็ม (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้ e-Learning ในกระบวนการเรียนการสอนวิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจ กรุงเทพ เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ระบบ e-Learning เข้ามาเป็นส่วนเสริมในการเรียนการสอนผ่านทางระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผู้เรียนสามารถเข้าถึงบทเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้รับผิดชอบวิชาจัดเตรียมไว้ให้ได้จากทุกสถานที่ทุกเวลาที่มีการออนไลน์ ในการนำระบบ e-Learning มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนนั้น เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงเนื้อหา บทเรียน ได้จากอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ ผ่านทางระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และเพื่อลดระยะเวลาในการเรียนในห้องเรียนของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการทำกิจกรรมเสริมการเรียนรู้อื่น ซึ่งการนำระบบ e-Learning เข้ามาเป็นส่วนเสริมในกระบวนการเรียนการสอนนั้น จะเกิดประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง โดยผู้เรียนมีโอกาสที่จะเข้าถึงเนื้อหาที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ผู้รับผิดชอบวิชาก็สามารถออกแบบการเรียนรู้ โดยใช้สื่อมัลติมีเดีย ทั้งในรูปข้อความ ภาพ เสียง และภาพเคลื่อนไหว ทำให้การเรียนการสอนมีความน่าสนใจและสื่อความหมายได้ดีกว่าการเรียนภายในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว

ซึ่งอภิปรายในด้านอื่น ๆ ได้ดังนี้

1. ด้านความพึงพอใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าผู้เรียนมีความเพลิดเพลินในการเรียนรู้มากที่สุด รองลงมาคือความพึงพอใจของความสำเร็จในภาพรวม และความมั่นใจในการเรียนรู้ ตามลำดับ แสดงว่า ระบบการเรียนวิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ ผ่านระบบ Course on demand ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจมาก จากข้อคิดเห็นของนักศึกษาที่กล่าวว่า “เป็นวิชาที่ผู้รับผิดชอบวิชาดีมากครับ ขนาดผมที่ทึบและรู้สึกยากยังเข้าใจได้ แล้วหากมีเวลาศึกษาและทำได้เต็มที่แน่นอน มีเนื้อหาที่ครบและดี การเขียนโปรแกรมดี” และข้อคิดเห็นที่กล่าวว่า “ผมพยายามเรียนแล้วแต่ตัวผมยังไม่ค่อยเข้าใจ ตอนนี้อยู่เป็นครั้งที่ 8 แล้วครับ อีกอย่างคือผมทำงานประจำด้วยครับ คือผมไม่มีความรู้พื้นฐานจากการเขียนโปรแกรมมาก่อนครับ แต่การสอนออนไลน์ของอาจารย์ทำได้ดีมากครับ ผมจะดูวิดีโอการสอนของอาจารย์จนกว่าผมจะเข้าใจ

ครับและอยากให้อาจารย์มีการสอนออนไลน์อย่างนี้ต่อไปครับ เพราะนักศึกษาที่ทำงานประจำจะได้มาดูย้อนหลังได้ครับ ขอขอบคุณครับ” สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพศาล ภาวสุทธิ (2557) ได้พัฒนาบทเรียนเว็บบล็อก เรื่อง คอมพิวเตอร์กราฟิก สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านประตุน้ำพระพิมล อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยเว็บบล็อก ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนเว็บบล็อกเรื่องคอมพิวเตอร์กราฟิกนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ งานวิจัยของพลอยณัชชา เดชะเศรษฐศิริ (2559) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักศึกษาที่มีต่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ ในรายวิชาการะผู้นำและการจัดการสมัยใหม่ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจโดยรวมต่อการเรียนการสอนด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ในระดับมากที่สุด

2. ด้านความตั้งใจในการใช้งานระบบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ผู้เรียนต้องศึกษาเพิ่มเติมจากการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตมากที่สุด รองลงมาคือความสม่ำเสมอในการเรียนรู้ และความสม่ำเสมอในการทำแบบฝึกหัด ตามลำดับ แสดงว่าพฤติกรรมของผู้เรียนจากการใช้งานระบบในส่วนต่าง ๆ การเรียกค้นหรือการเข้าถึงข้อมูลและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในระบบอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภนิจ ศรีรักษ์ (2555) ที่ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทวิทัศน์ของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พบว่านักศึกษามีวิธีการแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้โปรแกรมค้นหา (Search Engine) โดยใช้คำค้น (Keywords) สำหรับสืบค้นสารสนเทศที่ต้องการมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของพนทิพย์ กำลัยั้ง (2556) พบว่า พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อวางแผนหลังเกษียณอายุผ่านอินเทอร์เน็ตมากที่สุด และสอดคล้องกับการใช้งานระบบของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ลงทะเบียนวิชา COS2101 ในภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2562 จำนวน 60 คน แต่มีผู้เรียนใช้งานมากถึง 8,584 ครั้ง ข้อมูล ณ วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564 และจากข้อคิดเห็นของนักศึกษาที่กล่าวว่า “อยากให้มีระบบ Course on demand ต่อไป เพราะว่าผู้เรียนสามารถติดตามเนื้อหาในกรณีที่ไม่สามารถเข้าเรียนในครั้งนั้นได้ หรือต้องการทบทวนเนื้อหาในกรณีที่ไม่เข้าใจ บทเรียน หรือเนื้อหาอื่น ๆ ได้ในภายหลัง”

ภาพ 2 แสดงจำนวนผู้ใช้งาน คิวรีโอคำบรรยาย วิชา COS2101 ภาคเรียน S/62

3. ประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ผู้เรียนได้รับทักษะในการใช้เครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์มากที่สุด รองลงมาคือผู้เรียนได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีที่สำคัญในเนื้อหา และผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้และทักษะกับการแก้ไขปัญหาทางคอมพิวเตอร์ได้อย่างเหมาะสมตามลำดับ แสดงว่า ระบบการเรียนรู้วิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ สามารถพัฒนาทักษะคอมพิวเตอร์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง การชี้นำตัวเอง การตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพจนกระทั่งสามารถแสดงศักยภาพต่าง ๆ ออกมาได้อย่างครบถ้วน ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนวิชา COS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ ผ่านระบบ Course on demand ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง จากข้อคิดเห็นของนักศึกษาที่กล่าวว่า “ในด้านเนื้อหา COS2101 S/62 มีความน่าสนใจและมีประโยชน์ในการประยุกต์ใช้ในการทำงานจริง ผู้รับผิดชอบวิชามีวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจและสามารถอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนมองว่าผู้เรียนไม่ได้หาเวลามาศึกษาอย่างพอเพียง ถึงแม้ว่าจะมีระบบ Course on demand เนื่องจากภาระหน้าที่การทำงาน แต่โดยรวมแล้วการเรียนการสอนผ่าน Course on demand นั้นทำออกมาได้อย่างยอดเยี่ยม เป็นความผิดของผู้เรียนเองที่ไม่สามารถหาเวลามาศึกษาให้เพียงพอได้” และข้อคิดเห็นที่กล่าวว่า “มีบางเนื้อหาที่ยังไม่ค่อยเข้าใจ จึงทำแบบฝึกหัดไม่ได้ แต่โดยรวมถือว่าทำให้ได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น เพราะสามารถดูทบทวนได้หลายรอบ” และข้อคิดเห็นที่กล่าวว่า “อาจารย์อธิบายอย่างชัดเจน เข้าใจง่าย ใช้ตัวอย่างประกอบทำให้เห็นภาพได้ชัดเจนมากขึ้น อยากให้อาจารย์แนะนำตำรา หนังสือที่เกี่ยวข้องกับวิชานี้มากกว่านี้ค่ะ จะได้สามารถฝึกสิ่งที่เรียนไปได้มากขึ้นค่ะ ชอบคุณมากค่ะอาจารย์” สอดคล้องกับงานวิจัยของ อลงกรณ์ ศุภธำรง (2557) ที่ทำการศึกษาอิทธิพลของคุณภาพระบบต่อการใช้งาน ความพึงพอใจ และประโยชน์สุขของผู้ใช้งานโปรแกรมสตีม พบว่า การใช้งานระบบมีอิทธิพลต่อทางบวกต่อประโยชน์สุขของผู้ใช้งาน สอดคล้องกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st century skills; transversal skills) ที่เชื่อว่าความรู้ ทักษะ และนิสัยการทำงานมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำหรับงานวิจัยนี้ด้านที่สำคัญได้แก่ ด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ,ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ,และด้านการทำงาน การเรียนรู้ และการพึ่งตนเอง ซึ่งทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นเป้าประสงค์ของการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่ช่วยชี้นำวิธีการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาชีวิตของผู้เรียนให้มีคุณภาพและประสบความสำเร็จเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 และเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพคนทุกระดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ควรพัฒนาคุณภาพของระบบ คุณภาพของสารสนเทศ และคุณภาพของการบริการให้มีคุณภาพมากขึ้น เนื่องจากมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและความตั้งใจในการใช้งานของนักศึกษา โดยเฉพาะประเด็นความสะดวกในการใช้งาน ความน่าเชื่อถือของระบบ การใช้งานง่าย ระบบภาพและเสียงที่มีคุณภาพมากกว่านี้

1.2 ระบบการเรียนรู้ผ่าน Course on demand ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ควรมีสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยเฉพาะวิชาCOS2101 การเขียนโปรแกรมเชิงกระบวนการ ที่ผู้เรียนต้องใช้ความรู้ที่มีอยู่เพื่อนำไปประยุกต์สำหรับการแก้ปัญหาโปรแกรม ควรนำเสนอเนื้อหาที่มีความน่าสนใจมากขึ้น ทั้งสีสัน ตัวหนังสือ ภาพที่ชัดเจนในรูปแบบสื่อประสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนช่วยเหลือ ได้แก่สื่อการเรียนรู้ คำแนะนำในส่วนของการบ้าน การเฉลยการบ้าน ที่สามารถให้คำอธิบายให้ผู้เรียนได้เข้าใจมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเข้าใจโปรแกรม เนื่องจากผู้เรียนจำนวนหนึ่งไม่เข้าใจเนื้อหาที่สำคัญ ไม่สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปทำแบบฝึกหัดและการบ้านได้ ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน

เอกสารอ้างอิง

- ชาติรี นิลน้ำเพชร. (2563). สถาบันคอมพิวเตอร์ แจนสอนออนไลน์ซัมเมอร์ เร่งนำกระบวนการวิชาเข้าระบบ รองรับ
การเข้าเรียนของนักศึกษา. **ข่าวรามคำแหง**, 50(1), 1-2.
- ฝนทิพย์ กำลังยิ่ง. (2556). **พฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อวางแผนหลังเกษียณอายุของวัยทำงานตอน
ปลายในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไพศาล ภาวสุทธิ. (2557). การพัฒนาบทเรียนเว็บบล็อก เรื่อง คอมพิวเตอร์กราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 โรงเรียนบ้านประตุน้ำพระพิมล อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. **วารสารวิชาการ Veridian
E-Journal**, 7(2), 675-686.
- พลอยณัฏฐา เดชะเศรษฐศิริ. (2559). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาภาวะผู้นำและการจัดการสมัย
ใหม่โดยใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์. **The Golden Teak: Humanity and Social Science
Journal (GTHJ)**, 22(พิเศษ), 114-123.
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2563). **วิสัยทัศน์และพันธกิจ**. สืบค้น มีนาคม 31, 2563, จาก <http://www.ru.ac.th>.
- ศุภนิจ ศรีรักษ์. (2555). **พฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์**. สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข
เพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพมหานคร: พรินทวนกราฟฟิค.
- อนุชา สะเส็ม. (2560). **การประยุกต์ใช้ E-Learning ในกระบวนการเรียนการสอนวิทยาลัยเทคโนโลยี
บริหารธุรกิจมินบุรี กรุงเทพ**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร.
- อลงกรณ์ ศุภอำรง. (2557). **อิทธิพลของคุณภาพระบบต่อการใช้งาน ความพึงพอใจ และประโยชน์สุขของ
ผู้ใช้งาน โปรแกรมสตีม**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- Delone, W. H., & Mclean, E. R. (2003). The DeLone and McLean model of information system
success: a ten-year update. **Journal of management information system**, 19(4), 9-30.
- P21. (2015). **Framework for 21st century learning**. Retrieved March 31, 2021, from
<http://www.p21.org/our-work/p21-framework>

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2

Administration according to the principles of good governance of educational institution administrators on the effectiveness of Tessaban Omnoi School 2

วิชดา ดวงจ้อย¹, ในตะวัน กำหม่อม²

Wichuda Doangjuy, Naitawan Kumhom

Received: June 18, 2021 Revised: July 20, 2021 Accepted: August 9, 2021

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล และเพื่อเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาต่อประสิทธิผลโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 จำแนกตามทัศนะของครูและคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 44 คน ประกอบด้วยกลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 21 คน และกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 23 คน รวม 44 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t-test

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีสถานภาพเป็นบิดามารดา การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติอันดับที่หนึ่งคือ หลักความรับผิดชอบ อันดับที่สองคือ หลักการมีส่วนร่วม อันดับที่สามคือ หลักนิติธรรม อันดับที่สี่คือ หลักความคุ้มค่า อันดับที่ห้าคือ หลักคุณธรรมและอันดับสุดท้ายคือ หลักความโปร่งใสตามลำดับ และผลการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันโดยกลุ่มผู้ปกครอง มีความเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลสูงกว่ากลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษา

คำสำคัญ : การบริหาร, หลักธรรมาภิบาล, ผู้บริหารสถานศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยทองสุข e-mail: ntawan@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยทองสุข

Abstract

This study has the objectives to study management according to the principles of good governance and to compare the administration according to the good governance principles of the school administrators on the effectiveness of the Tessaban Omnoi School 2 classified by the views of the teachers and the school committee, and student parents.

The study population of 44 people consisted of 21 teachers and education personnel and 23 students for parents. The statistics used for data analysis consisted of percentage, mean and standard deviation, and testing for t-test.

The Most of the respondents were female. Have a bachelor's degree and has the parental status The management according to the good governance principles of educational institution administrators on the overall effectiveness of the Tessaban Omnoi School 2 was at a high level. When classified by each side, it was found that the area with the number one level of action is the responsibility principle. The second is principle of participation. The third is the rule of law. The fourth is value principle. The fifth is the main virtue and the last is the principle of transparency, respectively and the results of a comparative study found that there was no difference by parent group. It was of the view that the school administrators had higher management according to the good governance principle than the teachers and educational personnel.

Keyword : administration, good governance, school administrators

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นเครื่องมือด้วยความมุ่งมั่นและหวังว่าจะนำไปสู่การจัดการศึกษาของชาติให้มีคุณภาพ สามารถพัฒนาคนไทยให้เป็นคนมีคุณภาพ คือ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ มีสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้คนหรือผู้ได้รับการศึกษามีคุณภาพ ความเจริญก้าวหน้าของชาติในอนาคต ขึ้นอยู่กับทรัพยากรบุคคลที่จะก้าวเข้าสู่สังคม คือ เยาวชนหรือนักเรียน แต่ปัจจุบันลักษณะของสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งทางด้านการ

สื่อสาร การคมนาคม อีกทั้งปัญหาการเพิ่มขึ้นของประชากรที่ทำให้คนต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของชีวิต ทำให้บุคคลต้องปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง แต่เมื่อคนปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมไม่ได้ ความไม่เป็นระเบียบก็ย่อมเกิดขึ้น ก่อให้เกิดการขาดระเบียบวินัย ความสงบสุขของสังคมมนุษย์ จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เมื่อสังคมนั้นเป็นสังคมที่มีวินัย บุคคลในสังคมทุกคน ช่วยกันยึดถือปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์ เงื่อนไข ที่สังคมนั้นกำหนดขึ้น ถ้าสังคมขาดระเบียบ วินัย ความสับสนวุ่นวายก็จะเกิดขึ้น วินัย จึงมีความจำเป็นอย่างมาก การบริหารงานซึ่งเป็นเรื่องของความรู้สึกของบุคคล ที่มีต่องานที่ปฏิบัติอยู่และการปฏิบัติจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของแต่ละบุคคลผู้บริหารจำเป็นจะต้องสำรวจตรวจสอบการบริหารงานบุคคลในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรทั้งนี้เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายขององค์กรหรือหน่วยงานที่ตั้งไว้ (กขพร ลิจาด, 2555, หน้า11)

การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญและยุ่งยากมาก เพราะว่าตามหลักทั่วไปในการบริหารงานนั้น แม้ว่าจะมีงบประมาณให้อย่างเพียงพอ มีการจัดองค์กรและการบริหารงานที่ดี มีวัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ พร้อมเพียงใดก็ตามถ้าผู้ปฏิบัติงานไม่มีความรู้ความสามารถ ไม่ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยอันดี ก็เป็นเรื่องยากที่การบริหารงาน ให้บรรลุตามความมุ่งหมาย ข้าราชการส่วนหนึ่งมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ไปในทางที่ไม่พึงประสงค์ และทำให้ส่งผลกระทบต่อการทำงานอย่างมาก การปฏิบัติตนของกลุ่มข้าราชการไม่เป็นไปตามข้อกำหนดตามกรอบโครงสร้างวินัยและการรักษาวินัย ตามหมวด 6 ของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ดังนั้น ในการบริหารงานบุคคลในระบบราชการจึงได้ถือระเบียบวินัยเป็นเครื่องมือในการควบคุมความประพฤติของข้าราชการ ทั้งนี้ วินัยของข้าราชการจะช่วยเพิ่มพลังการทำงานของข้าราชการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และราชการก็จะได้ประสิทธิผลยิ่งขึ้นด้วย การบริการประชาชน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความวินัยอย่างเข้มงวดกวดขัน เป็นพิเศษเพื่อให้ข้าราชการเป็นที่เลื่อมใสศรัทธา และได้รับความร่วมมือจากประชาชน ทำให้การบริหารราชการเป็นไปโดยเรียบร้อย ประหยัด มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลวินัยข้าราชการครูมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ทั้งต่อตนเอง ต่อสังคมและประเทศชาติ เพราะหากข้าราชการครูเป็นผู้มีระเบียบวินัยดีแล้วจะส่งผลต่อนักเรียนที่เป็นผลผลิตของครูทำให้เป็นผู้มีระเบียบวินัยที่ดีตลอดจนความเจริญก้าวหน้าของสังคมและประเทศชาติเป็นสังคมแห่งความสุขที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง (ตัสกร คำมา, 2550, หน้า 19)

การนำเอาระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 มาจัดหรือส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญอย่างน้อย 6 ประการ ประกอบด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม เป็นการตรากฎหมาย และกฎข้อบังคับให้ทันสมัย และเป็นธรรม การกำหนด กฎ กติกา และการปฏิบัติตาม

กฎ กติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึง สิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรม ของสมาชิก โดยในระดับองค์กร กฎ กติกาที่ใช้ในการบริหารงานภายใน เช่น การมาทำงาน หรือเข้าประชุม ให้ตรงเวลาการให้บริการประชาชน ให้เสมอกันรวมถึง ข้อตกลงในการสับเปลี่ยนหน้าที่กันภายในองค์กร หลักคุณธรรม การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุน ให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบ อาชีพสุจริตเป็นนิสัยประจำชาติ โดยในระดับองค์กร เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ให้ ความยุติธรรมกับประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานที่ตอบสนองความต้องการประชาชนและปฏิบัติตาม ข้อบังคับว่าด้วยจรรยาบรรณข้าราชการ คือ มีจรรยาบรรณต่อตนเอง ต่อหน่วยงาน ต่อผู้ร่วมงาน ต่อประชาชนและสังคม หลักความโปร่งใส การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไก การทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความ ถูกต้องชัดเจน และภายในองค์กรต้องมีความโปร่งใสในการตัดสินใจ การบริหารงาน เงิน คน มีการสื่อสารที่ดีภายในด้วย หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของ ประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแสดงความคิดเห็น การไต่สวน สาธารณะ การประชาพิจารณ์ และการแสดงประชนมติ หรืออื่นๆ (โกวิทย์ พ่วงงาม, 2553, หน้า 26-28)

ผู้ศึกษาตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นใน การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษาต่อประสิทธิภาพโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 เพื่อให้สถานศึกษามีการพัฒนา และสามารถ บริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้ปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถได้ดีและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการบริหาร จัดการภายในหน่วยงานที่ขาดการบริหารจัดการที่ดีจึงเกิดความไม่มีประสิทธิภาพของการจัดการ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาต่อประสิทธิภาพโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อม น้อย 2 โดยทำการศึกษาจากบุคลากรทางการศึกษา เพื่อทราบถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรร มาภิบาลของผู้บริหาร และควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาไปในทิศทางไหน อย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการ วางแผนในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารสถานศึกษา ให้สามารถพัฒนาไปตามเป้าหมายของหน่วยงานที่วาง เอาไว้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และยังสามารถศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ไปพิจารณาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการ เสริมสร้างและปรับปรุงพัฒนาในหน่วยงานได้อย่างมีคุณภาพตลอดไป

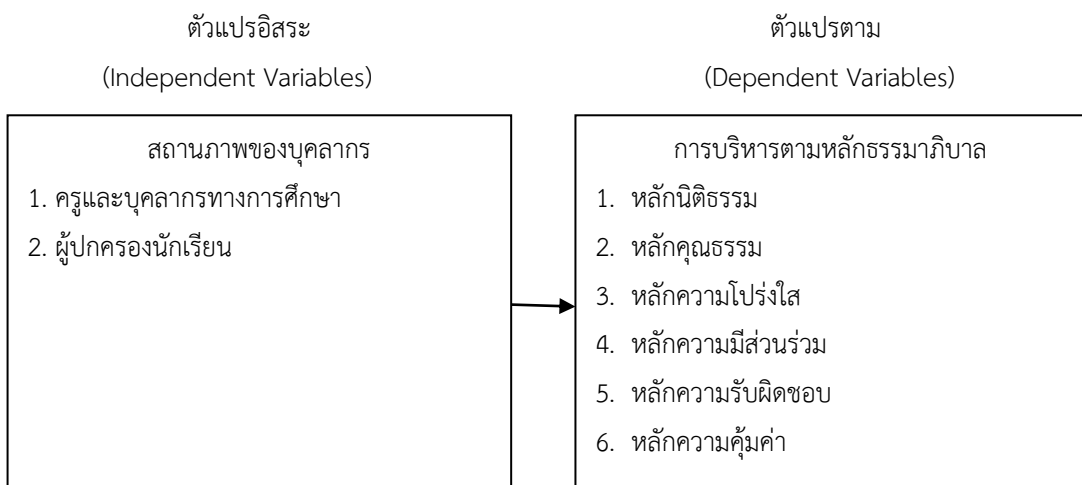
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลเทศบาล อ้อมน้อย 2

2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 จำแนกตามทักษะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและผู้ปกครองนักเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษา โดยศึกษาสถานภาพ คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาและผู้ปกครองนักเรียน (ประณต จันทรสมคอย, 2554, หน้า 7) และ โดยยึดแนวคิดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (2555) ภายใต้หลักการสำคัญ 6 ประการ ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542) มาเป็นกรอบในการวิจัย ดังแสดงในแผนภูมิ

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

(ที่มา : ปรับปรุงจาก ประณต จันทรสมคอย (2554, หน้า 7) และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมวางแผนการดำเนินงาน

ขั้นตอนนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผล โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตการศึกษา

กรอบแนวคิดของการศึกษา คำนียามศัพท์เฉพาะ ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา ประชากรและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงาน

ผู้ศึกษา สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาซึ่งเป็นแบบสอบถามนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและให้ข้อคิดเห็นและได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนการกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการกำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการจัดทำการรายงานผลการศึกษา จากการสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและการจัดทำข้อเสนอแนะ การจัดพิมพ์รูปเล่มและการนำเสนอบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อพิจารณาอนุมัติ

2. ประชากรในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานในครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 จำนวน 44 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษานี้ เป็นแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นโดยยึดแนวคิดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ภายใต้หลักการสำคัญ 6 ประการ ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยปรับปรุงและพัฒนาให้มีความเหมาะสมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยได้รับคำแนะนำปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงในส่วนที่บกพร่องให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม(Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ (Check List) โดยมีคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามตามตัวแปรที่กำหนดไว้ คือ สถานภาพของบุคลากร

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า รวมทั้งสิ้น 24 ข้อ โดยแต่ละข้อคำถามเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่อง ที่มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ตามแนวความคิดของ ลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale) โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้ (ในตะวัน กำหอม, 2559, หน้า 98)

ระดับการปฏิบัติมากที่สุด	5
ระดับการปฏิบัติมาก	4
ระดับการปฏิบัติปานกลาง	3

ระดับการปฏิบัติน้อย 2

ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด 1

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 44 ชุด เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

4.1 แจกแบบสอบถามและชี้แจงพร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบ รวมถึงชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้

4.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองทั้งหมดใน เดือนมกราคม 2564

4.3 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่างกรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

4.4 นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติที่กำหนดไว้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาประมวลผลเพื่อหาค่าพารามิเตอร์ ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาต่อประสิทธิภาพโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าอันตรภาคชั้น (Best, 1977, p 147 อ้างถึงใน ในตะวัน กำหอม, 2559, หน้า 66)

เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูลของระดับอันตรภาคชั้น

4.21 – 5.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2.61 – 3.40	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.80	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 จำนวน 44 คน ส่วนมากเป็นเพศหญิง มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีสถานภาพเป็นบิดามารดา

2. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติอันดับที่หนึ่งคือหลักความรับผิดชอบ อันดับที่สองคือ หลักการมีส่วนร่วม อันดับที่สามคือหลักนิติธรรม อันดับที่สี่คือ หลักความคุ้มค่า อันดับห้าคือ หลักคุณธรรมและอันดับสุดท้ายคือ หลักความโปร่งใสตามลำดับ โดยมีรายละเอียดของผลการศึกษานในแต่ละด้านดังนี้

2.1 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ตามหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติอันดับที่หนึ่งคือการบริหารสถานศึกษาตามระเบียบและกฎหมายที่กำหนด รองลงมาคือการยึดระเบียบแบบแผนและกฎหมายเป็นกรอบในการปฏิบัติงาน และอันดับสุดท้ายคือการมีความเที่ยงธรรมในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ร่วมงาน) ตามลำดับ

2.2 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ตาม หลักคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติอันดับที่หนึ่งคือ การส่งเสริมให้บุคลากรสำนึกต่อความรับผิดชอบต่อความถูกต้องและชอบธรรม รองลงมาคือการคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่นและอันดับสุดท้ายคือการพิจารณาความดีและความชอบของเจ้าหน้าที่โดยยึดหลักความสามารถและผลงาน ตามลำดับ

2.3 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ตาม หลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติอันดับที่หนึ่งคือการยินยอมให้ผู้อื่นตรวจสอบและรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษา รองลงมาคือการชี้แจงผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสู่สาธารณชนสม่ำเสมอ และอันดับสุดท้ายคือ การตรวจสอบภายในหน่วยงานด้านการเงินและบัญชีที่เข้มแข็งและสม่ำเสมอ ตามลำดับ

2.4 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ตาม หลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติอันดับที่หนึ่งคือการเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดกิจกรรมตามประเพณีนิยม รองลงมาคือการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมบริหารและประเมินผลงานของสถานศึกษาและอันดับสุดท้ายการส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนและบริหารจัดการ ตามลำดับ

2.5 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ตาม หลักความรับผิดชอบต่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติอันดับที่หนึ่งคือการขยันและมีความเพียรเพื่อให้งานที่รับผิดชอบประสบความสำเร็จ รองลงมาคือการปฏิบัติงานตามหน้าที่จนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงาน และอันดับสุดท้ายคือ การเสียสละและอุทิศเวลาให้กับงานที่ปฏิบัติอย่างเต็มที่การเสียสละและอุทิศเวลาให้กับงานที่ปฏิบัติอย่างเต็มที่ตามลำดับ

2.6 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ตาม หลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติอันดับที่

หนึ่งคือการส่งเสริมให้บุคลากรช่วยกันประหยัดทรัพยากรภายในหน่วยงานการส่งเสริมให้บุคลากรช่วยกันประหยัดทรัพยากรภายในหน่วยงาน รองลงมาคือการจัดสรรงบประมาณและควบคุมค่าใช้จ่ายอย่างเป็นระบบ และอันดับสุดท้ายคือ การควบคุมการใช้ทรัพยากรในหน่วยงานให้คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมายตามลำดับ

3.การเปรียบเทียบการศึกษา การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล โดยจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันโดยกลุ่มผู้ปกครอง มีความเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลสูงกว่ากลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษา ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 สถานภาพบุคลากรทางการศึกษา

สถานภาพ	N	μ	σ	แปลผล
ครูและบุคลากรทางการศึกษา	21	3.76	0.39	มาก
ผู้ปกครองนักเรียน	23	3.85	0.20	มาก
รวม	44	3.65	0.47	มาก

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ การบริหารจัดการองค์กรให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายนั้นจะต้องคำนึงอยู่หลายปัจจัยทั้ง ด้านทรัพยากร ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร จะขับเคลื่อนไปพร้อมกันได้จะต้องมีผู้บริหารที่มีคุณธรรมจริยธรรม โดยผู้บริหารจะต้องยึดหลักการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ที่หลากหลายประเทศได้นำไปใช้และเกิดประโยชน์แก่ส่วนร่วมอย่างคุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของวิวัฒน์ชัย ศรีจันทร์ (2562, หน้า 63) การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลัก นิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักความรับผิดชอบ ตามลำดับ

1. หลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากประสบการณ์ของผู้ศึกษาในฐานะผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครู มีความเห็นว่าสาเหตุที่ทำให้ผลการศึกษากการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ตาม หลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารมีการอบรมชี้แจงอำนาจหน้าที่ให้แก่ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาให้มีความรู้ในเรื่องหน้าที่ของตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักนิติธรรมน้อยมากและขาดการพัฒนาแนวทางที่สม่ำเสมอ รวมถึงการขาดคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารเองที่ไม่รับฟังปัญหาจากครูและผู้ปกครองนักเรียน จึงส่งผลให้การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์

พัฒนาเด็กปฐมวัยบางโหล่ง ตำบลบางโหล่ง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ หลักการนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลของการศึกษามีความสอดคล้องกับรุ่งทิพา กมล (2563, หน้า 365) ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผลการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักคุณธรรม

2. หลักคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากประสบการณ์ของผู้ศึกษาในฐานะผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครู มีความเห็นว่าสาเหตุที่ทำให้ผลการศึกษากการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ตาม หลักคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรในทางคุณธรรมและจริยธรรม มีการจัดอบรมอย่างต่อเนื่องและเสริมสร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ด้านหลักคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา สิริธนา ศิริประโคน (2561, หน้า 96) การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนบ้านมาบเตย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา และต่ำสุดดังนั้นค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านหลัก คุณธรรมอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับ มาก และ ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

3. หลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากประสบการณ์ของผู้ศึกษาในฐานะผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครู มีความเห็นว่าสาเหตุที่ทำให้ผลการศึกษากการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ตาม หลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารต้องปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส สามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานได้ทั่วไสสะอาด ไม่มีข้อกังขาให้เกิดความสงสัย หรือเกิดผลเสียภายหลังจากการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิวัฒน์ชัย ศรีจันทร์ (2562, หน้า 63) การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสาม ลำดับแรกคือ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานด้านต่าง ๆ ด้วยความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง รองลงมาคือ โรงเรียนจัดให้มีการ สื่อสารข้อมูล ข่าวสารทาง การศึกษาที่เป็นประโยชน์แก่บุคลากรและชุมชน และจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานที่เป็นรายงานประจำปี เสนอแก่คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน และหน่วยงานต้นสังกัด ตามลำดับ

4. หลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากประสบการณ์ของผู้ศึกษาในฐานะผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครู มีความเห็นว่าสาเหตุที่ทำให้ผลการศึกษากการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ตาม หลักการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียนมีโอกาสนในการรับทราบถึงการร่วมมือในการพัฒนา รับทราบถึงปัญหา และมีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เกิดการทำงานแบบบูรณาการ จึงส่งผลให้การบริหารตามหลัก

ธรรมาภิบาลโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ด้าน หลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิวัฒน์ชัย ศรีจันทร์ (2562, หน้า 63) การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความมีส่วนร่วม พบว่า โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสาม ลำดับแรกคือ การจัดทำแผนปฏิบัติงาน แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรและคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชน รองลงมาคือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากร และคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของโรงเรียนที่จะมีผล บังคับใช้ตามลำดับ

5. หลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากประสบการณ์ของผู้ศึกษาในฐานะผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครู มีความเห็นว่าสาเหตุที่ทำให้ผลการศึกษการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ตาม หลักความรับผิดชอบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการปฏิบัติงานของผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อการทำงานและมีการวางแผนไปมาในทางที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนด้วยจึงทำให้ได้รับการยอมรับในการปฏิบัติงานในหลักความรับผิดชอบ จึงส่งผลให้การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิวัฒน์ชัย ศรีจันทร์ (2562, หน้า 63) การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสาม ลำดับแรกคือ ดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษาตามวงจรพัฒนาคุณภาพของ PDCA รองลงมาคือ มีการจัดระบบข้อมูลแหล่ง การเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน และมีการบริหารงานวิชาการโดยเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ ส่วนตน ตามลำดับ

6. หลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากประสบการณ์ของผู้ศึกษาในฐานะผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครู มีความเห็นว่าสาเหตุที่ทำให้ผลการศึกษการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ตาม หลักความคุ้มค่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารมีประยุคนำเอาความรู้ในการบริหารมาพัฒนาองค์กรให้มีความคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุดแก่ครูและผู้บริหารเองทั้งในเรื่องของการนำของเก่ามาใช้ใหม่ การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด จึงส่งผลให้การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 หลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิวัฒน์ชัย ศรีจันทร์ (2562, หน้า 63) การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ การใช้บริการต่าง ๆ ของงานวิชาการเป็นไปด้วยความรวดเร็ว เกิดความพึงพอใจต่อผู้รับบริการ รองลงมาคือ ส่งเสริมให้ บุคลากรเป็นผู้ริเริ่มให้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในการท างานให้เกิดประสิทธิภาพและจัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้ เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างคุ้มค่า ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ผู้บริหารควรจะมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในด้านหลักความโปร่งใส เพราะจากการศึกษาพบอยู่ในอันดับสุดท้าย มีการศึกษาเพิ่มอาจจะพบแนวทางที่สำคัญในการแก้ปัญหา

1.2 ผู้บริหารควรนำผลงานวิจัยไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับผู้บริหารในการกำหนดทิศทางการบริหารงานในอนาคต ว่าควรเป็นไปในทิศทางใด โดยยึดหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้ในการบริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความโปร่งใสเพิ่มขึ้น โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนรอบข้างเข้ามาร่วมทำวิจัยเพื่อให้เกิดผลที่ชัดเจน

2.2 ควรมีการศึกษาปัญหาทัศนคติและแรงจูงใจการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กชพร ลีจาด. (2555). การบริหารงานบุคคลโรงเรียนเทศบาลปลายบางวัดสุนทรธรรมิการาม อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยทองสุข.
- โกวิทย์ พ่วงงาม. (2553). การบริหารจัดการที่ดี. กรุงเทพมหานคร : พรานนกการพิมพ์.
- ดัสกร คำมา. (2550). การศึกษาการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร. สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ในตะวัน กำห่อม. (2559). การวิจัยการบริหารการศึกษา. โรงพิมพ์ ทีคอม จังหวัดมหาสารคาม.วิทยาลัยทองสุข.
- มานพ วงษ์สะอาด. (2547). หลักการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : ธารการพิมพ์.
- รุ่งทิศา กมล. (2563). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 8 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี.
- วิวัฒน์ชัย ศรีจันทร์. (2562). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับ โรงเรียนสังกัดองค์กร บริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สิรินญา ศิริประโคน. (2561). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนบ้านมาบเตย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก.

**การจัดการสภาพแวดล้อมต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้
ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2**
**Environmental management for the management of learning
resources of teachers and educational personnel at the effectiveness
of Tessaban Omnoi School 2**

สุภัทรา เอี่ยมสังข์ทอง¹, ในตะวัน กำหม่อม²
Supatra Lamsangthong, Naitawan Kumhom

Received: June 18, 2021 Revised: July 20, 2021 Accepted: September 1, 2021

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการจัดการสภาพแวดล้อมต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ และเพื่อเปรียบเทียบระดับการจัดการสภาพแวดล้อมต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้มาโดยการสุ่มประชากร ที่ไม่ทราบขนาดประชากรแน่ชัด โดยวิธีการของ ทาโรยามาแน่ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ F-Test

ผลจากการศึกษาพบว่า การจัดการสภาพแวดล้อมต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยอันดับที่1 คือ การประเมินแหล่งเรียนรู้ รองลงมาคือการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ และอันดับสุดท้าย คือ การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้และผลการศึกษาเปรียบเทียบ พบว่าการจัดการสภาพแวดล้อมต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการบริหารแหล่งเรียนรู้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การบริหาร, แหล่งเรียนรู้

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยทองสุข e-mail: ntawan@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยทองสุข

Abstract

this study aimed at To study the management of the environment to the management of learning resources and to compare the level of the management of the environment to the management of the learning resources of teachers and educational personnel.the effectiveness of Tessaban Omnoi School 2 .

Population used in this study were teachers and educational personnel. acquired by random population of unknown population size By Taroyama's method, a sample of 385 people was used as a questionnaire. The statistics used to analyze the data included percentage, mean, standard deviation, and F-Test.

The results of the study found that Management of the environment towards the management of learning resources of teachers and educational personnel. the effectiveness of Tessaban Omnoi School 2, overall, at a high level when considering each aspect Sorted in descending order, the first place is assessment of learning resources followed by supervision, supervision and monitoring of the use of learning resources and the final ranking is the implementation of learning resources and comparative study results. It was found that the management of the environment towards the management of learning resources of teachers and educational personnel the effectiveness of Tessaban Omnoi School 2 has different levels of education. There are different learning resources management. statistically significant at the .05 level.

Key words: management roles, learning resources

บทนำ

ปัจจุบันแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนนั้น นอกจากสิ่งปลูกสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้นแล้ว แหล่งการเรียนรู้ดิจิทัล ก็นับว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้รูปแบบใหม่ ที่กำลังได้รับการสนับสนุนจากหลายภาคส่วน เพราะเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย สามารถเรียนรู้ได้กว้างขวางและมีความทันสมัย ซึ่งการสนับสนุนให้โรงเรียนมีแหล่งการเรียนรู้ดิจิทัล เช่น คอมพิวเตอร์ หรือสมาร์ตทีวี จะช่วยให้นักเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตได้อย่างเต็มที่ในการศึกษาหาความรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนเองตามความสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาในศตวรรษที่ 21 (นริศร์ ฝันเชียร, 2563, หน้า 23) การศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญอย่างหนึ่งในการทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ในปัจจุบันได้มีการปฏิรูปการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในมาตรา 22 ได้กล่าวไว้ว่า การจัด การศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งไปสอดคล้องกับหมวดที่ 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ข้อ (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอานวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553, หน้า 7-9) โดย มาตรา 25 จัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การ กีฬา และนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ผู้สอน สามารถวิจันเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนซึ่งการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา 1) สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง (ทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้) 2) จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ให้ สอดคล้องกับการจัดการศึกษา ให้เพียงพอ และสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ 3) จัดทำเอกสารรวบรวมเผยแพร่แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาบริเวณใกล้เคียง 4) จัดระบบแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เชื่อมต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ของสถานศึกษา ของตนเอง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา 5) จัดระบบแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ของสถานศึกษา ของตนเอง 6) จัดตั้ง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน ในการจัดตั้งส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกันวางแผนการใช้ร่วมกัน 7) ประสานความร่วมมือวางแผนกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร

หน่วยงาน โดยส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่แต่ละแห่งมี เพื่อใช้ประโยชน์ให้เกิดกับผู้เรียนร่วมกัน 8) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น(รุจิร ภูสาระ, 2558, หน้า 23)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวดที่ 4 เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง มีสาระที่สำคัญหลายประเด็นที่สำคัญประเด็นหนึ่ง คือ โรงเรียนต้องจัดแหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม ที่เหมาะสมหลากหลายและเพียงพอต่อการศึกษาค้นคว้าเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมทั้ง ครู และนักเรียนให้รักการศึกษาค้นคว้า (กรมสามัญศึกษา, 2540, หน้า 47) ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามกระบวนการเรียนรู้ในระบบ โรงเรียนที่พึงประสงค์ โรงเรียนต้องมีการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายจากปัญหาจริง ประสบการณ์จริงตามธรรมชาติเชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆ ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนสู่การปฏิบัติจริงในชีวิต (กรมวิชาการ, 2539, หน้า 3)

ภารกิจหนึ่งของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ คือสถานศึกษาทุกแห่งต้องมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ถึงแม้ว่าเกือบทุกโรงเรียนจะมีแหล่งเรียนรู้สำหรับค้นคว้า โรงเรียนส่วนใหญ่ยังใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ไม่เต็มที่อาจมีสาเหตุจากโรงเรียน หรือแม้แต่ครูสอนยังไม่ตระหนักถึงประโยชน์และคุณค่าของแหล่งเรียนรู้ บางโรงเรียนจึงเก็บไว้เฉย ๆ ไม่ให้นักเรียนใช้ในบางเวลา บางโรงเรียนจัดไว้รวมกับห้องอื่น ๆ แหล่งเรียนรู้ที่ดีควรเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าไปใช้อย่างเสรีทุกเวลาที่เด็กมีเวลาว่างจากการเรียน แต่บางโรงเรียนก็ปล่อยให้เด็กมีเสรีภาพมากเกินไป ไม่ฝึกอบรมปลูกฝังวิธีการใช้ ไม่สร้างวินัยในการใช้ร่วมกัน นักเรียนจึงรื้อค้นและจับวางอย่างไม่เป็นระเบียบ เพราะโรงเรียนไม่เคยปลูกฝังทักษะและทัศนคติให้นักเรียนมีอุปนิสัยรักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (ศิริพร กองแก้ว, 2548, หน้า 4-5) แหล่งเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริม และพัฒนาบุคคลให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต การที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้เน้นการศึกษาในห้องเรียนอย่างเดียวคงไม่เพียงพอ และสามารถทำให้ผู้เรียนทุกคนทุกกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงการศึกษาได้ทั้งหมด การเรียนจึงไม่จำกัดอยู่แต่ในห้องเรียนเท่านั้น ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาค้นคว้าข้อมูลข่าวสารความรู้ และศาสตร์แขนงต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ปฏิบัติโดยผู้เรียนในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงเป็นประสบการณ์ชีวิตที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน (เปรมวดี ศรีธนพล, 2549, หน้า 69)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงสนใจการจัดการสภาพแวดล้อมต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2ให้เอื้อต่อการเรียนการสอนมากที่สุดเป็นระบบและมีคุณภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 แล้วนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพ และพอเพียงสำหรับนักเรียน ได้ใช้เรียนรู้โดยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ตามความถนัด จนก่อให้เกิดคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดจนสามารถสร้างจิตสำนึกร่วมกันในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เกิดคุณค่าและมี

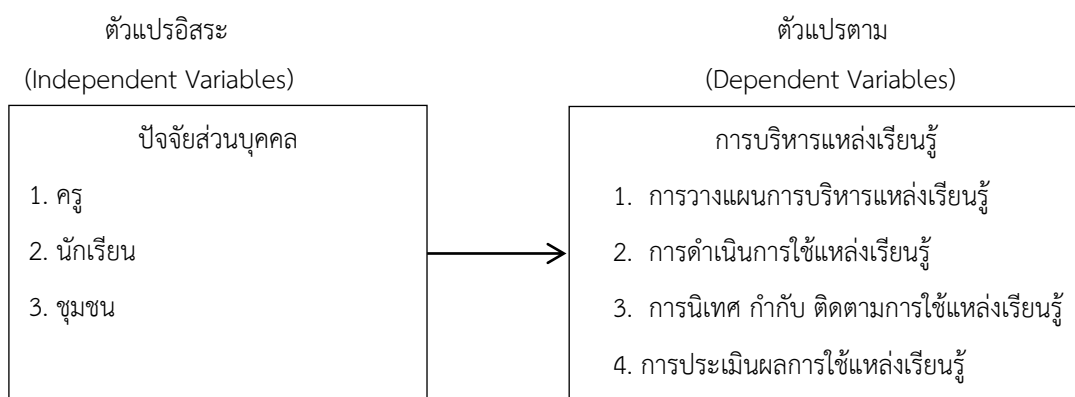
จิตสำนึกด้านการดูแลรักษาสภาพแวดล้อม รวมถึงเป็นการตอบสนองความต้องการของนักเรียน ครู ชุมชน และความต้องการของโรงเรียนในการผลิตผลผลิตที่มีคุณภาพสู่สังคมและสถานศึกษาอื่นนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการสภาพแวดล้อมต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการสภาพแวดล้อมต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการสภาพแวดล้อมต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ตัวแปรอิสระประกอบด้วย ครู นักเรียน และชุมชนและตัวแปรตามประกอบด้วย การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ การนิเทศ กำกับติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ และการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

(ที่มา: ปรับปรุงจาก เดมมิง (Deming. 1980 p: 112 อ้างถึงใน สมศักดิ์ สินธุระเวช, 2542, หน้า 188-190))

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมวางแผนการดำเนินงาน

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัย ได้ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสภาพแวดล้อมต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 โดยกำหนด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัย กรอบแนวคิดของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ ขั้นตอน การดำเนินการวิจัย ประการและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงาน

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งเป็นแบบสอบถาม นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและให้ข้อคิดเห็นและได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ก่อน การกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการกำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

ขั้นตอนนี้เป็นตอนการจัดทำการายผลการวิจัย จากการสรุปผลการวิจัย อภิปราย การจัดทำข้อเสนอแนะและการจัดพิมพ์เล่ม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู นักเรียนและชุมชน โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 โดยไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่ชัด และไม่ทราบสัดส่วนของประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครู จำนวน 12 คน นักเรียน จำนวน 128 และ ชุมชนโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 จำนวน 860 คน รวมประชากร จำนวน 1,000 คน ใช้การสุ่มประชากร ที่ไม่ทราบขนาดประชากรแน่ชัด โดย ทารุโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1970, pp.607-610 อ้างถึงในในตะวัน กำหอม, 2559, หน้า 42) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน

3. เครื่องมือในการวิจัย

3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้และงานวิจัยต่างๆเพื่อนำมาเป็นแบบในการสร้างแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาในการวิจัย

3.2 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

3.2.1. ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชากร ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง จำนวน 4 ข้อ

3.2.2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการจัดการสภาพแวดล้อมต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับจัดการสภาพแวดล้อมต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ จำนวน 20 ข้อ

3.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และเสนอแนะเพื่อปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วนำผลการพิจารณาไปทำการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยการวิธีการหาดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตร (ในตะวัน กำหอม, 2559, หน้า 38) พิจารณาลงความเห็นโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน + 1	ถ้าแน่ใจข้อคำถามนั้นสอดคล้อง
ให้คะแนน 0	ถ้าไม่แน่ใจข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้อง
ให้คะแนน - 1	ถ้าไม่แน่ใจข้อคำถามไม่สอดคล้อง

จำนวน 20 ข้อ ผลลัพธ์จากการประมวลผลหาค่า IOC เท่ากับ 1.00

3.4 นำแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรทางการศึกษา ที่ไม่ได้ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 30 คน ที่โรงเรียนเทศบาลนครปฐม จังหวัดนครปฐม

3.5 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจให้คะแนนและหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามแบบครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .931

3.6 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 385 ชุด เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่ากับจำนวนประชากรทั้งหมด โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 แจกแบบสอบถามให้ ครู นักเรียน ชุมชน และเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง

4.2 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและนับจำนวนให้เท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่มีการสุ่ม กรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

4.3 นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการจัดการสภาพแวดล้อมต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 โดยใช้วิธีการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน โดยนำแบบสอบถามตอนที่ 2 แบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งระดับประมาณค่าออกเป็น 5 ระดับ ใช้มาตราวัดแบบไลเคิร์ต (Likert Scale) ตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ

5	หมายถึง	การบริหารแหล่งเรียนรู้ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	การบริหารแหล่งเรียนรู้ในระดับมาก
3	หมายถึง	การบริหารแหล่งเรียนรู้ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	การบริหารแหล่งเรียนรู้ในระดับน้อย
1	หมายถึง	การบริหารแหล่งเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

เสนอเป็นรูปตารางประกอบคำบรรยายและแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์เป็นรายด้าน ดังนี้ การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ดังนี้ (ในตะวัน กำหอม, 2557:40)

4.51 - 5.00	หมายถึง	การบริหารแหล่งเรียนรู้ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	การบริหารแหล่งเรียนรู้ในระดับมาก

2.51 - 3.50	หมายถึง การบริหารแหล่งเรียนรู้ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง การบริหารแหล่งเรียนรู้ในระดับน้อย
1.00 - 1.51	หมายถึง การบริหารแหล่งเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการจัดการสภาพแวดล้อมต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ตามประเภทของบุคลากรด้วยทางการศึกษาโดยวิธี เอฟ (F-test) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนในทางเดียว (One way ANOVA)

ผลการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครู จำนวน 12 คน นักเรียน จำนวน 128 และ ชุมชนโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 จำนวน 860 คน รวมประชากร จำนวน 1000 คน ใช้การสุ่มประชากร ที่ไม่ทราบขนาดประชากรแน่ชัด โดย ทารุโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1970, pp.607-610 อ้างถึงในในตะวัน กำหอม, 2557, หน้า 42) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ลำดับที่หนึ่งคือ การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ลำดับที่สองคือ การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ลำดับที่สามคือ การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ และลำดับสุดท้ายคือ การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับมีรายละเอียดดังนี้

1. การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ โดยรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่าอันดับที่ 1 คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสารสนเทศของแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ และลำดับสุดท้ายคือ มีการวิเคราะห์ เพื่อใช้ในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ

2. การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่าลำดับที่ 1 คือ มีครูผู้รับผิดชอบในการสำรวจ จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ และใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ มีการสำรวจและจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและปัจจุบัน และลำดับสุดท้ายคือ มีการส่งเสริมให้ใช้แหล่งเรียนรู้ของอย่างหลากหลายและเหมาะสม ตามลำดับ

3. การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่าลำดับที่ 1 คือ จัดทำแบบบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้ของเจ้าหน้าที่ รองลงมาคือ การประสานสร้างเครือข่ายในการนิเทศและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และลำดับสุดท้ายคือ กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ตรวจสอบ และติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ

4. การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าลำดับที่ 1 คือ มีการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็กและเยาวชน รองลงมาคือ มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการบริโภคการใช้แหล่งเรียนรู้ และลำดับสุดท้ายคือ แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลแหล่งเรียนรู้ และลำดับสุดท้ายคือ การวิเคราะห์ผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบระดับการจัดการสภาพแวดล้อมต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามครู, นักเรียน และชุมชน รายละเอียดดังนี้

1. การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่าง ผู้วิจัยจึงนำไปทดสอบรายคู่โดยใช้สถิติทดสอบของ Scheffe พบว่าชุมชนมีการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ต่างกับนักเรียน
2. การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่าง ผู้วิจัยจึงนำไปทดสอบรายคู่โดยใช้สถิติทดสอบของ Scheffe พบว่าชุมชนมี การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ต่างกับนักเรียน
3. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปราย ได้ดังนี้

การจัดการสภาพแวดล้อมต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ลำดับที่หนึ่งคือการประเมินผล การใช้แหล่งเรียนรู้ ลำดับที่สองคือ การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ลำดับที่สามคือ การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ และลำดับสุดท้ายคือ การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ

1. ผลการศึกษา การจัดการสภาพแวดล้อมต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2

1.1 การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ โดยรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่าอันดับที่ 1 คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสารสนเทศของแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ และลำดับสุดท้ายคือ มีการวิเคราะห์ เพื่อใช้ในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับศิริลักษณ์ ศรีสมบูรณ์ (2553, หน้า 88-94) ได้ศึกษา การบริหารแหล่งเรียนรู้ในชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมากเมื่อจำแนกรายด้านพบว่า เขต 1 เขต 2 ด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับเบญจมาศ สหะเดช (2550, หน้า 155) ได้ศึกษาการบริหารแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต 2 พบว่าการปฏิบัติการบริหารแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติการปรับปรุงแก้ไข ส่วนด้านการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ลำดับที่ 1 คือ มีครูผู้รับผิดชอบในการสำรวจ จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ และใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน

มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ มีการสำรวจและจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและปัจจุบัน และลำดับสุดท้ายคือ มีการส่งเสริมให้ใช้แหล่งเรียนรู้ของอย่างหลากหลายและเหมาะสม ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับ มงคล พลภูมิ (2551, หน้า 102-104) ได้ทำการศึกษาเรื่องสภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 1 ผลการวิจัยพบว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 1 มีการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับพิชัย เรื่องดี (2558, หน้า 72-75) ได้ศึกษา การบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 พบว่าด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าลำดับที่ 1 คือ จัดทำแบบบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้ของเจ้าหน้าที่ รองลงมาคือ การประสานสร้างเครือข่ายในการนิเทศและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และลำดับสุดท้ายคือ กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ตรวจสอบ และติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับฐิตินันท์ บุญตั้ง (2556, หน้า 45-46) ได้ศึกษาความคิดเห็นต่อการนิเทศการสอน กำกับติดตามการสอน การประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษาของครูผู้สอน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนวังเจ้าราม อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย สรุปผลได้ว่า ความคิดเห็นต่อการนิเทศการสอน กำกับติดตามการสอน การประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษาของครูผู้สอน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนวังเจ้าราม อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับศิริลักษณ์ ศรีสมบุรณ์ (2553, หน้า 88-94) ได้ศึกษา การบริหารแหล่งเรียนรู้ในชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานีด้านการตรวจสอบอยู่ในระดับปานกลาง

1.4 การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าลำดับที่ 1 คือ มีการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็กและเยาวชน รองลงมาคือ มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการบริโภคการใช้แหล่งเรียนรู้ และลำดับสุดท้ายคือ แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลแหล่งเรียนรู้ และลำดับสุดท้ายคือ การวิเคราะห์ผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับอภิษฐาปัญญา (2556, หน้า 46-47) ได้ศึกษา การบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลประเมินผลกลุ่มโรงเรียนพัฒนาท่าจีน อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร สรุปผลได้ว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับวรจักร ใจแก้ว (2554, หน้า 59 -60) ได้ศึกษาสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราดการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้อยู่ในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบระดับการจัดการสภาพแวดล้อมต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 จำแนกตามความคิดเห็นของครู,นักเรียน และชุมชน โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1 การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ พบว่าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงนำไปทดสอบรายคู่โดยใช้สถิติทดสอบของ Scheffe พบว่าชุมชนมีแนวความคิดในการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ต่างกับนักเรียนทั้งนี้เพราะชุมชนเห็นความสำคัญกับการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ เนื่องจากถ้ามีแหล่งเรียนรู้ นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาจะได้ใช้อย่างเต็มที่ ถึงแม้โรงเรียนจะเป็น

โรงเรียนขนาดเล็กแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด ผู้บริหาร ครู และชุมชน จำเป็นต้องวางแผนร่วมกันและหาทางระดมความคิด เงิน เพื่อจะพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับอุมาวดี ยลวงศ์ (2553, หน้า 102-103) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ของผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอนจำแนกตามประสบการณ์ใน การทำงาน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพปัญหาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีระดับสภาพปัญหาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขั้นการวางแผน

2.2 การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ พบว่าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่าง ผู้วิจัยจึงนำไปทดสอบรายคู่โดยใช้สถิติทดสอบของ Scheffe พบว่าชุมชนมีแนวความคิดในการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ต่างกับนักเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะชุมชนมีความใกล้ชิดกับโรงเรียน มีการอาศัย ฟังพา ซึ่งกันและกัน การใช้แหล่งเรียนรู้นั้น นอกจากนักเรียนแล้ว ชุมชนยังมีการเข้ามาศึกษาหาความรู้ เข้ามาสร้างองค์ความรู้ ชุมชนจะหวงแหนแหล่งเรียนรู้มากกว่านักเรียนและจะใช้อย่างระมัดระวัง ซึ่งสอดคล้องกับมงคล พลภูมิ (2551 : 102-104) ได้ทำการศึกษาเรื่องสภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาจำแนกตามขนาดสถานศึกษาพบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะ การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ยังไม่ดีพอ ขาดความต่อเนื่องทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะการนิเทศ กำกับ ติดตามเป็นเรื่องของผู้บริหาร และครู นั้นหมายถึงผู้ที่ใช้แหล่งเรียนรู้จริงๆคือนักเรียน ผู้ที่เข้ามาขอใช้บ้างคือ ชุมชน การนิเทศติดตามจึงส่วนประกอบที่ครูและผู้บริหารจะเป็นคนดำเนินงานซึ่งสอดคล้องกับวรจักร ใจแก้ว (2554, หน้า 59 -60) ได้ศึกษาสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่าการเปรียบเทียบสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามขนาดสถานศึกษาด้านการตรวจสอบติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะ การประเมินอาจจะอยู่ในรูปของคณะกรรมการ เมื่อมีการใช้แหล่งเรียนรู้ต้องมีการ กำกับติดตาม หรือพัฒนาให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ครู และผู้บริหารจำเป็นต้องตั้งคณะกรรมการ เพื่อประเมินถึง กระบวนการวางแผน การใช้งาน การนิเทศติดตาม และการประเมินอย่างเป็นประจำ และเป็นรูปธรรมซึ่งสอดคล้องกับพิชัย เรืองดี (2558, หน้า 72-75) ได้ศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 พบว่า ด้านการเปรียบเทียบ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล การนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้อย่างชัดเจน โรงเรียนได้ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

- 1.1 การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ควรมีวิธีการบริหารโดยให้มีแผน การบริหาร และควรมีความร่วมมือระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ
- 1.2 การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ควรนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการกิจกรรม และผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอ และให้สอดคล้องเหมาะสมกับโครงการ หรือแผนการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้
- 1.3 การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ควรกำหนดวิธีการหรือเครื่องมือในการประเมินผล ควรมีระยะเวลาหรือปฏิทินในการตรวจสอบอย่างชัดเจนและดำเนินการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้
- 1.4 การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ควรรวบรวมปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหา ควรสรุปผลการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในของสถานศึกษา และรายงานผลให้ที่ประชุมรับทราบ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดอื่น การมีส่วนร่วมของชุมชน การสร้างแหล่งเรียนรู้แบบมีชีวิต ควรมีการศึกษาสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนอื่นๆ ที่อยู่ภายในสังกัดเดียวกันและ นอกสังกัดเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบผลการวิจัย เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่สามารถนำไปอ้างอิงได้อย่าง กว้างขวางมากยิ่งขึ้น
- 2.2 ควรเพิ่มขอบเขตของการศึกษาออกไปครอบคลุมถึงด้าน เพศ ขนาดของสถานศึกษา วุฒิทางการศึกษา เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ละเอียดและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมสามัญศึกษา. (2540). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน. หน่วยศึกษานิเทศก์. เขตการศึกษา 5 กรุงเทพมหานคร.
- กรมวิชาการ. (2539). แนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: กองวิจัยทางการศึกษา.
- ฐิตินันท์ บุญตั้ง. (2556). ความคิดเห็นต่อการนิเทศการสอน กำกับติดตามการสอน การประเมินผลหลักสูตร สถานศึกษาของครูผู้สอน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนวังเจ้าราม อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยทองสุข.
- ในตะวัน กำหอม. (2559). การวิจัยทางการศึกษา เล่ม 1. วิทยาลัยทองสุข กรุงเทพมหานคร.
- เบญจมาศ สหเดช. (2550). การบริหารแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- เปรมวดี ศรีธนพล. (2549). เส้นทางสู่การปฏิรูปการเรียนการสอน : แหล่งเรียนรู้สู่การบูรณาการเรียนการสอน.วารสารวิชาการ, 9(3), 69.
- พิชัย เรืองดี. (2558). การศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- มงคล พลภูมิ. (2551). สภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- รุจิร ภู่อสาร. (2558). การบริหารจัดการสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัทมิตรภาพการพิมพ์และสื่อดิจิทัล จำกัด.
- วรพงศ์ ผูกภู. (2563). องค์ประกอบการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้. บริษัท อาร์แอนดีดี ศรีเอช จำกัด.
- วรจักร ใจแก้ว. (2554). การศึกษาสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ศิริลักษณ์ ศรีสมบุญ. (2553). การบริหารแหล่งเรียนรู้ในชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ศิริพร กองแก้ว. (2548). สภาพและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดเทศบาลจังหวัดลพบุรี. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- อภิสร ชูปัญญา. (2556). การบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลประเมินผลกลุ่มโรงเรียนพัฒนาทำจิ้น อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยวิทยาลัยทองสุข.

อุมาวดี ยลวงศ์. (2553). สภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

การศึกษาความต้องการของลูกค้าธุรกิจสีอุตสาหกรรม เพื่อพัฒนาแผนธุรกิจ
สำหรับผู้แทนจำหน่ายสีอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
A Study of Business Customer's Demand in Industrial Paint Business
to Create Business Plan for Industrial Paint Dealer in
Eastern Economic Corridor (EEC)

พจณี วัชรชัยทโลสธ¹, สมบัติ อังรณสินธาร²

Podjane Wadcharachaitalosod, Sombat Thamrongsinthaworn

Received: June 23, 2021 Revised: October 21, 2021 Accepted: November 12, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความต้องการของตลาดสีอุตสาหกรรม 2) สภาพการแข่งขันของตลาดสีอุตสาหกรรม 3) ลักษณะกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดที่มีการใช้สีอุตสาหกรรม 4) ส่วนประสมทางการตลาดบริการทั้ง 7 ด้าน ที่เป็นที่ต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และ 5) กำหนดแผนกลยุทธ์ธุรกิจผู้แทนจำหน่ายสีอุตสาหกรรม ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง คือ ผู้ประกอบการผู้แทนจำหน่ายสีอุตสาหกรรม 3 ราย และลูกค้าธุรกิจ ทั้งผู้มีอำนาจในการตัดสินใจซื้อของโรงงานอุตสาหกรรม และช่างผู้รับเหมา/ก่อสร้าง จำนวน 10 ราย ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมความต้องการซื้อ/ใช้บริการร้านค้าผู้แทนจำหน่ายสีอุตสาหกรรมของลูกค้าธุรกิจในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกมีความคล้ายคลึงกัน ทั้งในส่วนของความต้องการประเภทสินค้า ราคา สถานที่จัดจำหน่าย การส่งเสริมการขาย และบริการด้านต่าง ๆ ดังนั้นกลยุทธ์การตลาดจะต้องตอบสนองความต้องการของลูกค้าธุรกิจในเรื่อง 1) ความหลากหลายของสินค้า ประเภทสีอุตสาหกรรม 2) ผู้ให้บริการในร้านค้ามีความเป็นมืออาชีพ 3) การบริการจัดส่งที่รวดเร็ว 4) การรวมกลุ่มของพันธมิตรทางธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นช่าง/ผู้รับเหมาก่อสร้าง และผู้แทนจำหน่ายสีอุตสาหกรรมรายอื่น ๆ

คำสำคัญ: แผนธุรกิจ, ผู้แทนจำหน่ายสีอุตสาหกรรม, เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเป็นผู้ประกอบการ คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา
e-mail: pw.podjane@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์สาขาวิชาการตลาด คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา

ABSTRACT

The purposes of the research were to 1) explore the customer's demand of the industrial paint market; 2) investigate the competitive situation of the industrial paint market; 3) study the characteristics of marketing target group with their demand for industrial paint; 4) study the 7 dimensions of Service Marketing Mix (7P's) affecting the demand among the target groups; and 5) formulate a business strategy plan for industrial paint dealers or factories in the Eastern Economic Corridor (EEC). Key informants are 3 industrial paint entrepreneurs/dealers and business customer, including 10 purchasing decision makers and contractors in the ECC. An in-depth interview was used as a research method to collect the data and the data was analyzed using a qualitative method.

The results showed that it was found that the needs of both groups of customers were similar in terms of product demand, price, and services. Therefore, the marketing strategy will respond to the needs of business customers in terms of product variety of industry paints. The in-store service providers were professional. The service providers can provide fast delivery service. In addition, the service providers have a group of business partners such as technicians /contractors and the other industrial paint dealers.

Keywords: Business Plan, Industrial Paint Dealer, Eastern Economic Corridor

บทนำ

สภาพตลาดอุตสาหกรรมสีในประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ทั้งสีทาอาคาร สีอุตสาหกรรม สีพ่นรถยนต์ หรือสีพิเศษอื่น ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการขยายตัวของธุรกิจและอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่าง ๆ ที่เป็นกำลังสำคัญในภาคเศรษฐกิจไทย ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมก่อสร้าง อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์ อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า หรืออุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ โดยปัจจัยที่ทำให้ตลาดสีอุตสาหกรรมเติบโตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ กำลังซื้อของลูกค้าอุตสาหกรรม โครงการก่อสร้างทั้งโครงการของภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ที่ครอบคลุมจังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ทั้งนี้สำหรับโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกจัดตั้งมาเพื่อต่อยอดการพัฒนาพื้นที่ ทั้งทางกายภาพและทางสังคมของชายฝั่งทะเลตะวันออก หรือที่เรียกว่า อีสเทิร์นซีบอร์ด จากข้อมูลจำนวนสถานประกอบการของกระทรวงพาณิชย์ในพื้นที่ 3 จังหวัด ณ วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ.2563 พบว่า มีจำนวนนิติบุคคลจัดตั้งใหม่ จำนวน 4,879 ราย และนิติบุคคลที่ดำเนินการอยู่ จำนวน 72,185 ราย เมื่อดูจากสถิติการจัดตั้งย้อนหลังจะพบอีกว่ามีอัตราการเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งจากการเติบโตของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดการพัฒนาเมือง การลงทุน สิ่งจำเป็นพื้นฐานที่อยู่อาศัย และแหล่งธุรกิจต่าง ๆ ส่งผลต่อการคาดการณ์ว่าจะก่อให้เกิดอุปสงค์ต่อการซื้อสินค้ากลุ่มวัสดุก่อสร้างเพิ่มขึ้น ซึ่งหมายรวมถึงสีอุตสาหกรรมด้วย

สำหรับสภาพการแข่งขัน ประเภทธุรกิจผู้แทนจำหน่ายสีอุตสาหกรรมในประเทศไทย โดยจำหน่ายแค่สีอุตสาหกรรมเพียงอย่างเดียว (Specialty Store) มีจำนวนไม่มากนัก ส่วนใหญ่ที่พบจะเป็นลักษณะจำหน่ายสินค้ารวมอยู่ในร้านค้าวัสดุก่อสร้าง (One-Stop Shopping) หรือร้านจำหน่ายสีทาอาคาร จัดเป็นประเภทสินค้ารอง โดยมีทั้งกลุ่มประเภทร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม และร้านค้าปลีกสมัยใหม่ สำหรับภาพรวมกำไรของบริษัทผู้ผลิตสีในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ.2558 - พ.ศ.2562 นั้นมีอัตราเฉลี่ยกำไรสุทธิต่อรายได้รวมที่ร้อยละ 7-8 ต่อปีอย่างต่อเนื่อง โดยช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีสัดส่วนยอดขายสูงสุดคือร้านค้าเฉพาะอย่างและร้านค้าปลีกวัสดุก่อสร้างแบบดั้งเดิม ขณะที่ร้านค้าวัสดุก่อสร้างสมัยใหม่รายใหญ่ก็มีมูลค่าตลาดที่เติบโตอย่างก้าวกระโดด และยังมีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่องในอนาคต นอกจากนี้กลุ่มผู้ผลิต ก็ยังเป็นผู้นำจนถึงผู้บริโภคคนสุดท้ายโดยตรง จากการวิเคราะห์ช่องทางการจัดจำหน่าย ในปี พ.ศ.2562 พบว่าบริษัทผู้ผลิตสีอุตสาหกรรมได้ดำเนินการขายสินค้าผ่านช่องทางขายตรงที่สัดส่วนร้อยละ 75 และช่องทางผู้แทนจำหน่ายร้อยละ 25 โดยผู้ผลิตมุ่งเป้าผลักดันเพิ่มสัดส่วนช่องทางผู้แทนจำหน่ายให้เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี ทั้งนี้มีการสร้างนวัตกรรมเครื่องผสมสีระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อช่วยผู้แทนจำหน่ายในการลดการจัดเก็บสินค้าคงคลัง และลดระยะเวลาในการรอคอยสินค้าจากบริษัทผู้ผลิต สร้างแรงจูงใจในการขยายฐานผู้แทน แต่เนื่องจากสินค้ามีการใช้งานเฉพาะทางสูง ผู้แทนจำหน่ายต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในตัวสินค้า จึงทำให้อัตราการเพิ่มขึ้นของผู้แทนจำหน่ายยังไม่สูงเท่าที่ควร

ดังนั้นการออกแบบแผนทางธุรกิจสำหรับตัวแทนจำหน่ายสีอุตสาหกรรม จึงเกิดขึ้นจากการเล็งเห็นโอกาสความต้องการใช้สีอุตสาหกรรมจากลูกค้ากลุ่มโรงงานอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในพื้นที่เขต

พัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งจะเป็นส่วนช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถที่จะดำเนินธุรกิจไปได้อย่างราบรื่น และรองรับการแข่งขันที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของตลาดสี่ฤดูสาหรณ สำหรับกลุ่มโรงงานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
2. เพื่อศึกษาสภาพการแข่งขันของตลาดสี่ฤดูสาหรณ สำหรับกลุ่มโรงงานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
3. เพื่อศึกษาลักษณะกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดในกลุ่มโรงงานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกที่มีการใช้สี่ฤดูสาหรณ
4. เพื่อศึกษารูปแบบผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การสื่อสารการตลาด พนักงานผู้ให้บริการ กระบวนการให้บริการ และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สำหรับธุรกิจผู้แทนจำหน่ายสี่ฤดูสาหรณที่เป็นที่ต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
5. เพื่อกำหนดแผนกลยุทธ์ธุรกิจผู้แทนจำหน่ายสี่ฤดูสาหรณ สำหรับกลุ่มโรงงานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในส่วนนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบสัมภาษณ์ในสถานการณ์จริงแบบตัวต่อตัวจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของตลาด สภาพตลาดของสี่ฤดูสาหรณ และแนวโน้มผลประกอบการภาพรวมของบริษัท โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นหลัก ตามด้วยการตามแบบบอกต่อ (Snowball) ซึ่งต้องคำนึงถึงคุณสมบัติผู้ให้ข้อมูลที่มีความรู้ประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกัน (Homogenous Group) ที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลได้ดีที่สุด โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 13 ราย โดยสามารถเจาะจงผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 ผู้บริหาร/เจ้าของบริษัทผู้แทนจำหน่ายสี่ฤดูสาหรณในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จำนวน 3 ราย
- กลุ่มที่ 2 กลุ่มช่าง รับเหมาก่อสร้าง หรือผู้พัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์ขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จำนวน 5 ราย
- กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้มีอำนาจในการจัดซื้อ เจ้าของบริษัท ฝ่ายจัดซื้อ และฝ่ายซ่อมบำรุงในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จำนวน 5 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีความยืดหยุ่นสูง เปิดกว้าง และไม่เป็นทางการมากนัก ผู้สัมภาษณ์มีอิสระในการถามและสามารถปรับเปลี่ยนการซักถามให้เหมาะสมกับผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนได้ ควบคู่กับเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ลักษณะเป็นแบบสอบถามคำถามปลายเปิด ซึ่งข้อคำถามที่จะนำมาใช้สัมภาษณ์

เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบทางข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสร้างขึ้นโดยมีแนวคิดทฤษฎีงานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐานของการคิดรอบคอบการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นพหุวิธีภูมิ การศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการตลาดและสภาพตลาดของอุตสาหกรรม จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบอ้างอิง และเป็นแนวทางในการศึกษาข้อมูลดังกล่าวที่ได้จากการค้นคว้าและรวบรวมเอกสาร และจะเป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยนำมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป ขั้นปฐมภูมิ การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาเพื่อหาความต้องการการกลยุทธ์ธุรกิจ สำหรับธุรกิจผู้แทนจำหน่ายอุตสาหกรรมที่เป็นที่ต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) จากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการขาย และตัดสินใจซื้อสินค้าอุตสาหกรรม ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จำนวน 13 คน โดยใช้วิธีการลงพื้นที่เพื่อไปศึกษาการเก็บข้อมูลในการวิจัยด้วยตนเอง และใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ หรือการจดบันทึกตามความเหมาะสมในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกมาทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น โดยนำข้อมูลที่ได้จากหลาย ๆ แหล่ง มาตีความและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Induction) เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่มีความชัดเจนและสอดคล้องกัน

การตรวจสอบข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพนิยมใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation Method) เป็นการแสวงหาความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกัน คือ การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลในด้านเวลา สถานที่ และบุคคล โดยหลังจากตีความ จบประเด็นแล้ว ผู้วิจัยจะนำส่งข้อมูลกลับไปยังผู้ให้ข้อมูลสำคัญตรวจสอบรับรองความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง และหากได้รับการยอมรับและยืนยันว่าถูกต้องตรงตามความเป็นจริงก็จะเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้เป็นอย่างมาก

ผลการดำเนินงานวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการของตลาดอุตสาหกรรม สำหรับกลุ่มโรงงานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

อุตสาหกรรมสีและสารเคลือบผิว เป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการเติบโตของการก่อสร้างและการเพิ่มขึ้นของดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจมหภาคต่าง ๆ ในประเทศ ทั้งนี้อุตสาหกรรมค่าปลีกผลิตภัณฑ์สีและสารเคลือบผิวซึ่งเป็นช่องทางการจำหน่ายสำคัญของผู้ผลิต มีแนวโน้มที่จะขยายตัวโดยมีสาเหตุมาจากการที่ผู้บริโภครับรู้ถึงสินค้าตัวเลือกต่าง ๆ ในตลาดที่มีให้กับผู้บริโภคมากขึ้น ภาคธุรกิจนี้คาดว่าจะเติบโตได้ในระดับปานกลางถึงสูง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2560 - พ.ศ.2564 โดยมีปัจจัยส่งเสริมมาจากกิจกรรมการทาสีใหม่ที่เป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญของยอดขายสีและสารเคลือบผิวซึ่งมีแนวโน้มว่าจะมีส่วนมากกว่าร้อยละ 75.00 ของอุตสาหกรรมสีและสารเคลือบผิว ไม่ว่า

จะเป็นการปรับปรุงอาคารทั้งประเภทที่อยู่อาศัย/การพาณิชย์ การทาสียานพาหนะใหม่ กิจกรรมการบำรุงรักษาในอุตสาหกรรม และโรงงานขนาดเล็ก-ขนาดใหญ่

2. ผลการศึกษาสภาพการแข่งขันของตลาดสี่อุตสาหกรรม สำหรับกลุ่มโรงงานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

สำหรับสภาพแวดล้อมภายนอกของตลาดสี่อุตสาหกรรม พบว่ามีปัจจัยเอื้อจากการพัฒนาเมืองก้าวเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรม มีการลงทุนจากนักลงทุนรายใหญ่และรายย่อยอย่างต่อเนื่อง ทั้งโครงการของภาครัฐและภาคเอกชน รัฐบาลออกนโยบายส่งเสริมการลงทุน กระตุ้นเศรษฐกิจ และให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการช่วยผลักดันเศรษฐกิจไทย ก่อให้เกิดความต้องการในสินค้าหมวดวัสดุก่อสร้างเพิ่มมากขึ้น สำหรับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และสังคมพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้จำหน่ายสี่อุตสาหกรรมในรูปแบบร้านค้าดั้งเดิมหันมาพัฒนาร้านค้า ปรับปรุงกระบวนการทำงาน เพื่อแข่งขันกับกลุ่มผู้แทนจำหน่ายในลักษณะโมเดิร์นเทรด เพื่อรักษาส่วนแบ่งทางการตลาดเดิมไว้ นอกจากนี้ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและกฎหมาย ก็ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้จำหน่ายจะต้องแนะนำวิธีการใช้งานที่ถูกต้อง และไม่ส่งผลกระทบต่อสังคม

ความน่าสนใจของอุตสาหกรรม การเข้ามาของคู่แข่งชั้นผู้ประกอบการรายใหม่นั้นทำได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากการก่อตั้งร้านค้าผู้แทนจำหน่ายสี่อุตสาหกรรมต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก อีกทั้งยังต้องมีเงินทุนเวียนภายในกิจการอยู่ตลอดเวลา รวมถึงความรู้ และทักษะในตัวสินค้าถือเป็นปัจจัยสำคัญในการแนะนำสินค้าให้กับลูกค้า เพื่อเพิ่มอายุการใช้งาน ลดปัญหาในการนำไปใช้ ซึ่งถือเป็นปัจจัยอุปสรรคหลัก ๆ ในการเข้าสู่ตลาด โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายเล็ก

ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีคู่แข่งชั้นในตลาดจำนวนมาก และมีการแข่งขันที่สูง แต่ถ้าหากธุรกิจมีการปรับตัวและเตรียมวิธีการตั้งรับที่มีประสิทธิภาพ สามารถสร้างจุดเด่น หรือสร้างความแตกต่างให้กับร้านค้าของตนเองได้ รวมถึงการบริการที่สามารถตอบสนองความพึงพอใจให้กับลูกค้า จะช่วยให้ร้านค้าสามารถดำเนินกิจการไปได้อย่างยั่งยืน

3. ผลการศึกษาลักษณะกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดในกลุ่มโรงงานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกที่มีการใช้สี่อุตสาหกรรม

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบการผู้แทนจำหน่ายสี่อุตสาหกรรม, กลุ่มช่าง รับเหมาก่อสร้าง หรือผู้พัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์ขนาดกลางและขนาดเล็ก และกลุ่มผู้มีอำนาจในการจัดซื้อ เจ้าขององค์กรฝ่ายจัดซื้อ หรือฝ่ายซ่อมบำรุง พบว่าในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกมีการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมหนัก อาทิ ปิโตรเลียมและปิโตรเคมี เคมีภัณฑ์ ยานยนต์และชิ้นส่วน ซึ่งในช่วงหลายปีที่ผ่านมามีโรงงานอุตสาหกรรมจากนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่อื่นย้ายฐานการลงทุนมายังนิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออกมากขึ้น ก่อให้เกิดกิจกรรมทางโครงสร้าง และมีการใช้สี่อุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่องในการปรับปรุงซ่อมแซมอยู่เป็นประจำ

สำหรับกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดสี่อุตสาหกรรมหลัก ได้แก่ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับปิโตรเลียมและปิโตรเคมี รองลงมาคืออุตสาหกรรมประเภทยานยนต์ และโรงงานทั่วไป ตามลำดับ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ในงาน

ซ่อมแซมโครงสร้างหลักเก่า ต่อเติมขยายโครงสร้าง/อาคารใหม่ หรืองานเพิ่มเติมสัญลักษณ์ด้านความปลอดภัยภายในโรงงาน เป็นต้น

ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด ถ้าเป็นงานลักษณะเล็ก ๆ จากการปรับปรุงโรงงาน จะมีการสั่งซื้อในปริมาณไม่มาก พนักงานฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบ แต่หากเป็นโครงสร้างใหม่ หรือการซ่อมแซมขนาดใหญ่ จะมีการจัดหาซัพพลายเออร์บริษัทผู้รับเหมา/ก่อสร้าง มาดูแล โดยจัดจ้างในลักษณะเหมาค่าแรงและค่าสินค้า หรืออุปกรณ์ที่จะต้องใช่ ซึ่งในด้านผู้มีอำนาจอนุมัติคำสั่งซื้อ/ใช้บริการ พบว่า ผู้ที่มีอำนาจในการสั่งซื้อ/ใช้บริการส่วนใหญ่ จะอยู่ในระดับผู้จัดการบริษัทหรือเจ้าของบริษัท ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

4. ผลการศึกษารูปแบบผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การสื่อสารการตลาด พนักงานผู้ให้บริการ กระบวนการให้บริการ และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สำหรับธุรกิจผู้แทนจำหน่ายสื่ออุตสาหกรรมที่เป็นที่ต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

4.1 ความคิดเห็นประเด็นด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ พบว่า รูปแบบภายนอกไม่มีผลต่อการใช้งานมากนัก และส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับตราสินค้า เพราะสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้า คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ได้มาตรฐาน มีคุณภาพ ใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน เพื่อลดขั้นตอนการทำงาน

4.2 ความคิดเห็นประเด็นด้านราคา พบว่า ส่วนใหญ่จะพิจารณาปัจจัยด้านราคาเป็นอันดับแรก โดยเปรียบเทียบราคาในแต่ละซัพพลายเออร์ มีการต่อรองราคาได้ หรือราคามีความเหมาะสม ผลการเลือกเกรดผลิตภัณฑ์เป็นไปตามงบประมาณ หรือคำสั่งที่ได้รับมาจากลูกค้า

4.3 ความคิดเห็นประเด็นด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่า จะซื้อผ่านร้านค้าผู้แทนจำหน่ายสื่ออุตสาหกรรมที่เป็นร้านค้าประจำ อยู่ใกล้กับโรงงานของตน แต่หากมีความต้องการใช้สื่ออุตสาหกรรมในปริมาณมาก ใช้เป็นส่วนหนึ่งของชิ้นงานที่จำหน่าย เช่น ธุรกิจผู้ผลิตรถยนต์จะมีการสั่งซื้อโดยตรงกับบริษัทผู้ผลิต

4.4 ความคิดเห็นประเด็นด้านการสื่อสารการตลาด พบว่า การโฆษณาผ่านสื่อโทรทัศน์มีผลต่อการจดจำตราสินค้ามากที่สุด และการสื่อสารอื่น ๆ รองลงมา คือ ป้ายโฆษณาของร้านค้าผู้แทนจำหน่าย ประสบการณ์การใช้งานของช่าง การเข้ามาแนะนำตัวของร้านค้าที่โรงงาน และสื่อออนไลน์ เช่น E-Catalog ทางอีเมลล์ และ Page Facebook

4.5 ความคิดเห็นประเด็นด้านพนักงานผู้ให้บริการ พบว่า ต้องการพนักงานขายที่มีความรู้ สามารถแนะนำผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมในแต่ละประเภทของงานได้ และปัจจัยด้านอื่น ๆ เช่น ติดต่อได้ง่าย และกระบวนการจัดหา-จัดส่งที่รวดเร็ว

4.6 ความคิดเห็นประเด็นด้านกระบวนการให้บริการ พบว่า 1) กลุ่มฝ่ายจัดซื้อของโรงงานอุตสาหกรรม มักจะประสบปัญหาที่พนักงานขายแนะนำสินค้าผิดประเภท ทำให้งานเกิดความเสียหาย ร้านค้าไม่รับผิดชอบในการเคลมสินค้า และปัจจัยอื่น ๆ คือ การติดต่อสอบถามสินค้าที่ขาดการตอบสนอง หรือใช้เวลานาน แต่ 2) กลุ่มช่าง/ผู้รับเหมา เบื้องต้นจะทราบถึงผลิตภัณฑ์ที่ตนเองต้องการซื้อ ซึ่งจะประสบปัญหาเพียงแค่การสื่อสาร การจัดเก็บสินค้าคงคลังของทางร้านค้า และหากทางร้านค้ามีบริการการจัดส่งสินค้าถึงหน้างานจะเกิดความประทับใจ ส่งผลต่อการซื้อซ้ำ

4.7 ความคิดเห็นประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า การมีที่จอดรถถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับธุรกิจร้านค้าผู้แทนจำหน่าย เนื่องจากการเข้าใช้บริการแต่ละครั้ง มีการซื้อสินค้าหลายประเภท สินค้ามีน้ำหนัก จึงจำเป็นต้องนำรถยนต์มาใช้ในการขนส่งสินค้า ทั้งนี้เพื่อเพิ่มความสะดวกสบายในการใช้บริการ และบรรยากาศภายในร้าน มีการวางระเบียบสินค้าให้เป็นหมวดหมู่ แต่ก็ยังมีผู้ให้ข้อมูลบางกลุ่มที่ไม่สนใจ เนื่องจากไม่ได้ไปใช้บริการที่หน้าร้าน ซื้อสินค้าแบบให้จัดส่งที่โรงงานเท่านั้น

อภิปรายผล

ทางผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยนี้ ตามวัตถุประสงค์ที่ 1-4 ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 อุตสาหกรรมค้าปลีกผลิตภัณฑ์สีและสารเคลือบผิว มีแนวโน้มที่จะขยายตัวเติบโตได้ในระดับปานกลางถึงสูง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2560 - พ.ศ.2564 ซึ่งมีความสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของคุณ จตุภัทร์ ตั้งคารวคุณ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท ทีโอเอ เพ้นท์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ที่ได้กล่าวว่า “บริษัทตั้งเป้ารายได้รวมปี พ.ศ. 2564 เติบโตร้อยละ 10 โดยมองว่าเป็นปีที่ภาพรวมต่าง ๆ น่าจะดีขึ้น หลังจากมีวัคซีนโควิด-19 แนวโน้มการใช้สีน่าจะมีความเพิ่มขึ้น อย่างโรงแรมที่ปิดบริการไปเป็นปีก็อาจจะกลับมาปรับปรุงโรงแรม ทาสีอาคารกันใหม่ และสีเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้มีราคาสูง ทำให้มีโอกาสที่จะกลับมาปรับปรุงอาคารกันมากขึ้น โดยจะเน้นนำเสนอลูกค้าเป็นโซลูชัน ตอบโจทย์ลูกค้าครบวงจร พร้อมเน้นผลักดันยอดขายจากเคมีภัณฑ์ก่อสร้าง ที่ยังมีโอกาสเติบโตมากขึ้น เพราะเป็นสีพรีเมียม” (จตุภัทร์ ตั้งคารวคุณ, 2564, ย่อหน้า 1)

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การแข่งขันของผู้จำหน่ายสินค้าในตลาดสีอุตสาหกรรมในปัจจุบันมีการแข่งขันค่อนข้างสูงมาก ธุรกิจจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวและเตรียมวิธีการตั้งรับที่มีประสิทธิภาพ สามารถสร้างจุดเด่นหรือสร้างความแตกต่างให้กับร้านค้าของตนเองได้ รวมถึงการบริการที่สามารถตอบสนองความพึงพอใจให้กับลูกค้าอย่างสูงสุด จะเป็นตัวช่วยให้ร้านค้าสามารถรักษา และขยายฐานลูกค้าไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปรับตัวของธุรกิจครอบครัวค้าปลีกวัสดุก่อสร้าง โดยแนวทางหลักประกอบด้วย 1) การปรับตัวในด้านผลิตภัณฑ์/บริการ 2) การส่งเสริมการขาย 3) การสร้างเครือข่าย และ 4) การลงทุนขยายธุรกิจ โดยมีแนวทางการปรับตัวของธุรกิจใน 2 ลักษณะ คือ การปรับตัวในเชิงรุกและเชิงตั้งรับ โดยการปรับตัวในเชิงรุก เป็นการปรับตัวเพื่อขยายธุรกิจวัสดุก่อสร้าง เช่น เพิ่มความหลากหลายของวัสดุก่อสร้าง การสร้างเครือข่ายกับคู่ค้า การให้บริการจัดส่งสินค้าอย่างรวดเร็ว มีแผนการขยายธุรกิจวัสดุก่อสร้าง เป็นต้น ส่วนการปรับตัวในเชิงตั้งรับ เป็นการปรับตัวในลักษณะประคับประคองธุรกิจ เช่น การลดความหลากหลายของสินค้าลงเหลือเพียงสินค้าที่ไม่มีจำหน่ายในร้านค้าปลีกสมัยใหม่ การหาสินค้าให้ลูกค้าอย่างรวดเร็ว การนำเงินของธุรกิจไปลงทุนในธุรกิจอื่น เป็นต้น (ชนิตา มณีรัตนรุ่งโรจน์, 2557, หน้า 82)

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 สำหรับกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดสีอุตสาหกรรมหลัก ได้แก่ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับปิโตรเลียมและปิโตรเคมี สอดคล้องกับประกาศของกระทรวงพลังงาน เรื่อง หลักเกณฑ์ และวิธีการในการเก็บรักษา สำหรับสถานที่ใช้ก๊าซปิโตรเลียมเหลว พ.ศ.2554 ในส่วนที่ 3 ถึงเก็บและจ่ายก๊าซ และการตั้ง ที่ว่า ฝัวยานนอกของถังเก็บและจ่ายก๊าซแบบเหนือพื้นดิน ต้องทำสีรองพื้นกันสนิมไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง แล้วทาทับหน้า

ด้วยสืลความร้อนจากภายนอกไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง และในส่วนของผิวภายนอกของถังเก็บและจ่ายก๊าซแบบกลบ จะต้องทาด้วยวัสดุป้องกันการผุกร่อนไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง นอกจากนี้ยังต้องสร้างสัญลักษณ์ด้วยตัวอักษรสีแดง บนพื้นสีขาวสร้างความปลอดภัยภายในโรงงาน และตามประกาศกระทรวงพลังงาน เรื่อง การบำรุงรักษาและการทดสอบและตรวจสอบภาชนะบรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลว พ.ศ.2560 บังคับว่า จะต้องมีการตรวจสอบทุก ๆ 5 ปี ในกรณีของถังเก็บและจ่ายก๊าซปิโตรเลียมเหลว และทุก ๆ 6 ปี ในกรณีของถังขนส่งก๊าซปิโตรเลียมเหลว จึงทำให้อุตสาหกรรมปิโตรเลียมและปิโตรเคมีเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมหลักที่มีการใช้อุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง และใช้ปริมาณมาก

4. วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการทั้ง 7 ปัจจัย สำหรับธุรกิจผู้แทนจำหน่ายอุตสาหกรรมที่เป็นที่ต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

4.1 ปัจจัยด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ ลูกคามีทัศนคติที่ดีต่อตราสินค้า ซึ่งเกิดจากความพึงพอใจจากการใช้สินค้านั้น เกิดเป็นพฤติกรรมการซื้อซ้ำและมีการใช้งานอย่างต่อเนื่อง สินค้านั้นสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ สอดคล้องกับแนวคิดความภักดีต่อตราสินค้า ซึ่งมีลักษณะ คือ 1) ความมีใจเอนเอียง (Biased) 2) มีพฤติกรรมตอบสนอง เช่น การซื้อ การบอกต่อ เป็นต้น 3) มีการแสดงออกต่อตราสินค้านั้นอยู่ตลอดเวลา 4) เป็นปัจจัยหนึ่งของการตัดสินใจ 5) ไม่มีความสนใจต่อตราสินค้าอื่น และ 6) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยา เช่น การตัดสินใจ การประเมิน เป็นต้น (Odin, Odin, & Valette-Florence, 2001, pp.76) นอกจากนี้สินค้านี้จำหน่ายจะต้องมีความหลากหลายด้านประเภทและรูปแบบ และมีสินค้าจำหน่ายตรงกับความต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภัทร ไตรเจตน์ (2558) ที่พบว่า ร้านค้าควรมีสินค้าไว้ให้บริการที่หลากหลาย มีสินค้าตรงกับความต้องการ และจิรวรรณ ตั้งไพฑูรย์ (2559) ที่ให้ข้อเสนอแนะว่าผู้ประกอบการควรเน้นการสร้าง ความพึงพอใจในปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ เนื่องจากความพึงพอใจสูงสุดเป็นส่วนประกอบของการสร้างความภักดีต่อร้านค้าของลูกค้า ทำให้กิจการสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างยั่งยืน

4.2 ปัจจัยด้านราคา เป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจใช้บริการของลูกค้า ราคาต้องสามารถต่อรองได้ มีความเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุมาวดี เดชธำรงค์, วัชร ะโนคำ, ทวีนน แสนธิสาร, และ ชุมพล สุรพงศกร (2561) จากการที่ผู้ขายให้บริการด้วยความเป็นกันเอง จนทำให้ผู้บริโภคสามารถต่อรองราคาได้ ค่างชำระไว้อ่อนได้ คุณภาพการให้บริการอย่างเป็นกันเองจะทำให้ผู้บริโภคมีความคุ้นเคย ผูกพัน จนรู้สึกไว้วางใจมากขึ้น แต่ทางร้านค้าควรมีการกำหนดเงื่อนไขในการให้สินเชื่อที่รัดกุม เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการติดตามทวงถามในภายหลัง

4.3 ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ร้านค้าควรอยู่ใกล้ที่อยู่อาศัย ที่ทำงาน หรือแหล่งชุมชน เพื่อความสะดวกในการเดินทางไปซื้อสินค้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภัทร ไตรเจตน์ (2559) และพิจารณาเลือกร้านค้าเพิ่มเติมจากบริการจัดส่งถึงที่ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวก ช่วยลดต้นทุน ค่าเดินทาง เวลาให้แก่ลูกค้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจินดา เจริญศรีพงษ์ (2553) ที่พบว่า ร้านค้ามีการให้บริการพิเศษแก่ลูกค้าจากการสั่งซื้อสินค้าทางโทรศัพท์หรือมีการส่งสินค้าให้ถึงที่โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ ลูกค้าควรเลือกซื้อสินค้าได้

ตามความต้องการ โดยพิจารณาความเหมาะสมของสินค้าทำให้ลูกค้าสามารถตัดสินใจซื้อสินค้าได้ตรงกับความต้องการของตนเอง

4.4 ปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาด การโฆษณาผ่านสื่อโทรทัศน์ของบริษัทผู้ผลิตมีผลต่อการจดจำตราสินค้ามากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิมล มธุรส (2556) พบว่าการรับรู้การโฆษณาทางโทรทัศน์มีความสัมพันธ์ต่อยุทธศาสตร์ด้านภาพลักษณ์ ลูกค้าเกิดความไว้วางใจในสินค้า และเกิดเป็นความภักดีในสินค้า การสื่อสารอื่น ๆ รองลงมา คือ ป้ายโฆษณาของร้านค้าผู้แทนจำหน่าย, สื่อออนไลน์ เช่น E-Catalog ทางอีเมลล์, Page Facebook ประสบการณ์การใช้งานของช่าง และการเข้ามาแนะนำตัวของร้านค้าที่โรงงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของอุมาวดี เคชธำรงค์, วชิร มะโนคำ, ทวินัน แสนธิสาร, และ ชุมพล สุรพงศกร (2561) ในประเด็นการที่เจ้าของร้านมีการแนะนำสินค้าให้กับลูกค้าได้ทราบและสนใจให้ลูกค้าซื้อสินค้า การให้ข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับสินค้าทำให้ลูกค้าเกิดความมั่นใจและมีความสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้า

4.5 ปัจจัยด้านพนักงานผู้ให้บริการ คุณสมบัติที่ลูกค้าต้องการ คือ พนักงานขายที่มีความรู้สามารถแนะนำผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมในแต่ละประเภทของงานได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญวลัย สุราษ (2550) บุคคลที่จะเป็นตัวแทนขายที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีคุณสมบัติที่จำเป็นของพนักงานขาย ดังนี้ 1) มีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการขาย 2) มีความรู้เกี่ยวกับลูกค้า 3) มีความรู้เกี่ยวกับองค์กร 4) มีความรู้เกี่ยวกับคู่แข่งชั้น 5) มีความรู้เกี่ยวกับสภาพของตลาดและสถานะทางเศรษฐกิจ และ 6) มีความรู้เกี่ยวกับสินค้า และปัจจัยด้านความคาดหวังในเรื่องความรวดเร็วและการติดตามผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะ พนาเวชกิจกุล (2558) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการ ซึ่งอาจประกอบด้วยการติดต่อเจ้าหน้าที่ไม่ต้องรอนาน มีการติดตามงานและแจ้งผลการดำเนินงาน เป็นต้น

4.6 ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ พบว่า 1) ลูกค้าบางส่วนเคยประสบปัญหาพนักงานขายแนะนำสินค้าผิดประเภท ทำให้งานเกิดความเสียหาย ร้านค้าไม่รับผิดชอบ และการติดต่อสอบถามสินค้าที่ขาดการตอบสนอง ใช้เวลานาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตินา ดวงจันทร์ (2557) การสร้างความไว้วางใจ และความเชื่อมั่นในความรู้ของพนักงาน ให้บริการที่ดีที่สุด ให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ และ 2) หากทางร้านค้ามีบริการการจัดส่งสินค้าถึงหน้างานจะเกิดความประทับใจ ส่งผลต่อการซื้อซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชุตินา ดวงจันทร์ (2557) เช่นกัน ในด้านความเต็มใจ และความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยสมพล ชาวประเสริฐ (2546) ที่ได้สรุปถึงลักษณะองค์กรแห่งการบริการว่าด้วยการสร้างสายสัมพันธ์กับลูกค้า พนักงานมีความเต็มใจที่จะช่วยเหลือลูกค้า มุ่งหวังให้ลูกค้ามีความสุขจากการใช้บริการ

4.7 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า การมีที่จอดรถถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เนื่องจากการเข้าใช้บริการแต่ละครั้ง มีการซื้อสินค้าหลายประเภท สินค้ามีน้ำหนัก จึงจำเป็นต้องนำรถยนต์มาใช้ในการขนสินค้า ทั้งนี้เพื่อเพิ่มความสะดวกสบายในการใช้บริการ และบรรยากาศภายในร้าน มีการวางระเบียบสินค้าให้เป็นหมวดหมู่ สอดคล้องกับงานวิจัยของชรัญญา สุวรรณเสรีรักษ์, อนวัช จิตต์ปรารพ และจุริรา สุขมณี (2561) ที่ศึกษาความต้องการของลูกค้าที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดผลิตภัณฑ์เซรามิก ซึ่งผลการวิจัยพบว่าลูกค้ามีความต้องการสถานที่จอดรถสะดวก และมีโชว์รูมจัดแสดงสินค้า

แผนกลยุทธ์ธุรกิจผู้แทนจำหน่ายสื่อตสาหกรรม

1. กลยุทธ์องค์กร

กลยุทธ์ระดับองค์กรที่เลือกใช้เป็นกลยุทธ์ระดับนโยบายที่มุ่งเน้นการสร้างการเจริญเติบโต (Growth Strategy) โดยขั้นตอนแรกจะต้องมุ่งเน้นการสร้างการรับรู้ร้านค้า สินค้าที่มีการจำหน่ายและบริการให้เกิดขึ้น เพื่อให้กลุ่มลูกค้าเป้าหมายรู้จักและรับรู้ในสินค้า/บริการที่ร้านค้าจำหน่าย เกิดความสนใจ ตัดสินใจเข้ามาเลือกซื้อสินค้า และที่สำคัญต้องสร้างความประทับใจให้ลูกค้ากลับมาซื้อซ้ำ เพื่อสร้างยอดขายให้กับธุรกิจได้ในที่สุด

กลยุทธ์ระดับธุรกิจ ใช้แผนธุรกิจที่เน้นการดำเนินกลยุทธ์สร้างความแตกต่าง (Differentiation) สร้างความแตกต่างโดย

- ผู้แทนจำหน่ายมีความรู้ และเชี่ยวชาญด้านสื่อตสาหกรรม สามารถแนะนำและให้คำปรึกษาด้านการใช้งาน และปัญหาที่เกิดจากการใช้งานได้

- สินค้าภายในร้านมีความหลากหลายครอบคลุมทุกฟังก์ชันการใช้งานที่เกี่ยวกับสื่อตสาหกรรม พร้อมด้วยเทคโนโลยีเครื่องผสมสีระบบคอมพิวเตอร์ สร้างประสบการณ์การซื้อสินค้าสื่อตสาหกรรมแบบครบวงจรที่เดียวจบ

- การให้บริการที่ให้ความเป็นกันเอง เน้นความรวดเร็ว และจัดส่งสินค้าตามสถานที่ที่ลูกค้าต้องการภายในวันเดียวกัน หรือภายใน 24 ชั่วโมงหลังจากที่ได้รับคำสั่งซื้อ

นอกจากนี้ยังเสริมกลยุทธ์เพื่อการแข่งขัน โดยเลือกใช้กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายหรือพันธมิตรทางการค้า (Strategic Partner) ซึ่งถือเป็นทางเลือกหนึ่งในการเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันและขยายตลาดในระยะเวลายาน้ำกัด โดยการยกระดับการให้บริการขึ้นอีกขั้น คือ การร่วมมือทางธุรกิจกับบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้างที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องการก่อสร้าง/ซ่อมแซมไวคอยบริการ เพื่ออำนวยความสะดวก ลดขั้นตอนแก่ลูกค้าธุรกิจในการจัดหาซัพพลายเออร์

สอดคล้องไปกับกลยุทธ์ผู้นำด้านต้นทุนในการแข่งขัน (Cost Leadership Strategy) ซื้อสินค้าจากผู้จัดจำหน่ายให้ได้ Economy of Scale โดยมีการรวมยอดคำสั่งซื้อกับร้านค้าผู้แทนจำหน่ายพันธมิตรซึ่งจะทำให้ยอดซื้อมีขนาดใหญ่กว่าเดิม เพื่อให้ได้ต้นทุนที่ต่ำกว่า และสามารถตั้งราคาต่ำกว่าคู่แข่งได้

สุดท้ายกลยุทธ์ระดับหน้าที่หรือปฏิบัติการจะถูกกำหนดตามภาระหน้าที่ของงานต่าง ๆ โดยต้องทำให้แต่ละฝ่ายไม่ว่าจะเป็น 1) แผนการขายและการตลาด 2) แผนการเงินและบัญชี 3) แผนการจัดซื้อ และ 4) แผนปฏิบัติการ มีความสอดคล้องกันมากที่สุด และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. กลยุทธ์ทางการตลาด

แผนกลยุทธ์ทางการตลาดตามทฤษฎีเครื่องมือส่วนประสมทางการตลาดสำหรับร้านค้าและงานบริการ (Marketing Mix: 7Ps) ประกอบด้วย

2.1 รูปแบบผลิตภัณฑ์ (Product) ทางร้านค้าจะมุ่งเน้นการนำเสนอสินค้าที่มีความหลากหลายทั้งตราสินค้า และประเภท โดยมีการคัดสรรสินค้าที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานอุตสาหกรรมเหมาะสมกับราคา บริหารสินค้าคงคลังเพื่อให้มีปริมาณที่เพียงพอ รวมทั้งเพิ่มการให้บริการในส่วนของการประสานงานกับบริษัทผู้ผลิต

ออกแบบเชดสีในรูปแบบภาพ 3 มิติ พร้อมให้คำแนะนำเรื่องการเลือกประเภทของสินค้า และความรู้เรื่องขั้นตอนการใช้งานจากพนักงานและช่างพันธมิตรผู้เชี่ยวชาญ และบริการหลังการขายอย่างต่อเนื่อง กรณีเกิดปัญหาเกี่ยวกับการใช้สินค้า

2.2 ราคา (Price) ทางร้านมีนโยบายในการกำหนดราคาที่ตั้งอยู่บนเงื่อนไขที่ทำให้สามารถแข่งขันในตลาดและสร้างกำไรได้ โดยทางร้านมีเกณฑ์ปัจจัยในการตั้งราคา ดังนี้ 1) วิเคราะห์และประมาณการต้นทุนและราคาขายของคู่แข่งในตลาด เพื่อนำมาใช้ในการตั้งราคาสินค้าของทางร้าน 2) สำหรับสินค้าที่มีอัตราการหมุนเวียนสูง ทางร้านจะมีการตั้งราคาที่ต่ำกว่าคู่แข่งเล็กน้อย เพื่อเป็นการจูงใจและดึงดูดลูกค้า ส่งผลต่อการสร้างความสนใจต่อสินค้าอื่น ๆ ในร้านด้วย และ 3) สั่งซื้อสินค้าจากบริษัทผู้ผลิตให้ได้ Economy of Scale สำหรับสินค้าที่มีอัตราการหมุนเวียนเร็ว เพื่อให้ได้ต้นทุนสินค้าที่ต่ำและสามารถตั้งราคาสินค้าแข่งกับคู่แข่งได้

2.3 การจัดจำหน่าย (Place or Distribution) ช่องทางการจัดจำหน่ายหลักทางร้านจะเป็น 2 ช่องทาง ดังนี้ 1) ช่องทางออฟไลน์ การจำหน่ายผ่านทางหน้าร้านโดยพนักงานขาย หรือโทรสั่งสินค้าผ่านทางโทรศัพท์ ซึ่งช่องทางนี้ลูกค้าสามารถชมสินค้าจริง หรือผ่าน Catalog รายการสินค้า และ 2) Omni-Channel ช่องทางการสื่อสารและบริการลูกค้าที่หลากหลายและเชื่อมโยงกันให้เป็นหนึ่งเดียวทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์ ซึ่งช่วยสร้างประสบการณ์ เสริมความสะดวกสบายให้กับลูกค้าในการเลือกซื้อสินค้า โดยลูกค้าสามารถซื้อสินค้าผ่านระบบออนไลน์ 3 ช่องทาง คือ Facebook Page, Line และ Shopee

2.4 การส่งเสริมการตลาด (Promotion) ทางร้านคำนึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดแบบบูรณาการ (Integrated Marketing Communication) ทั้งในส่วนของสินค้าและบริการ เพื่อส่งเสริมการขายและการประชาสัมพันธ์ร้าน จูงใจให้ลูกค้าเกิดการซื้อซ้ำ โดยสื่อสารผ่านทางเครื่องมือการสื่อสารทางการตลาดต่าง ๆ ดังนี้ 1) Digital Marketing 2) Loyalty Program 3) โปรโมชันผ่านสื่อออนไลน์ 4) Gift Voucher และ 5) Birthday Gift

2.5 พนักงานผู้ให้บริการ (People) สิ่งสำคัญที่ทางร้านให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือ การพัฒนาพนักงานผู้ให้บริการ โดยการเปิดโอกาสให้ลูกค้าได้แสดงความคิดเห็นในบริการทันทีหลังจากใช้บริการเรียบร้อยแล้ว โดยกลยุทธ์ที่จะนำมาใช้กับพนักงานผู้ให้บริการมีรายละเอียด ดังนี้ 1) สร้างวิสัยทัศน์ด้านการบริการลูกค้า 2) ประเมินความต้องการของลูกค้า 3) จัดพนักงานที่เหมาะสม 4) กำหนดเป้าหมายสำหรับการบริการลูกค้า 5) ฝึกทักษะการบริการ 6) จัดหาผู้รับผิดชอบ และ 7) รางวัลและการรับบริการที่ดี

2.6 กระบวนการให้บริการ (Process) ทางร้านคำนึงกระบวนการให้บริการ เพื่อเป็นแนวทางให้กับพนักงาน สร้างมาตรฐานการบริการที่ดี โดยเริ่มจากการต้อนรับลูกค้า สอบถามถึงความต้องการ รวมถึงการแนะนำ และชี้แจงรายละเอียดวิธีการใช้งานสินค้า ข้อควรระวัง โดยการส่งมอบ E-Catalog ของประเภทสินค้านั้น ๆ แนบประกอบ และการสร้างระบบการชำระเงินที่เพิ่มความสะดวกสบาย นั่นคือระบบ QR Code นอกจากนี้ทางร้านยังจัดทำระบบบันทึกข้อมูลประวัติการสั่งซื้อ เพื่อสร้างความประทับใจในการซื้อซ้ำ กรณีที่ลูกค้าไม่สามารถจำผลิตภัณฑ์ หรือเชดสีเดิมที่ใช้ได้ และในระบบยังมีการประมาณการการใช้งานกรณีลูกค้าประจำ แจ้งเตือนผ่านอีเมลไปยังลูกค้ากรณีที่คาดการณ์ว่าสินค้าที่ซื้อไปใช้รอบก่อนนั้นใกล้หมด เพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการจัดซื้อ

2.7 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Evidence) ทางร้านค้ามีการติดต่อกับบริษัทผู้ผลิตสินค้าเพื่อขออนุมัติในการทำป้ายโฆษณาตราสินค้า เพื่อป้องกันถึงตราสินค้าที่ทางร้านค้ามีจำหน่าย เพิ่มช่องทางในการมองเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ทางร้านค้ายังพื้นที่สำหรับการจอดรถของลูกค้า เนื่องจากสินค้ามีน้ำหนัก และอาจจะต้องซื้อสินค้าต่อครั้งในปริมาณมาก ส่วนบรรยากาศภายในร้านค้านอกจากการต้อนรับของพนักงานที่มีความเป็นกันเอง และสุภาพแล้ว ร้านค้ายังจัดประเภทสินค้าไว้เป็นหมวดหมู่ พร้อมบอกป้ายบอกราคาของสินค้า และมีห้องรับรองในกรณีลูกค้าต้องการสีที่ผสมผ่านเครื่องผสมสีอัตโนมัติ

3. กลยุทธ์การดำเนินงาน

การจัดตั้งธุรกิจ เริ่มจากการเลือกทำเลที่ตั้งร้านที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงปัจจัย 3 ปัจจัย คือ 1) ความหนาแน่นของประชากร และโรงงานอุตสาหกรรม 2) เนื้อที่เพียงพอต่อการเก็บสินค้า และการรองรับการเข้ามาใช้บริการ และ 3) อยู่กลางแหล่งของโรงงานอุตสาหกรรม หลังจากเลือกทำเลที่ตั้งเรียบร้อยแล้ว มีการจัดตั้งบริษัท โดยทำการจดทะเบียนพาณิชย์และภาษีมูลค่าเพิ่ม

วางนโยบาย เพิ่มนวัตกรรมให้กับร้านค้า ไม่ว่าจะเป็นการสร้างกระบวนการคัดเลือกคู่ค้าเพื่อซื้อสินค้าที่ทางร้านจะต้องพิจารณาถึงคุณภาพ ชื่อเสียง และราคาเป็นหลัก การเตรียมระบบปฏิบัติงานคอมพิวเตอร์ ผ่านโปรแกรมสำเร็จรูปที่สามารถครอบคลุมและเชื่อมต่อการทำงาน ส่งผลให้การบริหารจัดการด้านการเงิน การบริหารจัดการสินค้าคงคลัง การสั่งซื้อสินค้า และการขายสินค้า มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นโยบายการตรวจสอบสินค้าจากซัพพลายเออร์ นโยบายการขนส่งและการคืนสินค้า รวมทั้งนโยบายการชำระเงินที่ทางร้านมีการพิจารณากำหนดวงเงินและการให้เครดิตทอแมแก่ลูกค้าประวัติดี

4. กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคล

โครงสร้างองค์กร ทางร้านค้าเลือกใช้โครงสร้างแบบหน้าที่ มีพนักงานทั้งสิ้น 5 คน ประกอบไปด้วย ฝ่ายบริหาร 1 คน แผนกการเงินและบัญชี 1 คน แผนกการขายและการตลาด 1 คน แผนกจัดซื้อ 1 คน และแผนกปฏิบัติการ 2 คน โดยขอบเขตเวลาการทำงานสัปดาห์ละ 6 วัน และมีชั่วโมงการทำงาน 8 ชั่วโมงต่อวัน โดยคุณสมบัติ ผลตอบแทน สวัสดิการ และการพัฒนาเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

5. กลยุทธ์การเงิน

จากการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงิน แสดงให้เห็นว่ากิจการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเงินที่กำหนดไว้ได้ทั้งหมด คือ กิจการมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิเป็นบวก มีอัตราผลตอบแทนภายในสูงกว่าต้นทุนทางการเงิน และมีความสามารถคืนทุนได้ภายใน 5 ปี ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าแผนธุรกิจผู้แทนจำหน่ายสีอุตสาหกรรมเป็นโครงการที่มีความน่าสนใจ และคุ้มค่าต่อการลงทุน

6. การประเมินแผนธุรกิจ

6.1 การประเมินความเป็นไปได้ของธุรกิจร้านค้าผู้แทนจำหน่ายสีอุตสาหกรรม ด้วยความเชี่ยวชาญในงานขายสีอุตสาหกรรม ทำให้มีพันธมิตรทางธุรกิจเป็นจำนวนมาก รู้จักจุดแข็งจุดอ่อนคู่แข่งขึ้นได้เป็นอย่างดี แต่ระยะหลังมานี้มีร้านค้าผู้แทนจำหน่ายสีอุตสาหกรรมเกิดขึ้นจำนวนมาก อีกทั้งความนิยมของผู้บริโภคที่มีต่อร้านค้าวัสดุก่อสร้างรูปแบบใหม่ (Modern Trade) ที่มีอุปกรณ์ก่อสร้างครบครัน รูปแบบร้านค้าที่มีความทันสมัย

และสวยงาม ทั้งยังมีระบบปฏิบัติการภายในที่ได้มาตรฐาน ที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นล้วนเป็นอุปสรรคสำคัญที่มีผลกระทบต่อยอดขายของทางร้าน อย่างไรก็ตามหากร้านค้ามีการปรับตัว บริหารสินค้าคงคลังให้ครอบคลุมในปริมาณที่เพียงพอต่อการจำหน่าย และการบริการที่ครบวงจร ซึ่งต่างกับคู่แข่งในพื้นที่ที่ยังคงเป็นร้านค้าผู้แทนจำหน่ายสื่ออุตสาหกรรมรูปแบบเดิมอยู่ ยังไม่มีการปรับตัวหรือนำระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัย จึงถือเป็นโอกาสในการพัฒนาธุรกิจให้เป็นร้านค้าสมัยใหม่แห่งแรกในพื้นที่

6.2 ปัจจัยวิกฤตที่เป็นเงื่อนไขแห่งความสำเร็จหรือความล้มเหลวของธุรกิจ

6.2.1 ความหลากหลายของสินค้า ปัจจุบันกิจการมีสินค้าภายในร้านกว่าพันรายการ มีแผนที่จะเพิ่มตราสินค้าอื่นเพื่อให้ลูกค้าแต่ละคนมีทางเลือกมากขึ้น และครอบคลุมความต้องการที่แตกต่างกันของลูกค้าแต่ละกลุ่ม โดยเฉพาะลูกค้ากลุ่มช่างผู้รับเหมา ในส่วนของราคากิจการมีนโยบายตรวจสอบราคาสินค้าของคู่แข่งทั้งในระแวกใกล้เคียง และร้านอื่น ๆ ในประเทศผ่านเว็บไซต์ร้านค้า เพื่อนำมาตั้งราคาให้มีความเหมาะสม

6.2.2 พันธมิตรทางธุรกิจ ทางร้านมีจุดแข็งในเรื่องการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับช่างที่มากประสบการณ์และความชำนาญ จึงร่วมมือเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ เป็นบริการจัดหาช่างให้กับลูกค้า ซึ่งเป็นการยกระดับบริการ ตอบโจทย์ลูกค้าที่ต้องการความสะดวกสบาย ลดขั้นตอนในการสรรหาบริษัทรับเหมา ซึ่งจะเป็นตัวจุดขายและสร้างความแตกต่างให้กับร้าน

6.2.3 เครือข่ายความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า การบริการจัดส่งสินค้าถึงสถานที่ภายในระยะเวลา 24 ชั่วโมง ซึ่งมาจากการสำรวจการบริการที่ลูกค้าต้องการ ทางร้านคำนึงการสอบถามถึงความพึงพอใจของลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดต่าง ๆ ให้ดีขึ้น เพราะความคิดเห็นของลูกค้าจะช่วยให้มองเห็นข้อบกพร่องต่าง ๆ และสามารถพัฒนาธุรกิจได้ดียิ่งขึ้น

6.3 แผนฉุกเฉิน

6.3.1 แผนฉุกเฉินด้านการตลาด หากยอดขายลดลง ทางร้านจะทำการสำรวจพื้นที่ หาข้อมูล สืบราคาจากคู่แข่ง รวมทั้งอาจมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและค่าใช้จ่ายทั้งหมด โดยจะยึดมั่นงานบริการเสนอขายสินค้าผ่านผู้เชี่ยวชาญมืออาชีพ บริการที่เป็นกันเอง สร้างกลยุทธ์ลด แลก แจก แถม รวมทั้งเพิ่มช่องทางการชำระเงินโดยให้เครดิตแก่ลูกค้าประวัติดี

6.3.2 แผนฉุกเฉินด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล กรณีพนักงานไม่เพียงพอ แก้ไขปัญหาโดยพยายามเพิ่มค่าแรงให้สูงกว่าคู่แข่ง จูงใจพนักงานโดยการเลี้ยงอาหารกลางวัน ช่วยค่ารักษาพยาบาลเป็นพิเศษ และช่วยเหลือให้ทุนการศึกษาแก่บุตรหลานครอบครัวละ 1 คน

6.3.3 แผนฉุกเฉินด้านการเงิน กรณีที่กิจการไม่อาจสร้างยอดขายได้ตามเป้าที่ตั้งไว้ หรือไม่สามารเรียกเก็บเงินจากลูกค้าได้ตามระยะเวลาที่กำหนด อาจส่งผลให้กิจการขาดสภาพคล่องทางการเงิน ขาดเงินสดหมุนเวียนภายในกิจการ ทางร้านจะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ การขายสินทรัพย์ที่มีอยู่หรือติดต่อสถาบันการเงิน เพื่อหาเงินกู้ระยะสั้น

6.4 แผนในอนาคต

กิจการมีแผนที่จะขยายธุรกิจไปยังตราสินค้าอื่น ๆ หรือสินค้าที่มีความเกี่ยวข้องต่อเนื่องกัน อีกทั้งเพิ่มบริการทาสี ปรับปรุงอาคาร และพื้นโรงงาน นอกจากนี้ยังเพิ่มนวัตกรรมผ่าน แอปพลิเคชันขยายช่องทางการติดต่อร้านค้า และช่างผู้เชี่ยวชาญบนอุปกรณ์สื่อสาร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎี

1.1 ลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย สำหรับผู้จำหน่ายสีอุตสาหกรรม ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับปิโตรเลียมและปิโตรเคมี ซึ่งเป็นกลุ่มที่ให้ความสนใจมากที่สุด

1.2 สำหรับกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับปิโตรเลียมและปิโตรเคมี ในการเลือกซื้อสีอุตสาหกรรม โดยผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า 1) รูปแบบผลิตภัณฑ์ภายนอกไม่สำคัญมากนัก แต่ให้ความสำคัญกับตราสินค้า และโรงงาน หรือโรงงานอุตสาหกรรมเป็นผู้กำหนดคุณสมบัติของสินค้า ส่วนเรื่องของการใช้งาน ต้องการเพิ่มคุณสมบัติให้ง่ายต่อการใช้งาน ลดขั้นตอนการผสมสารทำละลายชนิดอื่น ๆ 2) ราคามีความสมเหตุสมผลต่อรายได้ เนื่องจากผู้รับเหมาเป็นผู้รับงานช่วงมาจากโรงงานอีกทอดหนึ่ง 3) ช่องทางการจัดจำหน่าย เลือกผู้แทนจำหน่ายที่มีป้ายร้านค้าตัวแทน เชื่อถือได้ ทำเลใกล้เคียง เดินทางสะดวก 4) การสื่อสารการตลาด จัดจําตราสินค้าจากโฆษณาต่าง ๆ หรือจากประสบการณ์การใช้งานที่บอกต่อจากผู้อื่น 5) พนักงานผู้ให้บริการ มีความรู้ แนะนำสินค้า วิธีการใช้ รวมถึงวิธีการแก้ไขปัญหาได้ดี 6) กระบวนการให้บริการ ตอบสนองต่อลูกค้าในเวลาที่รวดเร็ว และ 7) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ที่จัดรถ ถือเป็นเรื่องจำเป็น เนื่องจากสินค้ามีขนาดหนัก และซื้อต่อครั้งในปริมาณมาก

2. ข้อเสนอแนะเชิงการจัดการ และการนำไปประยุกต์ใช้

ควรที่จะมีการสร้างความแตกต่างทางการขายและการบริการ เพิ่มสินค้าให้หลากหลายครอบคลุมเสริมด้วยนวัตกรรมที่ทันสมัย พร้อมราคาที่เหมาะสม ผลเพิ่มช่องทางการซื้อขายออนไลน์ ติดต่อเข้าไปแนะนำตัวยังโรงงานอุตสาหกรรม หรือกับบริษัทก่อสร้างตามไซต์งานต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์ร้านค้าโดยการแนะนำร้านค้าผ่านยูทูบ อาจเป็นการแนะนำสินค้า แสดงให้ลูกค้าเห็นว่าผู้แทนจำหน่ายร้านค้านี้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ สร้างความแตกต่างและโดดเด่นกว่าร้านค้านั้น สร้างความน่าสนใจผ่านการโฆษณา ทั้งภาพ ประโยชน์ และการนำไปใช้ในสินค้าชนิดนั้น ๆ

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเพิ่มจำนวนตัวอย่างไปยังจังหวัด/ภูมิภาคอื่น ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกอบการร้านค้าผู้แทนจำหน่ายสีอุตสาหกรรมสามารถปรับกลยุทธ์ทางการตลาดให้สอดคล้องกับผู้บริโภคได้ดียิ่งขึ้น

3.2 ควรขยายขอบเขตการศึกษาให้ครอบคลุมถึงผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ร้านค้ามีจำหน่ายเช่น สีทาอาคาร สีงานไม้ สีตกแต่งพิเศษ เคมีภัณฑ์ ยิปซัม และฮาร์ดแวร์ ในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อหาแนวทางในการขยายสายการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เพิ่มทางเลือกอย่างครบวงจรให้แก่ลูกค้า ตอบโจทย์ความต้องการของผู้ใช้บริการมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- การบำรุงรักษาและการทดสอบและตรวจสอบภาชนะบรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลว. (2561). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 135 ตอนพิเศษ 33ง. หน้า 6-8.
- การวางระบบท่อก๊าซปิโตรเลียมเหลวและการติดตั้งอุปกรณ์เข้ากับถังเก็บและจ่ายก๊าซในสถานที่ใช้ก๊าซปิโตรเลียมเหลว. (2554). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 128 ตอนพิเศษ 100ง. หน้า 17-19.
- จตุภัทร์ ตั้งคารวคุณ. (2564). **TOA ยืดเป่ารายได้ปีนี้โต 10% รุกเพิ่มช่องทางขาย-ทยอยปรับขึ้นราคาสินค้า**. สืบค้น มีนาคม 27, 2564, จาก <https://www.kaohoon.com/content/429568>
- จิรวรรณ ตั้งไพฑูรย์. (2559). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างช่วงวัย ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และความภักดีต่อตราสินค้าร้านขนมหวานจังหวัดเพชรบุรี. **วารสารการบัญชีและการจัดการ**, 8(1), 148-158.
- ชนิศา มณีรัตน์รุ่งโรจน์. (2557). การปรับตัวของธุรกิจครอบครัวค้าปลีกวัสดุก่อสร้างในจังหวัดนครราชสีมา. **วารสารเทคโนโลยีสุรนารี**, 8(2), 71-85.
- ชรัญญา สุวรรณเสรีรักษ์, อนวัช จิตต์ปรารพ, และรุจิรา สุขมณี. (2561). ความต้องการของลูกค้าด้านส่วนประสมทางการตลาดผลิตภัณฑ์เซรามิก ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ**, 28(1), 179-193.
- ชัยสมพล ชาวประเสริฐ. (2546). **การตลาดบริการ**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ชุติมา ดวงจันทร์. (2557). การศึกษากระบวนการให้บริการ คุณภาพการบริการ และส่วนประสมการตลาดบริการ ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้ใช้บริการธนาคารพาณิชย์ไทย ในห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลพลาซ่า ลาดพร้าว เขตจตุจักร. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ธัญวลัย สุราช. (2550). การศึกษาประสิทธิภาพตัวแทนขายประกันชีวิตในเขตอำเภอเมืองจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นภัทร ไตรเจตน์. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม (ร้านโชห่วย) กรณีศึกษา ในตลาดไท ปทุมธานี. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ปิยะ พนาเวชกิจกุล. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการศูนย์บริการข้อมูลทางโทรศัพท์ (Call Center) ของธนาคารไทยพาณิชย์ในประเทศไทยของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุจินดา เจริญศรีพงษ์. (2553). ธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิม (ร้านโชห่วย): ปัญหาและทางแก้ไข. **วารสารวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์**, 6(1), 9-23.
- สุวิมล มธูรส. (2556). การรับรู้การโฆษณาธนาคารทางโทรทัศน์ของผู้บริโภคในประเทศไทย. **วารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ**, 3(2), 592-610.

อุมาวดี เดชธำรงค์, วัชรวิ มะโนคำ, ทวีนนัน แสนธิสาร, และ ชุมพล สุรพงศกร. (2561, มกราคม-มิถุนายน).

พฤติกรรม ผู้บริโภคและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในจังหวัดชัยภูมิ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 8(1), 173-190.

Odin, Y., Odin, N., & Valette-Florence, P. (2001). Conceptual and Operational Aspects of Brand Loyalty. An Empirical Investigation. *Journal of Business Research*, 53(2), 75-84.

การพัฒนาส่วนประสมการตลาดบริการของผลิตภัณฑ์โอท็อปนวัตวิถี

ชุมชนกำแพงแสน

Service Marketing MIX Development for OTOP Nawaviti

Products in Kampaeng Saen

นุจนาด นรินทร์¹, เขวีกา สุขเยี่ยม², ลิทธิ์ ธีรสรณ์³

Nujanard Narin, Khewika Sukiam, Sit Theerasorn³

Received: November 11, 2021 Revised: December 25, 2021 Accepted: December 28, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการส่งเสริมการตลาดบริการการท่องเที่ยวแบบโอท็อปนวัตวิถี และเสนอแนวทางการพัฒนาส่วนประสมการตลาดบริการของผลิตภัณฑ์โอท็อปนวัตวิถีชุมชนกำแพงแสน จังหวัด นครปฐม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นนักท่องเที่ยวที่ซื้อผลิตภัณฑ์โอท็อปนวัตวิถีชุมชนกำแพงแสน จำนวน 30 รายและ ผู้ประกอบการ จำนวน 19 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง โดยมีกรอบ คำถามตามแนวคิดส่วนประสมทางการตลาดบริการ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่าสินค้าโอท็อปนวัตวิถีชุมชนกำแพงแสนจำนวน 19 ผลิตภัณฑ์แบ่งได้เป็น 2 หมวด คือ หมวดของกินและของใช้ และพบว่า สินค้าในชุมชนนี้มีส่วนประสมทางการตลาดในภาพรวมอยู่ระดับปานกลางยัง ไม่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร ผลิตภัณฑ์มีความโดดเด่นทางการตลาดบริการบางส่วน ราคา สามารถจับต้องได้ ช่องทางการจัดจำหน่ายยังไม่ทั่วถึง การส่งเสริมการตลาดไม่มีความชัดเจน รูปลักษณ์ของ ผลิตภัณฑ์ต้องได้รับการปรับปรุง กระบวนการเป็นแบบบริหารจัดการกันเอง โดยเฉพาะด้านบุคลากรยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้บริการ ผู้ประกอบการต้องให้ความสนใจ และศึกษาตลาดบริการนักท่องเที่ยวโอท็อป นวัตวิถี ตลอดจนศึกษาการพัฒนาทางด้านการตลาด ผู้วิจัยหวังว่าผลการวิจัยจะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถนำไป พัฒนาและปรับใช้เพื่อสร้างรายได้ให้ชุมชน และส่งผลให้เศรษฐกิจชุมชนกำแพงแสนเข้มแข็งต่อไป

คำสำคัญ: โอท็อปนวัตวิถี, การท่องเที่ยว, การตลาดบริการ

¹ อาจารย์, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

² อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน e-mail: khewikasukiam@gmail.co.th

³ อาจารย์, คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

Abstract

This study aims to propose guidelines for developing a service marketing mix for the OTOP Nawatviti products in Kamphaeng Saen, Nakhon Pathom. The key informants were 30 tourists who purchased OTOP Nawatviti products from there and 19 local entrepreneurs. We collected data by in-depth interviews using a semi-structured questionnaire based on theoretical concepts concerning service marketing mix. The results revealed that the total number of 19 OTOP Nawatviti products of Kamphaeng Saen community could be categorized into two types: food and appliances. It was also found the marketing mix for Kamphaeng Saen products were moderate and did not receive proper attention from tourists. The products were found to be prominent from the service marketing. The price was within reach. The staff lacked a good understanding about service delivery. The entrepreneurs were advised to focus their attention on OTOP Nawatviti tourists and improve their service marketing skills. It is expected that the entrepreneurs will take the suggestion in improving their marketing mix to generate higher income for the residents and to strengthen the economy of Kamphaeng Saen community.

Keywords: OTOP Nawatviti, Travel, Service Marketing

บทนำ

อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม อยู่ห่างจากตัวเมืองนครปฐมประมาณ 30 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทางโดยรถยนต์ประมาณ 30 นาที และเป็นอำเภอที่มีสถานที่ท่องเที่ยวแบบเมืองเก่า โครงการโอท็อปวันวิถี และผลิตภัณฑ์โอท็อปวันวิถีของชุมชนกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เป็นโครงการของรัฐบาลมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากด้วยการนำทุนที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ทรัพยากรในชุมชน ภูมิปัญญา วิถีชีวิตและวัฒนธรรม ความคิดสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์และบริการ โดยการปรับผลิตภัณฑ์และบริการให้มันวัตกรรม เน้นอัตลักษณ์และภูมิปัญญาในชุมชนสร้างสรรคโอท็อปให้มีรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ระลึกเพิ่มขึ้น ชุมชนกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เป็นชุมชนที่มีทรัพยากรในชุมชนที่สามารถนำมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าและบริการตามนโยบายของภาครัฐ ชุมชนจึงรวมกลุ่มกันและนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนทั้งที่เป็นวัตถุดิบ องค์ความรู้ กระบวนการผลิตตามภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาผสมผสานกับวิทยาการสมัยใหม่สร้างสรรค์เป็นสินค้าสำหรับบริโภคและสินค้าสำหรับอุปโภค มีผลิตภัณฑ์ทั้งของกินของใช้ที่เป็นสินค้าโอท็อปที่มีชื่อเสียงหลากหลายประเภท อย่างไรก็ตามอำเภอกำแพงแสนยังไม่ใช่อุดมคติปลายทางในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

จากการสำรวจตลาดเบื้องต้นพบปัญหาทางด้านส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด รูปแบบผลิตภัณฑ์ กระบวนการให้บริการ และผู้ใช้บริการ เป็นปัจจัยหลักที่ช่วยให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกซื้อ และช่วยในเรื่องการสร้างยอดขาย เพื่อให้ผลิตภัณฑ์และบริการตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ผลิตภัณฑ์มีคุณค่าในสายตาของผู้บริโภค มีความสะดวกสบายในการซื้อ การเข้าถึงข้อมูลและการช่วยให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกซื้อ ไม่เพียงแต่เป็นการเดินทางมาซื้อสินค้าในชุมชนโอท็อปวันวิถี แต่ยังเป็นการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวที่เป็นเส้นทางช้อปปิ้งให้นักท่องเที่ยวได้มาจับจ่ายใช้สอย และเพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้สินค้าขายได้และยอดขายเพิ่มขึ้น จากงานวิจัยที่ผ่านมาได้ทำการศึกษาการออกแบบการท่องเที่ยวแบบโอท็อปวันวิถี เพื่อสร้างเสริมเศรษฐกิจชุมชนกำแพงแสนให้เข้มแข็งโดยใช้แนวคิดทฤษฎีทางการท่องเที่ยว ศึกษาศักยภาพของสินค้าโอท็อป การตลาด และการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค พบว่า สินค้าโอท็อปวันวิถีในชุมชนกำแพงแสนจำนวน 19 ผลิตภัณฑ์ แบ่งออกเป็น 2 หมวดหลัก คือ หมวดของกิน และของใช้จากผลิตภัณฑ์โอท็อปทั้งหมด มีศักยภาพด้านคุณค่าและด้านความมีชื่อเสียง ทางด้านการตลาดมีความพร้อมที่จะนำเสนอสู่ตลาดของกินและของใช้ นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์ทั้งหมดสามารถนำมาสร้างเป็นเส้นทางท่องเที่ยวแบบโอท็อปวันวิถีในกำแพงแสน โดยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบคือ “One Day Trip ช้อปปิ้งของกินของใช้” และ “2 วันหนึ่งคืนเที่ยวไม่ไกลไปกำแพงแสน” นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังให้ความสนใจรายการท่องเที่ยวที่น่าเสนอและเต็มใจที่จะท่องเที่ยวตามเส้นทางที่นำเสนอ ซึ่งหากรูปแบบการท่องเที่ยวโอท็อปวันวิถีเกิดขึ้นจริงก็จะสามารถสร้างรายได้ให้ชุมชน ส่งผลให้เศรษฐกิจชุมชนกำแพงแสนเข้มแข็งตามมา (นุจนาถ นรินทร์, เขียวกา สุขเยี่ยม และสิทธิธีรธรรม, 2564) จากการศึกษาดังกล่าวจึงเกิดการศึกษาต่อเนื่องในเรื่องการส่งเสริมตลาดบริการ เพื่อการท่องเที่ยวแบบโอท็อปวันวิถีชุมชนกำแพงแสน

แนวคิดทฤษฎีการส่งเสริมตลาดบริการเป็นแนวคิดทฤษฎีหลักที่นำมาใช้ศึกษาในงานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด กระบวนการให้บริการ

ผู้ให้บริการ และกายภาพของผลิตภัณฑ์ ที่ช่วยให้ผู้ผลิตสินค้าและบริการสามารถนำข้อมูลไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเองได้ ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการขยายผลเชิงพาณิชย์ที่เป็นประโยชน์แก่ธุรกิจชุมชน เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว พัฒนาการท่องเที่ยวแบบโอทอปนวัตวิถี และช่วยให้อำเภอกำแพงแสนเป็นจุดหมายปลายทางสำหรับการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมตลาดบริการการท่องเที่ยวแบบโอทอปนวัตวิถี
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาส่วนประสมการตลาดบริการของผลิตภัณฑ์โอทอปนวัตวิถีชุมชนกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาส่วนประสมการตลาดบริการของผลิตภัณฑ์โอทอปนวัตวิถีชุมชนกำแพงแสน เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดกรอบความคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการและวิธีการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

โอท็อปนวัตกรรม หมายถึง ผลิตภัณฑ์สินค้าอุปโภคและบริโภค (ของใช้ และของกิน) ในเขตอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

การท่องเที่ยว หมายถึง การท่องเที่ยวไปยังเขตอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เพื่อซื้อสินค้าอุปโภคหรือสินค้าบริโภค

การตลาดบริการ หมายถึง ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) การส่งเสริมการขาย (Promotion) พนักงาน (People) กายภาพและการนำเสนอ (Physical Evidence) กระบวนการ (Process)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นนักท่องเที่ยวที่ซื้อผลิตภัณฑ์โอท็อปนวัตกรรมชุมชนกำแพงแสน (หรือผลิตภัณฑ์ที่ระลึกทางการท่องเที่ยวในโครงการโอท็อปนวัตกรรมชุมชนกำแพงแสน) จำนวน 30 ราย และผู้ประกอบการชุมชนกำแพงแสน จำนวน 19 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง มีการประชุมกลุ่มย่อยสำหรับกลุ่มผู้ประกอบการและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักท่องเที่ยวที่ซื้อผลิตภัณฑ์โอท็อปนวัตกรรมชุมชนกำแพงแสน โดยก่อนการสัมภาษณ์ได้มีหนังสือเชิญและหนังสือสอบถามความสมัครใจในการให้สัมภาษณ์ทั้งนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ

วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive selection) ใช้ร่วมกับเทคนิคโรว์บอลล์ (Snowball technique) สำหรับกลุ่มผู้ประกอบการในชุมชน ส่วนนักท่องเที่ยวเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญวิธีการคัดเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Selection) โดยทั้งสองวิธีผู้วิจัยจะการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ที่มีความยินดีและสมัครใจให้ข้อมูลเท่านั้น

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อคำถามที่สัมภาษณ์ ถอดเทป และนำคำตอบที่ได้มาแยกเป็นหมวดหมู่ตามแนวคิดและทฤษฎีทางการตลาดบริการ

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง มีการประชุมกลุ่มย่อยสำหรับกลุ่มผู้ประกอบการและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักท่องเที่ยวที่ซื้อผลิตภัณฑ์โอท็อปนวัตกรรมชุมชนกำแพงแสน โดยก่อนการสัมภาษณ์ได้มีหนังสือเชิญและหนังสือสอบถามความสมัครใจในการให้สัมภาษณ์ทั้งนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการอุปกรณ์ที่ทาง่ายควรเลือกจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลาย และในการจัดกิจกรรมต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กด้วย

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล ใช้วิธี Member checks โดยส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบข้อคำถาม และวิธี Triangulation วิธีสามเส้าโดยตรวจสอบในเรื่องเนื้อหา แนวคิดและทฤษฎี ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคำถามสัมภาษณ์ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการจัดประชุมกลุ่มย่อย เนื่องจากเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพจึงเน้นการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นหลัก

ผลการวิจัย

ผลิตภัณฑ์อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ที่เป็นสินค้าโอท็อปมีทั้งหมด 19 ผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยได้จัดจำแนกผลิตภัณฑ์ ออกเป็น 2 หมวดหมู่ คือ 1) หมวดผลิตภัณฑ์บริโภคหรือของกิน จำนวน 11 ผลิตภัณฑ์ และ 2) หมวดผลิตภัณฑ์อุปโภคหรือของใช้ จำนวน 8 ผลิตภัณฑ์ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการศึกษาลาดบริการของทั้ง 19 ผลิตภัณฑ์ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ประกอบการทั้ง 19 ผลิตภัณฑ์ นี้

ตาราง 1 หมวดผลิตภัณฑ์สินค้าโอท็อปอำเภอกำแพงแสน

หมวดผลิตภัณฑ์บริโภค	หมวดผลิตภัณฑ์อุปโภค
1. ชีฟ่อนเค้ก วรรณนัช	1. สบู่ฟักขำน้ำนมผึ้ง
2. เค้กหนองพวงนก	2. แชมพูสัณนิล เอสเนสส์
3. กาแฟย้อนยุค (ชาชัก)	3. กระเป๋าดำริตซ์ซ์
4. ลูกชิ้นเนื้อจระเข้	4. สบู่พนาไพล
5. ขนมเปียะกุหลาบ	5. ผลิตภัณฑ์หอมจั่ง
6. ข้าวเกรียบปากหม้อปากหม้อสมุนไพร มณีจันทร์	6. ดอกไม้ประดิษฐ์จากดินผสม
7. น้ำเห็ดหลินจือผสมน้ำผึ้ง	7. สบู่ผสมแพะผสมขมิ้นและน้ำผึ้ง
8. กลัวยกรอบทอง	8. รองเท้าหนัง Nunlong
9. KU Beef เนื้อโค	
10. น้ำพริกมันกุ้ง	
11. น้ำฟักข้าว	

ปัจจุบันผลิตภัณฑ์สินค้าโอท็อปนวัตกรรมวิถีในเขตอำเภอกำแพงแสนส่วนใหญ่ผู้ประกอบการในชุมชนจะผลิตจากวัตถุดิบที่มีในพื้นที่ และใช้ฝีมือแรงงานในชุมชนเป็นหลัก เป็นแรงงานที่ว่างจากการทำงานหลักจึงจะผลิตสินค้าโอท็อปเป็นงานอดิเรก ซึ่งผลิตภัณฑ์บางชนิดไม่ได้ผลิตทุกวันทำให้เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมาไม่สามารถที่จะซื้อสินค้าที่ต้องการได้ จากผลการศึกษาตลาดบริการทำให้ผู้ประกอบการเริ่มมองเห็นวิธการพัฒนาและปรับปรุงผลิตภัณฑ์ของตนเองให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด โดยผลการศึกษาตลาดบริการสามารถแสดงได้ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 แสดงผลการศึกษตลาดบริการ

ประเภท ผลิตภัณฑ์	ตลาดบริการ	ข้อมูลตลาดบริการ
ผลิตภัณฑ์ บริโภค	- ผลิตภัณฑ์ (Product) - ราคา (Price) - ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) - การส่งเสริมการขาย (Promotion) - พนักงาน (People) - กายภาพ และการนำเสนอ (Physical Evidence) - กระบวนการบริการ (Process)	- ผลิตภัณฑ์ใหม่ สะอาด ผ่านการรับรองมาตรฐาน สีสันสดใสดึงดูดลูกค้า และมีหลากหลายขนาด - สินค้าบริโภคมีหลากหลายราคาขึ้นอยู่กับขนาด และปริมาณการซื้อเพราะขึ้นกับชนิดของผลิตภัณฑ์ ฤดูกาล อำนาจการต่อรองของลูกค้า และกรณีจัดส่งมีบริการเก็บปลายทาง - ผ่านทางหน้าร้าน ตัวแทนจัดจำหน่าย และตามเพจรูปแบบขายออนไลน์ทาง เฟซบุ๊ก และไลน์ - ปากต่อปาก จากผู้ใช้เก่าบอกต่อผู้ใช้รายใหม่ และให้ส่วนลดในช่วงเทศกาลและฤดูกาลเพื่อกระตุ้นการส่งเสริมการขาย - มีจำนวนพนักงานระดับปานกลางจนถึงระดับมาก เพื่อบริการและจัดจำหน่ายให้เพียงพอต่อความต้องการ ทั้งนี้มีให้บริการทั้งส่วนหน้างาน หลังร้านและตอบรับออเดอร์ลูกค้าทางออนไลน์ - เป็นสินค้าโอท็อปที่ได้รับระดับ 4-5 ดาว สินค้าสดใหม่ สะอาด มีรางวัลการันตี - ภาพลักษณ์ของสีส้มมีความดึงดูด - ผ่านการรับรองมาตรฐานต่าง ๆ - สรรพคุณของผลิตภัณฑ์แต่ละตัวทำให้เป็นที่จดจำ - ลูกค้าสามารถติดตามการออกร้านทั่วประเทศได้ตามเพจหรือสามารถซื้อผ่านตัวแทนจัดจำหน่าย - ใช้เทคโนโลยีในการผลิตสินค้าที่ทันสมัย - รับออเดอร์ลูกค้าทั้งทางหน้าร้านและออนไลน์ โดยมีการจัดทำเช็กสต็อกและคำนึงถึงความสดใหม่อยู่เสมอ - ให้บริการลูกค้าตามลำดับ บัตรคิว

ตาราง 2 (ต่อ)

ประเภท ผลิตภัณฑ์	ตลาดบริการ	ข้อมูลตลาดบริการ
ผลิตภัณฑ์ อุปโภค	ผลิตภัณฑ์ (Product)	- ของใช้มีความหลากหลาย เป็นเอกลักษณ์และมีสรรพคุณโดยเฉพาะเพราะเป็นงานที่ประณีต เนื่องจากเป็นสินค้าที่ใช้แรงงานคนเป็นหลัก
	ราคา (Price)	- ของใช้มีหลากหลายราคาขึ้นอยู่กับขนาด ปริมาณ และอำนาจการต่อรองของลูกค้า มีราคาร้าน และหลังร้าน (ออนไลน์) รวมถึงราคาที่มีบริการเก็บปลายทาง
	ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)	- มีบริการขายหน้าร้าน ตัวแทนจัดจำหน่าย ออกร้าน และออนไลน์ ลูกค้าสามารถติดตามทางเพจ เฟซบุ๊ก และไลน์ได้
	การส่งเสริมการขาย (Promotion)	- มีจัดโปรโมชั่น ตามช่วงฤดูกาล และเทศกาลที่สำคัญ
	พนักงาน (People)	- เนื่องจากสินค้าเป็นสินค้าที่ต้องใช้แรงงานฝีมือเป็นหลักและมีความประณีต จึงมีพนักงานบริการค่อนข้างมาก ทั้งด้านกระบวนการผลิต รับผิดชอบต่อสินค้าจากหน้าร้านและหลังร้าน
	กายภาพและการนำเสนอ (Physical Evidence)	- สีสดใส - พนักงานใส่ชุดยูนิฟอร์มแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ - มีโลโก้แสดงสินค้าให้รู้จักและเห็นชัด
	กระบวนการบริการ (Process)	- รับผิดชอบต่อลูกค้าทั้งทางหน้าร้านและออนไลน์ ซึ่งลูกค้าสามารถสั่งก่อนเข้ามารับ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้า ทั้งนี้มีบริการจัดส่งให้ลูกค้าฟรีหากสั่งในปริมาณมาก และมีบริการเก็บปลายทาง

อภิปรายผล

ส่วนประสมทางการตลาดบริการของผลิตภัณฑ์โอท็อปนวัตกรรมวิถีชุมชนกำแพงแสน จังหวัดนครปฐมที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน พบว่าด้านผลิตภัณฑ์เป็นสินค้าที่ผลิตจากวัตถุดิบที่ได้จากชุมชน ต้องได้รับการพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตัวผลิตภัณฑ์ ด้านราคาเป็นราคาที่สามารถจับต้องได้และมีความคุ้มค่า ด้านช่องทางการจัด

จำหน่ายมีบริการทางออนไลน์ และออฟไลน์ แต่การบริการออนไลน์ยังขาดความโดดเด่นในการนำเสนอผ่านสื่อโซเชียล การส่งเสริมการขายยังขาดเริ่มการส่งเสริมการขายกรณีที่ซื้อเป็นจำนวนมากส่วนหนึ่งเป็นเพราะยังใช้ฝีมือแรงงานคนเป็นหลัก ด้านพนักงานใช้คนจำนวนมากเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้ให้บริการด้านการผลิตสามารถทำได้ตามจำนวนสั่งซื้อแต่ด้านบริการต้องได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติม ทางด้านกายภาพทุกผลิตภัณฑ์มีตราสินค้าของตัวเอง แต่บางตราสินค้ายังไม่สื่อถึงตัวผลิตภัณฑ์เท่าที่ควร ด้านกระบวนการเนื่องจากเป็นการทำธุรกิจลักษณะครัวเรือน กระบวนการจึงยังขาดระบบที่ชัดเจนซึ่งต้องฝึกอบรมเพิ่มเติมในเรื่องของการรับและส่งสินค้าโดยเฉพาะระบบออนไลน์ จากการศึกษาส่วนประสมทางด้านตลาดบริการทั้งสินค้าบริโภคและสินค้าอุปโภค สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริกานิจประเสริฐกุล. (2556) ศึกษาเรื่องส่วนประสมทางการตลาดบริการ ทศนคติ และแรงจูงใจในการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวที่ประเทศเกาหลีของนักท่องเที่ยวชาวไทยในกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้กล่าวถึงผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย มีประโยชน์ใช้สอย ราคาที่มีความเหมาะสมกับขนาดของสินค้า ปริมาณ และคุณค่า ส่วนช่องทางการจัดจำหน่ายสำหรับสินค้าโอท็อปวิธียังต้องเพิ่มช่องทางทางการขายในสถานที่จัดจำหน่ายที่มีชื่อเสียงมากกว่าชุมชนทั่วไปเนื่องจากสินค้าบางชนิดยังไม่มีมีการประชาสัมพันธ์ที่มีความเด่นชัด ด้านบุคลากรแม้ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการให้บริการแต่ผู้ให้บริการทุกรายมีจิตบริการและเป็นมิตรกับผู้ที่เข้ามาในชุมชน มีกระบวนการในการบริหารจัดการสินค้าของตนเอง แต่ยังไม่มีการบริหารด้านการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรมยังไม่เกิดการรวมตัวของคนหลาย ๆ กลุ่ม และส่วนหนึ่งที่ทำให้สินค้ามีความน่าสนใจเกิดจากการจัดวางสินค้า และการสร้างรูปลักษณ์ของสินค้าให้เป็นที่สะดุดตาของนักท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจในการที่จะหาซื้อสินค้าเพื่อเป็นสินค้าที่ระลึก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

สินค้าผลิตภัณฑ์ทั้งสินค้าบริโภคและอุปโภคเป็นสินค้าโอท็อปที่ได้รับมาตรฐานการรับรองจากหน่วยงานภาครัฐ มีเอกลักษณ์ คุณสมบัติ สรรพคุณเฉพาะตัวเพิ่มมูลค่าในการเพิ่มกลั่น รสชาติ รูปแบบผลิตภัณฑ์ และการแปรรูปให้ต่างจากท้องตลาดทั่วไป หากเป็นสินค้าบริโภคจะมีราคาถูก รสชาติหลากหลาย แต่เก็บรักษาได้ไม่นาน ซึ่งกระบวนการนี้จะต้องหาวิธีในการยืดอายุอาหารเพื่อเวลาจัดส่งให้ผู้ที่อยู่ไกลสามารถรับประทานได้ ส่วนสินค้าอุปโภคจะเป็นการใช้แรงงานที่มีฝีมือและความชำนาญของผู้ประกอบการและชุมชนอันนำมาซึ่งรายได้ การตั้งราคาค่อนข้างสูงถ้าเทียบกับผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันตามท้องตลาดเพราะเป็นสินค้าวิสาหกิจชุมชนที่ใช้แรงงานคนเป็นหลักไม่ได้ใช้เครื่องจักร ทั้งนี้ราคายังมีความยืดหยุ่นขึ้นกับชนิดของผลิตภัณฑ์ ฤดูกาล และอำนาจการต่อรองของลูกค้า เช่น ผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากดินขึ้นกับขนาด เนื้อโค (KU Beef) ขึ้นกับชิ้นส่วน เพราะแต่ละชิ้นส่วนจะมีความนุ่มที่แตกต่างกัน และกล้วยกรอบทอง บางฤดูกาลกล้วยในท้องตลาดมีน้อย เรื่องการจัดจำหน่ายผ่านหน้าร้าน ตัวแทนจัดจำหน่าย การออกบูธงานต่าง ๆ ที่มีชื่อร้าน ตราโลโก้เด่นชัด และขายออนไลน์ผ่านช่องทาง เฟซบุ๊ก ไลน์ เพจ ฯลฯ โดยจัดทำโปรโมชั่นต่าง ๆ เพื่อให้ลูกค้าที่ได้ทดลองใช้ส่วนใหญ่ประทับใจและ

กลับมาใช้บริการซื้อต่ออีกครั้ง เป็นการส่งเสริมการตลาดลักษณะปากต่อปากจากผู้ใช้เก่าแนะนำบอกต่อผู้ใช้รายใหม่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาส่วนประสมทางการตลาดสามารถทำให้ผู้ประกอบการสินค้าโอท็อปนวัตกรรมวิถีชีวิตสามารถนำไปปรับใช้กับผลิตภัณฑ์ของตนเองเพื่อสร้างยอดขายให้เพิ่มขึ้น และสามารถนำแนวทางในการพัฒนาตลาดบริการมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสินค้าของตนเองได้

เอกสารอ้างอิง

- นุจนาถ นรินทร์, เขวิกา สุขเอี่ยม สิทธิธีรสรณ์, และอนามัย ดำเนตร. (2564). การออกแบบการท่องเที่ยวแบบโอทอปนวัตวิถี เพื่อสร้างเสริมเศรษฐกิจชุมชนกำแพงแสนให้เข้มแข็ง. วารสารศิลปศาสตร์และอุตสาหกรรมบริการ. 4(2). 684–695.
- นิสิตา เปาวิมาร. (2555). รายงานการวิจัย เรื่อง พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิคิเนีย มายอร์. (2555). การศึกษาแรงจูงใจการท่องเที่ยวและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง. ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วิภาพรรณ ดาราฉาย. (2556). การศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของนักท่องเที่ยวชาวไทยกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ. ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรินทร์ทิพย์ คาวาโนเบะ. (2554). แรงจูงใจและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษาอำเภอเมืองจังหวัดน่าน. ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ศิริ ฮามสุโพธิ์. (2543). ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินต์ติ้ง เฮ้าส์.
- ศิริภา กิจประพุกฤกษ์กุล. (2556). ส่วนประสมทางการตลาดบริการ ทักษะ และแรงจูงใจในการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวที่ประเทศเกาหลีของนักท่องเที่ยวชาวไทยในกรุงเทพมหานคร. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2538). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัทธรรมสาร จำกัด.
- สิริรัตน์ นาคแป้น. (2555). พฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในการมาท่องเที่ยวเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2539). การตัดสินใจ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรุณี ลอมเศรษฐี. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการเลือกใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อัศวิน แสงพิกุล. (2552). การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างนักท่องเที่ยวชาวเอเชียและยุโรป. ภาควิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อารี พันธุ์ณี. (2546). จิตวิทยาสร้างสรรคการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: ไยใหม่ ศรีเอทีพี กรุ๊ป.
- Chen, J. S., Prebensen, N., & Huan T. C. (2015) Determining the motivation of wellness travelers. ANATOLIA: An International Journal of Hospitality and Tourism Research, 19(1), 103–115.

- Chen, J., Prebensen, N., & Huan, T. (2008). Determining the motivation of wellness travelers. **An International Journal of Tourism and Hospitality Research**, 19(1), 103–115. <https://doi.org/10.1080/13032917.2008.9687056>
- Fluker, M., & Turner, L. N., (2015). Motivation and expectations of the whitewater tourism. **Journal of Travel Research**, 38, 380–389.
- Fluker, M., & Turner, L. (2000). Needs, motivations, and expectations of a commercial whitewater rafting experience. **Journal of Travel Research**, 38(4), 380–389. <https://doi.org/10.1177/004728750003800406>
- Kloter, P., Bowen, J., Markens, J. & Balonglu, S. (1995). **Marketing for hospitality and tourism**. 7th Edition. Pearson: United State.
- Kotler, P., Bowen, J., Makens, J., & Baloglu, S. (2017). **Marketing for hospitality and tourism** (7th ed.). Pearson.
- McKercher, B., & Wong, D. (2004). Understanding tourism behavior: Examining the combined effects of prior visitation history and destination status. **Journal of Travel Research**, 43(2), 171–179. <https://doi.org/10.1177/0047287504268246>
- Richards, M. (2004). **Object shift and scrambling in North and West Germanic: A case study in symmetrical syntax**. University of Cambridge.
- Tawil, R. F., & Al Tamimi, A. M. (2013). Understanding Chinese tourists' travel motivations: Investigating the perceptions of Jordan held by Chinese tourists. **International Journal of Business and Social Science**, 4(17), 164–170.

นวัตกรรมการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุผาแดง อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก

Innovation Waste Management in the Phra That Pha Daeng Sub-District Administrative Organization Mae Sot District, Tak Province

ไพฑูรย์ อินตะขัน¹, ฐานันตร์ โต๊ะถม², สุวิทย์ เครือเค้³
Phaithun Intakhan, Thanan Tothom, Suwit Kruakae

Received: July 29, 2021 Revised: October 11, 2021 Accepted: November 12, 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างนวัตกรรมการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุผาแดง อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครัวเรือนจำนวน 26 ครัวเรือนในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุผาแดง สุ่มตัวอย่างโดยวิธีเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมกลุ่มย่อย

ผลการวิจัยพบว่านวัตกรรมการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุผาแดงเป็นนวัตกรรมเชิงกระบวนการ โดยประยุกต์ใช้ถึงขจัดขยะเป็นตัวขับเคลื่อน นวัตกรรมดังกล่าวประกอบด้วย (1) กระบวนการจัดเตรียมถังจัดขยะที่ต้องเจาะรูส่วนกันถังเพื่อให้ระบายน้ำได้ (2) กระบวนการคัดแยกขยะที่ต้องคัดแยกเป็นขยะอินทรีย์ ขยะบุญ และขยะอันตราย (3) กระบวนการกำจัดกลิ่นและหนอน ที่สามารถใช้น้ำลอยเคียวหรือ แกลบดำในการลดกลิ่นและหนอน และ (4) กระบวนการในการนำปุ๋ยออกจากถังจัดขยะเมื่อประเมินถึงประสิทธิภาพในการใช้ถึงขจัดขยะในการกำจัดขยะอินทรีย์ พบว่าได้ผลเป็นอย่างดี สามารถลดปริมาณขยะอินทรีย์ได้เกือบทั้งหมด ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุผาแดงควรมีโครงการขยายผลและดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อไป

คำสำคัญ : การกำจัดขยะอินทรีย์, การมีส่วนร่วม, ถึงขจัดขยะ

ABSTRACT

¹ รองศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง email: superkop_p@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

³ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ อบต. พระธาตุผาแดง

The purpose of this research was to create innovative waste management with participation of Phra That Pha Daeng Subdistrict Administrative Organization, Mae Sot District, Tak Province. It was a participatory action research (PAR). The sample group was 26 households in the area under the responsibility of Phra That Pha Daeng Subdistrict Administrative Organization sampling by a specific method. The tools used in the research consisted of In-depth interviews and focus group.

The results of the research revealed that the participation waste management innovation of Phra That Pha Daeng Subdistrict Administrative Organization was a process innovation by applying a waste disposal bin as a drive. Such innovations included (1) the process of preparing a waste disposal bin that required drilling holes in the bottom of the tank to allow drainage; (2) a waste separation process that must be separated into organic waste, merit waste, and hazardous waste; (3) odor and worm removal processes that can use fine soil or black chaff to reduce odors and worms; and (4) the process of removing fertilizer from the waste disposal bin. When assessing the effectiveness of the use of waste disposal bins in the disposal of organic waste, it was found that it worked very well. It could almost completely reduce the amount of organic waste. Therefore, Phra That Pha Daeng Subdistrict Administrative Organization should have a project to expand and continue to operate.

Key words: Waste Management, Participation, Waste disposal bin

บทนำ

การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นป่าไม้ น้ำสะอาด แร่ธาตุ ฯลฯ มีจำนวนที่ลดน้อยลง ในขณะที่ของเสียเพิ่มมากขึ้น ผลการศึกษาเปรียบเทียบผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรของประเทศต่างๆ ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม พบว่ามนุษย์ชาติใช้ทรัพยากรมากกว่า 1 ใน 3 ของทรัพยากรทั้งหมดซึ่งเกินกว่ากำลังของระบบนิเวศที่จะสามารถสร้างทดแทนได้ ดังนั้นทุกประเทศจึงต้องให้ความสนใจและใส่ใจถึงปัญหาในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น สำหรับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564 ยังได้ระบุถึงมาตรการการส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืนการปรับฐานการผลิตภาคการเกษตรให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การพัฒนามาตรฐานสาธารณสุขบริโภคพื้นฐานที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อม และการจัดการพลังงานหมุนเวียนอย่างยั่งยืน (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2560)

จากข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษที่ได้ทำการสำรวจปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 7,782 แห่ง และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง พบว่า ในปี 2561 อัตราการผลิตขยะต่อคนต่อวันในปี 2561 คิดเป็น 1.15 กิโลกรัมต่อคนต่อวันในขณะที่ปี 2560 คิดเป็น 1.13 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ซึ่งมีปริมาณที่เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด สำหรับประเทศไทยมีขยะมูลฝอยในปี 2561 รวม 27.93 ล้านตัน ซึ่งมีปริมาณที่เพิ่มขึ้นจากปี 2560 จำนวน 0.6 ล้านตัน อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงรูปแบบในการกำจัดขยะ ในปี 2561 ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง 10.85 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 38.85 ของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนทั้งหมด ลดลงร้อยละ 7.19 จาก พ.ศ. 2560 ที่มีปริมาณ 11.69 ล้านตัน ส่วนที่เหลือเป็นขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดอย่างไม่ถูกต้องประมาณ 7.32 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 26.21 ของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนทั้งหมด ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.09 จาก พ.ศ. 2560 ที่มีปริมาณ 7.17 ล้านตัน (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2561) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัญหาขยะจึงก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการปนเปื้อนมลพิษจากขยะสู่ดิน แหล่งน้ำ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ ที่เป็นพาหะนำโรค และส่งผลต่อภาวะโรคร้อนจากก๊าซที่เกิดขึ้นจากกองขยะมูลฝอยปัญหาขยะเป็นปัญหาที่สำคัญที่สร้างผลกระทบต่อสังคม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจต่อประเทศเพิ่มมากขึ้นจนในปี 2557 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินการผลักดันให้การจัดการขยะมูลฝอยกลายเป็นปัญหาที่เป็นวาระแห่งชาติ และต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเรื่องขยะจากที่เคยเน้นการกำจัดทิ้ง มาเป็นเน้นเรื่องการลดการสร้างขยะตั้งแต่ต้นทาง โดยลดการใช้ (Reduce) นำมาใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) รวมถึงการใช้ประโยชน์การขยะ เพื่อทำให้เหลือมูลฝอยที่ต้องกำจัดน้อยที่สุด เช่น การทำปุ๋ย การสร้างพลังงานทดแทนในครัวเรือน ฯลฯ

สำหรับปัญหาขยะมูลฝอยของ อบต.พระธาตุผาแดงเกิดขึ้นจากการมีประชากรเพิ่มขึ้นมากและมีการก่อตั้งสถานประกอบการด้านอุตสาหกรรม ประกอบกับไม่มีสถานที่กำจัดขยะในพื้นที่ จึงได้นำขยะดังกล่าวไปฝังกลบนอกพื้นที่ โดยมีค่าใช้จ่ายในการฝังกลบขยะตันละ 400 บาท วันละ 6 ตัน วันละ 2,400 บาท เดือนละ 74,400 บาท ปีละ 892,800 บาท หากคิดเฉลี่ยเป็นรายบุคคลแล้ว 1 คนจะก่อให้เกิดขยะในปริมาณ 0.83 กิโลกรัมต่อวัน จึงเป็นภาระหนักขอ อบต.พระธาตุผาแดง ในการบริหารจัดการขยะเหล่านั้น ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น

มีปริมาณมากขึ้นทุกวัน ส่งผลให้มีขยะตกค้างในพื้นที่เป็นจำนวนมากในแต่ละวันส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสภาพความเป็นอยู่ในชุมชน ได้แก่ บ้านเมืองสกปรกไม่น่ามอง เสียทัศนียภาพ ส่งกลิ่นเหม็นรบกวน เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ และเป็นพาหนะนำโรคต่างๆ เช่น หนู แมลงสาบ แมลงวัน ทั้งยังเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคโดยตรง เช่น อหิวาตกโรค อุจจาระร่วง บิด โรคผิวหนัง โรคทางเดินหายใจ เกิดการปนเปื้อนของสารพิษ เช่น ตะกั่วปรอท ลงสู่พื้นที่ดิน และแหล่งน้ำ ส่งผลให้แหล่งน้ำเน่าเสีย ท่อระบายน้ำอุดตัน อันเป็นสาเหตุของปัญหาน้ำท่วมขัง เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศ เช่น ฝุ่นละออง เขม่า คว้น จากการเผาขยะ และเกิดขยะบางชนิดที่ไม่ย่อยสลายและก่ายากได้ยาก เช่น โฟม พลาสติก ทำให้เกิดการตกค้างสู่สิ่งแวดล้อม

อบต.พระธาตุผาแดงได้ดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ในชุมชน โดยทำกิจกรรมขยะบุญ 4 หมู่บ้าน ภายใต้โครงการรักษาสิ่งแวดล้อมภายในตำบลพระธาตุผาแดง ในพื้นที่หมู่ที่ 1 บ้านคางภิลาล, หมู่ที่ 2 บ้านหัวผาย, หมู่ที่ 3 บ้านแม่ดาวใหม่ และ หมู่ที่ 7 บ้านเอื้องดอย เพื่อรับบริจาคขยะบุญ โดยสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมส่งเสริมให้ประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน ลดมลภาวะและตระหนักรู้ถึงความจำเป็นในการคัดแยกขยะ การใช้ประโยชน์จากขยะ ควบคู่กับการสร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ซึ่งต่อมาอบต.พระธาตุผาแดงได้ริเริ่มสร้างกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน ให้ชุมชนบริหารจัดการขยะในชุมชนของตนเอง โดยจัดตั้งกลุ่มขยะบุญขึ้น ทั้งในระดับตำบล และในแต่ละหมู่บ้าน โดยกระบวนการ คือ ให้ครัวเรือนนำขยะที่สามารถขายหรือแปรรูปได้ มาทิ้งในถังขยะบุญที่ อบต. จัดเตรียมไว้ และชุมชนจะรวบรวมและมีพี่ค้าคนกลางมารับซื้อ และนำเงินที่ได้ถวายวัด ทำให้คนที่คัดแยกขยะและทิ้งขยะในถังขยะบุญได้ทำบุญและมีทัศนคติที่ดีในการคัดแยกขยะ ส่วนประเด็นในการขยายผลนั้น อบต. ได้นำเสนอแนวคิดถังขยะบุญดังกล่าวในที่ประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและจัดให้มีการประกวด แข่งขัน ทำให้มีการนำไปปรับใช้ในเกือบทุกหมู่บ้านในเขตรับผิดชอบของ อบต.

ในปี 2560 – ปัจจุบัน อบต.พระธาตุผาแดงได้นำแนวทางการปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” จังหวัดตาก ตามหลัก 3Rs และแนวทางประชารัฐ มาเป็นแนวทางการบริหารจัดการขยะในพื้นที่ตำบลพระธาตุผาแดง โดยเน้นการลดขยะตั้งแต่ต้นทาง ตามหลัก 3R ได้แก่การลดการใช้ (Reduce) นำมาใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) และจัดให้มีการจัดตั้งจุดทิ้งขยะอันตรายขึ้นทั้ง 7 หมู่บ้าน เพื่อรองรับขยะอันตรายในพื้นที่

ต่อมาในปี 2560 - 2563 อบต.พระธาตุผาแดง ได้ขยายการดำเนินงานกิจกรรมขยะบุญให้ครอบคลุมในพื้นที่ตำบลพระธาตุผาแดงครบทั้ง 7 หมู่บ้าน โดยจัดตั้งกลุ่มขยะบุญขึ้นใน หมู่ที่ 4 บ้านพะเด๊ะ , หมู่ 5 บ้านถ้ำเสือ และหมู่ที่ 6 บ้านขุนห้วยแม่สอ อย่างไรก็ตามถึงแม้โครงการดังกล่าวจะช่วยลดปริมาณขยะได้บางส่วน โดยโครงการสามารถลดขยะได้ประมาณ 1 ตัน ต่อเดือน แต่ ขยะที่เป็นขยะอินทรีย์ที่มีประมาณ 5 ตันต่อเดือน อบต. ยังไม่มีรูปแบบหรือวิธีการดำเนินการที่จะช่วยกำจัดส่วนนี้อย่างชัดเจน และต้องเสียค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะที่เพิ่มสูงขึ้นทุกปี นำไปสู่ปัญหาการวิจัยที่ว่า นวัตกรรมการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุผาแดงจะมีลักษณะเป็นอย่างไร นอกจากนั้นแล้วประเด็นในการคิดค้นนวัตกรรมยังสามารถสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนและความร่วมมือของหมู่บ้าน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณาการความร่วมมือในการจัดการสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น สอดคล้องหลักการของเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อสร้างนวัตกรรมการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุผาแดง อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก

การทบทวนวรรณกรรม

นวัตกรรม

นวัตกรรมหมายถึง สิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นจากการใช้องค์ความรู้ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ ความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาขึ้นมา สิ่งใหม่ดังกล่าวอาจเป็น ผลิตภัณฑ์ บริการ วิธีการ ระบบการทำงาน กระบวนการทำงาน ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม ประโยชน์ที่ได้รับอาจจับต้องได้ หรือจับต้องไม่ได้ เช่น ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ หรือ ประโยชน์ที่ทำให้คนในชุมชนเกิดความสามัคคี (สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และ คณะ, 2553)

จากคำนิยามของนวัตกรรม สามารถจำแนกองค์ประกอบของนวัตกรรมได้ดังนี้ (ละอองทิพย์ บุญเกียรติ, 2556)

1. ความใหม่ นวัตกรรมต้องเป็นสิ่งใหม่ อาจเป็นสิ่งประดิษฐ์ บริการ กระบวนการ ที่พัฒนาขึ้นใหม่ หรืออาจปรับปรุงจากสิ่งเดิม

2. ประโยชน์แก่สังคม นวัตกรรมที่เกิดขึ้นต้องสร้างมูลค่าเพิ่ม และก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งที่เป็นตัวเงิน และไม่เป็นตัวเงิน

3. การใช้ความรู้ ประสบการณ์ และความคิดสร้างสรรค์ สิ่งที่จะเป็นนวัตกรรมได้นั้นต้องเกิดจากการใช้ความรู้ ประสบการณ์ และความคิดสร้างสรรค์เป็นฐานของการพัฒนาให้เกิดซ้ำใหม่ ไม่ใช่เกิดจากการลอกเลียนแบบ การทำซ้ำ

การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมหมายถึง การร่วมกันทำกิจกรรม โครงการ ของกลุ่มคนที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการของการร่วมแสดงความคิดเห็น วางแผน ตัดสินใจ ดำเนินการ และการติดตามประเมินผล (อภิเดช สิทธิพรหม และเทพศักดิ์ บุญรัตพันธ์, 2561) การมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างยั่งยืน

ขั้นตอนการมีส่วนร่วม จำแนกได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร ถือเป็นการมีส่วนร่วมของคนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการเปิดโอกาสให้คนเข้าสู่ กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่างๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ ข่าวสารผ่านทางสื่อต่างๆ การจัดนิทรรศการ การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์

2. การรับฟังความคิดเห็น เป็นกระบวนการที่เปิดให้คนมีส่วนร่วมใน การให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงาน การรับฟังความคิดเห็น ทำได้หลายวิธี เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์

3. การเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้คนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วม เสนอแนะทางที่นำไปสู่ การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ชุมชน ว่าข้อมูลความคิดเห็นและความ ต้องการของชุมชนจะถูกนำไป พิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณา ประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ เป็นต้น

4. ความร่วมมือ เป็นการให้กลุ่มคน ผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดย เป็นหุ้นส่วนกับหน่วยงานที่ รับผิดชอบในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มี ฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ

5. การเสริมอำนาจแก่ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ ประชาชนเป็นผู้ ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะ

แนวคิดการกำจัดขยะ

การวางแผนจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ จะต้องส่ง เข้าไปทำลายด้วยระบบต่าง ๆ ให้น้อยที่สุด สามารถนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ทั้งใน ส่วน ของการใช้ซ้ำและ แปรรูปเพื่อใช้ใหม่ (reuse & recycle) รวมถึงการกำจัดที่ได้ผลพลอยได้ เช่น ปุ๋ยหมัก การนำมาเป็นอาหาร ไล่เดือนซึ่งจะสามารถจำหน่าย ผลผลิตจากไล่เดือน หรือพลังงาน โดยสรุปวิธีการดำเนินการตามแนวทางของกรม ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ดังนี้คือ (กรมควบคุมมลพิษ, 2561)

1. การลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce) การลดปริมาณขยะมูลฝอยสามารถทำได้ดังนี้ 1) การพยายาม ลดปริมาณขยะมูลฝอยที่อาจเกิดขึ้น เช่น ใช้สินค้าที่มีความคงทนถาวร และมี อายุการใช้งานนาน หรือ เลือกใช้ สินค้าชนิดเติม 2) การลดปริมาณวัสดุเป็นการพยายามเลือกใช้สินค้าที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์ที่มีขนาดใหญ่แทน บรรจุภัณฑ์ที่มีขนาดเล็ก เพื่อลดปริมาณของบรรจุภัณฑ์ที่จะกลายเป็นขยะมูลฝอย

2. การนำมาใช้ซ้ำ โดยการนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่อีก หรือเป็นการใช้ซ้ำ ใช้แล้วใช้อีก เช่น ขวด น้ำหวาน นามาบรรจุน้ำดื่ม ขวดกาแฟที่หมดแล้ว นำมาใส่น้ำตาล นั่นคือเป็นการพยายามใช้ สิ่งของต่าง ๆ หลาย ๆ ครั้ง ก่อนที่จะทิ้งหรือเลือกใช้ของใหม่

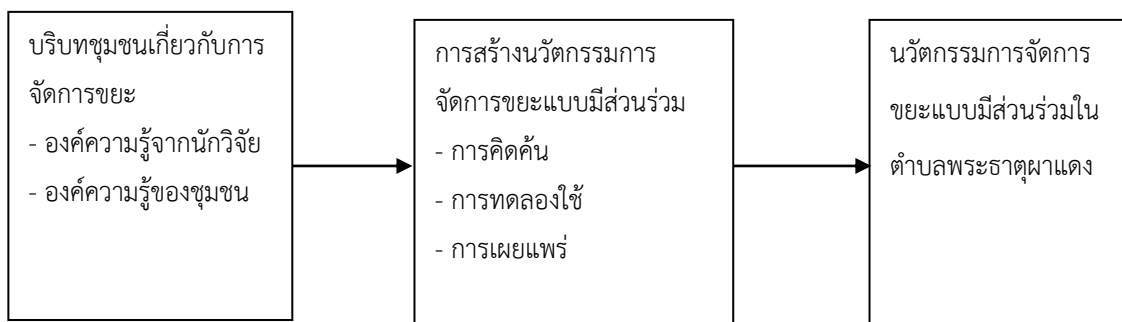
3. การนำมาแก้ไข (Repair) โดยการนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหาย ซึ่งจะทิ้งเป็นมูลฝอยมา ซ่อมแซมใช้ ใหม่ เช่น โต๊ะ เก้าอี้

4. การแปรสภาพและหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ โดยการนำวัสดุมาผ่านกระบวนการเพื่อผลิตเป็นสินค้า ใหม่ นั่นคือการนำขยะมูลฝอยมาแปรรูปตามกระบวนการของแต่ละประเภท เพื่อนำ กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือ เปลี่ยนแปลงสภาพจากเดิมแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น พลาสติก กระดาษ ขวด โลหะต่าง ๆ นำกลับมาหลอมใหม่

5. การหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษ โดยการหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก หรือ วัสดุที่ใช้ ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เช่น โฟม ปฏิเสธการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายยาก

ในบริบทของชุมชนที่เป็นชุมชนเกษตร การนำขยะอินทรีย์มาจัดทำปุ๋ยหมักเพื่อใช้ในการเกษตร อาจเป็น รูปแบบการจัดการขยะที่เหมาะสม โดยอาจต้องศึกษาวิธีการ หรือ รายละเอียดในการสร้างครัวเรือนที่สนใจ

เพื่อขยายผลไปยังชุมชนกลุ่มใหญ่ต่อไป จากวรรณกรรมในอดีตและทฤษฎีระบบ ที่กล่าวถึง กระบวนการศึกษา และบูรณาการความรู้แบบสหวิทยาการ และนำมาจัดลำดับเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในการทำงานที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทหรือพื้นฐานเดิม ในการวิจัยนี้ใช้การบูรณาการองค์ความรู้การจัดการขยะทั้งจากนักวิจัย และ องค์ความรู้ของชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์สู่การสร้างนวัตกรรมการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในตำบลพระธาตุผาแดง ซึ่งประยุกต์กระบวนการวิจัยและพัฒนาเป็นขั้นตอนในการสร้างนวัตกรรม (วาโร เฟิงส์วีสดี, 2552) นำมาสู่กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ศึกษาในที่นี้มีทั้งหมด 3,255 ครัวเรือน สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการสร้างนวัตกรรมจัดการขยะ จำนวน 26 ครัวเรือน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ หัวหน้าครัวเรือน จำนวน 26 คน ครอบคลุมทั้ง 7 หมู่บ้าน จำแนกเป็น หมู่ที่ 1 บ้านค้ำกิบาล จำนวน 5 ครัวเรือน หมู่ที่ 2 บ้านหัวฝาย จำนวน 5 ครัวเรือน หมู่ที่ 3 บ้านแม่ดาวใหม่ จำนวน 7 ครัวเรือน หมู่ที่ 4 บ้านพะเต๊ะ จำนวน 2 ครัวเรือน หมู่ที่ 5 บ้านถ้ำเสือ จำนวน 2 ครัวเรือน หมู่ที่ 6 บ้านขุนห้วยแม่สอ จำนวน 2 ครัวเรือน และหมู่ที่ 7 บ้านเอื้องดอย จำนวน 3 ครัวเรือน โดยในช่วงแรกครัวเรือนที่เข้าร่วมจะเป็นผู้นำหมู่บ้าน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประธาน อสม. เป็นต้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในโครงการวิจัยนี้ได้แก่

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง

2.2 การประชุมกลุ่มย่อย โดยมีตัวแทนครัวเรือน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และนักวิชาการเข้าร่วมเวที จำนวน 35 คน เข้าร่วมกิจกรรม

2.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยแบบสัมภาษณ์และข้อคำถามในเวทีประชุมกลุ่มย่อย สร้างจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในทฤษฎีและเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน ด้วยเทคนิค IOC พบว่า ค่า IOC ในแต่ละข้อคำถามมี

ค่าระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่าแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างและข้อคำถามที่ใช้ในการประชุมในเวทีประชุมกลุ่มย่อยมีความเหมาะสมในการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้ประชุมกลุ่มย่อย ในการประเมินระบบการจัดการขยะในปัจจุบัน ความโดยเด่นของชุมชนในเรื่องการจัดการขยะ ความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก มุมมองในอนาคตเกี่ยวกับขยะ เพื่อให้ครัวเรือนเห็นปัญหาร่วมกัน และร่วมกันคิดค้นนวัตกรรม ทดลองใช้และขยายผลต่อไป นอกจากนั้นแล้วยังใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกหัวหน้าครัวเรือน เพื่อให้ได้ข้อมูลและรูปแบบในการจัดการขยะตั้งแต่การสร้างขยะ การคัดแยก และการกำจัดขยะ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เทคนิค การวิเคราะห์เนื้อหา ไทราบบถึงปัญหาขยะมูลฝอย แนวทางแก้ไข ปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน โดยการเรียงลำดับปัญหาจากมากที่สุด ไปน้อยที่สุด และเรียงลำดับการสร้างนวัตกรรมจัดการขยะเพื่อให้ได้ข้อสรุปร่วมกัน

ผลการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินโครงการวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ การดำเนินกิจกรรมแบ่งออกเป็นสองช่วงคือ ช่วงประเมินตนเอง เพื่อค้นหาบริบทชุมชนเกี่ยวกับการจัดการขยะ องค์ความรู้ของนักวิชาการ และองค์ความรู้ของชุมชน โดยใช้เวทีมองตนเอง สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ในปัจจุบันระบบการจัดการขยะของชุมชนเป็นอย่างไร

สรุปได้ว่า การจัดการขยะในชุมชน แบ่งได้ 2 ระดับคือ ครัวเรือนกำจัดเอง และอบต. เป็นคนกำจัด โดย อบต. จะจัดการกับขยะแบ่งเป็นขยะอันตราย จะให้ชาวบ้านนำมาใส่ในถังขยะอันตรายและนำไปส่งที่ อบจ. เพื่อการกำจัดต่อไป ในส่วนขยะทั่วไป (ขยะอินทรีย์) จะมีรถขนขยะของ อบต. ทำการจัดเก็บหมู่บ้านละ 2 วัน เวียนกันไป ในทุกหมู่บ้าน โดยเฉลี่ยขยะที่จัดเก็บได้จะมีปริมาณ 6 ตันต่อวัน และจะนำไปฝังกลบเสียค่าใช้จ่ายประมาณ 800,000 บาทต่อปี ปัจจุบัน อบต. กำลังประสบปัญหาเนื่องจากพื้นที่ที่ใช้ในการฝังกลบมีจำกัด นอกจากนั้นแล้ว อบต. ยังมีโครงการขยะบุญที่ เป็นการออกแบบถังขยะที่นำไปไว้ในจุดสำคัญ ๆ ของแต่ละชุมชน โดยให้ชาวบ้านคัดแยกขยะที่สามารถขายได้นำมาทิ้งลงในถังขยะที่เตรียมไว้ และ นำออกขายจำนวนเงินที่ได้จะถวายเข้าวัดเพื่อใช้ในสาธารณะกุศลต่อไป โครงการขยะบุญดังกล่าวสร้างรายได้เข้าวัด โดยเฉลี่ยเดือนละ สองพันถึงสี่พันบาท ในแต่ละหมู่บ้านจะมีคณะกรรมการดูแล มีผู้นำชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม

ในระดับที่สอง ที่เป็นครัวเรือนกำจัดเอง มีหลากหลายวิธีการ เช่น ทำเป็นปุ๋ยไว้ใช้ในครัวเรือน คัดแยกขยะไว้เพื่อขาย ที่เหลือทิ้งลงในถังขยะที่ อบต. จัดเตรียมไว้ ให้เป็นอาหารสัตว์ บางครัวเรือนมีการทิ้งขยะลงในแม่น้ำ โดยเฉพาคนต่างด้าว ทำให้ยังมีขยะที่อยู่มากจุดต่าง ๆ ในชุมชน จากข้อมูลพอสรุปได้ว่า ปัญหาขยะของ อบต. จำแนกตามประเภท ขยะอินทรีย์จะมีปัญหามากที่สุดซึ่งต้องอาศัยการสร้างนวัตกรรมเพื่อจัดการและบูรณาการร่วมกับการกำจัดขยะที่ อบต. มีอยู่

ท่านคิดว่าความโดดเด่นของการจัดการขยะในชุมชนเป็นอย่างไร

เวทีประชุมกลุ่มย่อยสรุปได้ว่า ความโดดเด่นของการจัดการขยะในชุมชน ได้แก่ โครงการขยะบุญ และการจัดให้มีสถานที่ทิ้งขยะอันตราย โดยเฉพาะโครงการขยะบุญ มีส่วนทำให้ชุมชนเกิดความสามัคคี ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ทุกคนมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์ทางใจคือ การได้ทำบุญ นอกจากนั้นแล้ว หมู่ที่ 1 ยังได้ทำการประยุกต์ใช้โครงการขยะบุญดังกล่าวให้เกิดความยั่งยืนมากขึ้น โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการเข้ามาดูแล มีการจัดสรรผลประโยชน์ โดยกำหนดให้นำรายได้จากการจำหน่ายขยะบุญ แบ่งออกเป็น สองส่วน ส่วนแรกจำนวน 80% ให้วัด และที่เหลือ จำนวน 20% ให้เป็นสวัสดิการของคนในชุมชน เช่น ร่วมทำบุญงานศพ หรือ งานมงคลต่าง ๆ ของคนในชุมชน

ในอนาคตอยากให้ชุมชนมีการจัดการขยะเป็นอย่างไร

เวทีประชุมกลุ่มย่อยสรุปได้ว่า ให้คนในชุมชนคัดแยกขยะให้ถูกต้อง เพื่อให้ง่ายต่อการกำจัด นอกจากนั้นแล้ว ยังมีความต้องการให้ไม่มีถังขยะหน้าบ้าน โดยเมื่อมีการจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรมแล้วจะสามารถลดปริมาณขยะลงได้ และไม่จำเป็นต้องใช้ถังขยะ ผู้เข้าร่วมประชุมยังมีความต้องการให้คนต่างด้าวที่อาศัยอยู่ในชุมชนเข้าใจขั้นตอนในการกำจัดขยะเพื่อลดปัญหาค้นถั่วมาค้นถั่วขยะเพื่อนำขยะไปขาย

ชุมชนมีความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกอื่นในการจัดการขยะบ้างหรือไม่ อย่างไร

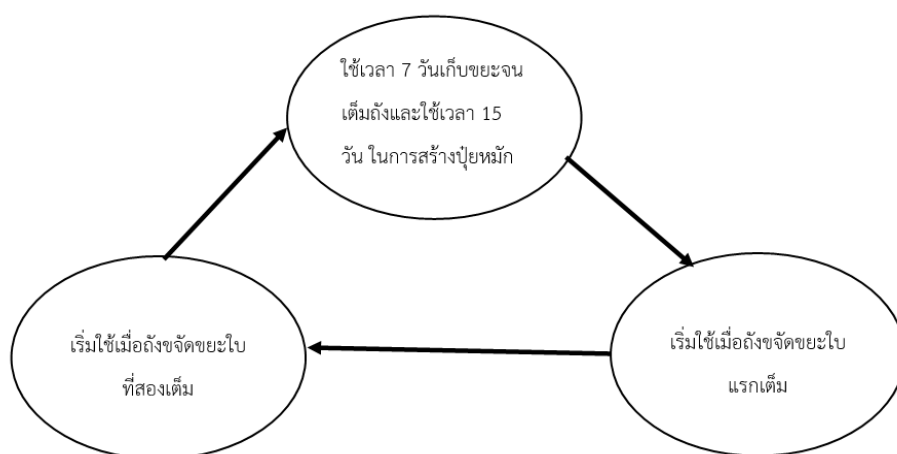
เวทีประชุมกลุ่มย่อยสรุปได้ว่า ปัจจุบัน ชุมชนมีเครือข่ายความร่วมมือ และหน่วยงานภายนอกในการกำจัดขยะ คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด. ในการร่วมกันกำจัดขยะอันตราย และกำลังจะทำความร่วมมือกับ สสส. และ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางในการขับเคลื่อนการกำจัดขยะ ด้วยนวัตกรรมที่ชุมชนร่วมกันสร้างขึ้น

เมื่อได้จัดทำกิจกรรมมองตนเองเรียบร้อยแล้ว ที่ประชุมกลุ่มย่อยมีข้อสรุปตรงกันว่า ปัญหาขยะที่สำคัญที่สุดของ ชุมชนได้แก่ ขยะอินทรีย์ หรือขยะที่มาจากครัวเรือน เช่น เศษอาหาร เศษผัก ผลไม้ เนื่องจากขยะในส่วนนี้ไม่สามารถนำออกมาขายได้ นำไปทำปุ๋ยก็จะมีกลิ่น พื้นที่ในการใช้ฝังกลบในปัจจุบันของ อบต. มีจำกัด ประกอบกับการหาพื้นที่ฝังกลบใหม่ทำได้ลำบากเนื่องจากขาดการยอมรับจากชุมชน และก่อให้เกิดปัญหาขยะเน่าเหม็นกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสิ้นเปลืองงบประมาณในการกำจัดและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

โดยผลจากเวทีมองตนเองชุมชนพระธาตุผาแดงได้ตัดสินใจใช้ถังขยะสร้างปุ๋ย เป็นเครื่องมือในการกำจัดขยะอินทรีย์ ลักษณะของถังขยะสร้างปุ๋ย เป็นการนำถังน้ำขนาด 20 ลิตรมาเจาะรู และฝังดินประมาณ หนึ่งในสามของความสูงถัง หลังจากนั้นนำขยะอินทรีย์มาถังถึงถัง อาจใส่ดินละเอียดหรือ แกลบดำเพื่อลดกลิ่นและหนอน หรือ ปิดถาดถังเพื่อลดกลิ่นก็ได้ เมื่อถึงเวลาประมาณ 15 วัน สามารถเปิดฝาและนำปุ๋ยออกมาใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้ร่วมสรุปการสร้างนวัตกรรมการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุผาแดง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เป็นนวัตกรรมเชิงกระบวนการมีรายละเอียดดังนี้

กระบวนการที่ 1 การจัดทำถังจัดขยะ โดยการนำถังน้ำมาเจาะรูบริเวณก้นถัง ประมาณ 15 – 20 รู เพื่อให้สามารถระบายน้ำจากขยะอินทรีย์ออกไปได้ หลังจากนั้นจะนำไปฝังดินในที่ตอนจะได้ผลดีกว่า ในที่ลุ่ม ฝังดินลงไปประมาณความสูง 1 ในสามของถัง ในกรณีที่ต้องการนำไปใช้งานโดยสะดวกให้นำผ้าไนลอนมารองก้นถัง และเพื่อให้ขยะได้มีการกำจัดอย่างสม่ำเสมอ ทีมวิจัยได้กำหนดให้ผู้เข้าร่วมโครงการ ได้ถังน้ำครวเรือนละ 3 ใบ โดย 1 ใบจะใช้เวลา 7 วันขยะจะเต็มและทำการหมักไว้ประมาณ 15 วันในการสร้างปุ๋ยหมัก เมื่อครบ 7 วันแรกถึงขยะใบแรกจะเต็ม จะนำขยะที่เกิดขึ้นไปหมักต่อในถังที่ 2 และ เมื่อถึงใบที่ 2 เต็ม จะดำเนินการหมักในถังที่ 3 และเมื่อถึงที่ 3 เต็ม ถึงใบแรกจะได้ปุ๋ยพอดี ซึ่งจากการคำนวณดังกล่าวทีมวิจัยได้สร้างถังขยะทั้งสิ้นจำนวน 78 ใบ แสดงได้ดังรูปภาพที่ 1 วงจรการกำจัดขยะโดยถังจัดขยะ

กระบวนการที่ 2 การคัดแยกขยะ โดยคัดแยกออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ขยะอินทรีย์ที่ย่อยสลายได้ เช่น เศษอาหาร เศษผักผลไม้ นำไปทิ้งลงในถังขยะสร้างปุ๋ย ขยะรีไซเคิลที่ขายได้ นำไปทิ้งในถังขยะบุญที่เมื่อครบกำหนด ตัวแทนชุมชนจะนำมาเก็บไปขายและนำเงินเข้าไปทำบุญที่วัด และขยะอันตราย เช่น ถ่านไฟฉายเก่า หลอดไฟเก่า นำไปทิ้งในที่ทิ้งที่ อบต. จัดไว้

ภาพ 2 กระบวนการใช้งานถังจัดขยะ

กระบวนการที่ 3 การกำจัดกลิ่นและหนอน การขจัดขยะอินทรีย์ด้วยถังขยะสร้างปุ๋ย จะมีกลิ่นและมีหนอนอยู่ในถังขยะสร้างปุ๋ย โดยกลุ่มตัวอย่างมีวิธีการกลั่นและลดหนอน โดยการ ใช้ดินละเอียดในการกลบขยะเมื่อมีกลิ่นหรือหนอน นอกจากนั้นแล้วในกรณีที่มีแมลงดำ หรือชี้เสื่อสามารถนำไปผสมกับดินและกลบเพื่อลดกลิ่น ทำให้หนอนตายเร็วขึ้น ทำให้ปุ๋ยที่ได้มีลักษณะร่วนซุยนำไปใช้งาน การใช้ชี้เสื่อและแมลงดำเป็นการทดลองของกลุ่มตัวอย่างเองถือว่าเป็นวิธีการใหม่ได้และได้ผลเป็นอย่างดี

กระบวนการที่ 4 การนำปุ๋ยออกจากถังขยะสร้างปุ๋ย ทำได้โดยใช้ไม้จิ้มดอกมาในกรณีที่ปุ๋ยมีลักษณะแข็ง ในกรณีที่ปุ๋ยมีลักษณะร่วนซุย สามารถใช้ถังตักออกมาได้ นอกจากนั้นแล้วในกรณีที่ใช้ผ้าไนลอนยังสามารถยกปุ๋ย

ออกได้ง่าย เมื่อนำปุ๋ยออกมาแล้ว ในขั้นตอนการนำปุ๋ยไปใส่พี้นั้น ให้พรวนดินโดยรอบพร้อมกับใส่ปุ๋ยหมักลงผสม จะทำให้พืชดูดซับปุ๋ยได้ดีขึ้น

การใช้ถังขยะเป็นการริเริ่มจากการคิดค้น ทดลองใช้ และขยายผล ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยและพัฒนาซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในอบต. อื่น ๆ ที่มีลักษณะหรือบริบทคล้ายคลึงกันได้ การใช้ถังขยะสร้างปุ๋ย ซึ่งต่อมาในเวทีสรุปเปลี่ยนเป็นเป็นชื่อ “ถังขยะดี” สามารถลดปริมาณขยะได้อย่างแท้จริง โดยครัวเรือนที่ร่วมโครงการ ลดขยะอินทรีย์ลงได้เกือบทั้งหมด (จากเดิมมีขยะอินทรีย์ทิ้งแทบทุกวัน ปัจจุบันนำไปใส่ถังขยะดีแทน) เป็นการสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากองค์ความรู้ของผู้วิจัยและองค์ความรู้ของชุมชนในการร่วมกันคิดค้นถังขยะดี อย่างไรก็ตาม ถังขยะดีไม่ใช่สิ่งใหม่ตามค่านิยมของนวัตกรรม แต่นวัตกรรมที่เกิดขึ้นในงานวิจัยนี้เป็นนวัตกรรมเชิงกระบวนการที่อาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในชุมชน

ในประเด็นการทดลองใช้ สรุปได้ถึงรูปแบบในการจัดการขยะของชุมชนที่มีความรู้อยู่แล้วในหลายมิติ และนำมาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทดลองใช้ เช่น การแก้ปัญหาเรื่องกลิ่น หรือ แก้ไขปัญหาการใช้ตาข่ายรองถังขยะเพื่อความสะดวกในการนำปุ๋ยที่ได้จากขยะอินทรีย์ออกจากถังได้อย่างสะดวก

จากผลการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อสรุปโครงการวิจัย เมื่อมีการใช้ถังขยะดีแล้วพบว่าขยะอินทรีย์ในครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างลดลงหรือบางครัวเรือนไม่มีขยะอินทรีย์เหลือทิ้ง เมื่อไม่มีขยะอินทรีย์ไปทิ้งในถังขยะของ อบต. ส่งผลให้คนเก็บขยะไม่ต้องคัดแยกและไม่มีกลิ่น สร้างความสะดวกให้กับพนักงานเก็บขยะของ อบต. นอกจากนั้นแล้วครัวเรือนยังได้ปุ๋ยไปใช้ตามความต้องการ อย่างไรก็ตามปริมาณปุ๋ยที่ได้มีจำนวนไม่มากนัก เนื่องจากขยะอินทรีย์เมื่อย่อยสลายแล้วมีปริมาณจำกัด และ อบต. พระธาตุผาแดงเห็นชอบกับโครงการดังกล่าว โดยนำไปขยายผลต่อยอด (ภาพประกอบที่ 1) ขยายจำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการให้มากขึ้นเพื่อลดปริมาณขยะอินทรีย์อย่างต่อเนื่องโดยใช้หมอบเป็นนโยบายให้กับผู้นำชุมชน และแกนนำ ทำเป็นตัวอย่างและขยายผลสู่ครัวเรือนอื่นต่อไป

ภาพ 3 การดำเนินกิจกรรมกำจัดขยะอินทรีย์ในตำบลพระธาตุผาแดง อ. แม่สอด จ. ตาก

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุผาแดง

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างนวัตกรรมการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในองค์การบริหารส่วนตำบล พระธาตุผาแดง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยประยุกต์ใช้ถังขยะสร้างปุ๋ยเป็นอุปกรณ์ในการขับเคลื่อน ผลการวิจัยพบว่า การใช้ถังขยะสร้างปุ๋ยเป็นอุปกรณ์ในการกำจัดขยะอินทรีย์ได้เป็นอย่างดี ครั้วเรือนที่ร่วมโครงการสามารถกำจัดขยะอินทรีย์ในครั้วเรือนได้หมดโดยการนำไปทิ้งในถังขยะอินทรีย์สร้างปุ๋ยแทนที่จะนำมาทิ้งในถังขยะของเทศบาลสอดคล้องกับ กรมควบคุมมลพิษ (2561) ที่ประยุกต์ใช้ถังหมักขยะอินทรีย์เป็นทางเลือกใหม่ของการกำจัดของเสียที่แหล่งกำเนิด โดยมากกว่าร้อยละ 50 ของขยะมูลฝอยทั้งหมดเป็นขยะมูลฝอยประเภทสารอินทรีย์ เช่น เศษอาหาร เศษผัก ผลไม้ การนำมาหมักให้เป็นปุ๋ย จึงเป็นการเปลี่ยนภาระให้เป็นมูลค่า รวมทั้งสามารถช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการจัดการขยะมูลฝอย ลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย และลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดลง ทำให้มีการใช้พื้นที่ฝังกลบซึ่งเป็นสถานที่สุดท้ายในการกำจัดมูลฝอยน้อยลง และสามารถลดปัญหาสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมที่ตามมาได้อีกมาก อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นความแตกต่างในการกำจัดแฉ่งและหนอน โดยครั้วเรือนที่เข้าร่วมโครงการใช้แกลบดำ หรือขี้เลื่อยเป็นตัวดับกลิ่นและลดหนอน โดยทำการโรยลงในถัง และเมื่อได้ปุ๋ยจะพบว่าปุ๋ยจะมีลักษณะร่วนซุยสามารถนำไปใช้งานได้อย่างดี สะดวก นวัตกรรมการจัดการขยะที่เกิดขึ้นถือเป็นนวัตกรรมกระบวนการ ที่มีวิธีการหรือขั้นตอนในการใช้ถังขยะสร้างปุ๋ยในการกำจัดขยะ สอดคล้องกับ สมนึก เอื้อจิระพันธุ์พงศ์ และคณะ (2553) ที่กล่าวถึงนวัตกรรม หมายถึงสิ่งใหม่ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งประดิษฐ์ หรือระบบทำงานใหม่ กระบวนการทำงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม จากงานวิจัยสรุปกระบวนการใช้ถังขจัดขยะ เป็นนวัตกรรมกระบวนการมี 4 ขั้นตอนประกอบด้วย การจัดทำถังขจัดขยะ การคัดแยกขยะ การกำจัดกลิ่นและหนอน และ การนำปุ๋ยออกจากถังขจัดขยะ (หรือถังขยะสร้างปุ๋ย)

การกำจัดขยะวิธีนี้สอดคล้องกับแนวคิดการกำจัดขยะของ สุริยะ หาญพิชัย และจันทร์ฉาย จันทร์ลา (2561) ที่แบ่งประเภทการกำจัดขยะออกเป็นสี่ลักษณะประกอบด้วย การลดการเกิดขยะ การคัดแยกขยะ การเก็บรวบรวมขยะ และการนำกลับมาใช้ใหม่ โดยวิธีการใช้น้ำกำจัดขยะอินทรีย์และสร้างปุ๋ยเป็นประเภทของการแปรรูปขยะและได้ผลพลอยได้คือ ปุ๋ยชีวภาพจากเศษอาหารนำมาใช้ในครั้วเรือนได้อย่างดี อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่น่าสนใจตามมาคือการขยายฐานของผู้ใช้น้ำสร้างปุ๋ยควรจะมีวิธีการอย่างไร จากผลการวิจัยจะพบว่า ครั้วเรือนที่เข้าร่วมโครงการถังขยะสร้างปุ๋ย จะไม่มีขยะอินทรีย์จากเศษอาหารมาทิ้งในถังขยะของ อบต. ซึ่งถ้าทำได้ทุกครั้วเรือนหรือขยายจำนวนไปให้มากที่สุดจะทำให้ พื้นที่ใน อบต. พระธาตุผาแดงมีปริมาณขยะน้อยเป็นต้นแบบให้พื้นที่อื่น ๆ ได้อย่างดี ดังนั้นมิติในการสร้างการมีส่วนร่วมให้กับชุมชนให้กับครั้วเรือนนอกเหนือจากกลุ่มตัวอย่างเป็นสิ่งที่ควรศึกษาต่อยอดเป็นอย่างยิ่ง ประกอบกับในพื้นที่เองมีคนต่างด้าวอาศัยอยู่จำนวนหนึ่งการดำเนินการเพื่อให้เกิดความมีส่วนร่วมจะมีความซับซ้อนน่าศึกษาเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของ อภิเดช สิทธิพรหม และ เทพศักดิ์ บุญยรัตน์ (2561) กล่าวถึงขั้นตอนในการมีส่วนร่วมประกอบด้วย การให้ข้อมูลข่าวสาร การรับฟังความคิดเห็น การเกี่ยวข้อง ความร่วมมือ และการเสริมอำนาจแก่ประชาชน โดยขั้นตอนที่สำคัญของกระบวนการสร้างนวัตกรรมจัดการขยะได้แก่การให้ข้อมูลข่าวสารที่ครบวงจร ครอบคลุมทุกกลุ่มในชุมชน

โดยเฉพาะในพื้นที่ดังกล่าวมีคนต่างด้าวทำให้กระบวนการให้ข้อมูลข่าวสารจึงเป็นประเด็นที่มีความสำคัญ และสอดคล้องกับ กุลวดี เถนว่อง (2554) กล่าวว่า การรachatการประชาสัมพันธ์ และประสานงานจากหน่วยงานท้องถิ่น หัวหน้าชุมชน นิติหมู่บ้าน ทำให้ขาดความ เข้าใจ และการรับรู้ การยอมรับของคนในชุมชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลและเป็นสาเหตุหลักทำให้เกิดปัญหาในการจัดการขยะในชุมชน และยังเป็นไปในทิศทางเดียวกับ ณัชพล นิลนพคุณ เพ็ญศรี ฉิรินัง และ ศิริวัฒน์ เปลี่ยนบางยาง (2562) กล่าวว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ เพื่อสร้างความตระหนักให้กับชุมชนในโครงการจัดการขยะ ตลอดจนสร้างความเข้าใจโดยจัดทำคู่มือหรือใช้ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนาร่องเพื่อให้การจัดการขยะมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นแล้วในกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชน ภาคประชาชนควรเข้ามามีส่วนร่วม ในการแสดงความเห็น ดำเนินการ ตัดสินใจ ตลอดจนร่วมติดตามและประเมินผลเพื่อให้โครงการมีความต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมต่อไป

นวัตกรรมกระบวนการจัดการขยะในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย กระบวนการที่ 1 การจัดทำถังจัดขยะ กระบวนการที่ 2 การคัดแยกขยะ กระบวนการที่ 3 การกำจัดกลิ่นและหนอน และกระบวนการที่ 4 การนำปุ๋ยออกจากถังขยะสร้างปุ๋ย กระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภัทร์ แก้วนาค และ สัมพันธ์ สุขใส (2563) กล่าวว่า ระบบการมีส่วนร่วมการจัดการขยะในชุมชนเชิงบูรณาการ ควรประกอบด้วย มีการรวมขยะ การคัดแยก และ การกำจัด ในประเด็นของการรวมขยะนั้น ผู้วิจัยนำเสนอให้หน่วยงานรัฐเป็นเจ้าภาพ อำนาจความสะดวก ในประเด็นการคัดแยก ควรมีอุปกรณ์ มีความรู้ และประเด็นการกำจัด ควรมีลักษณะ ลดขยชนำกลับมาใช้ แปรรูป ตลอดจน ใช้สร้างงาน สร้างแก๊ส และสร้างปุ๋ย ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการขยะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. งานวิจัยนี้สรุปได้ว่า ผลสำเร็จของการสร้างนวัตกรรมการจัดการขยะใน อบต. พระธาตุผาแดง อาจจะเป็นการให้ผู้นำชุมชนมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง หรือกลุ่มทดลอง ผู้นำชุมชนดังกล่าวอาจจะเป็น ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หรือปราชญ์ชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากผู้นำจะเป็นต้นแบบที่ดีให้กับชุมชนและเป็นการประชาสัมพันธ์หรือการให้ข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน ดังนั้น การดำเนินการจัดการขยะในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกันควรให้ความสำคัญกับการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชุมชนเพื่อให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์

2. การวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์เนื่องจากการนำโครงการวิจัยไปบูรณาการร่วมกับโครงการที่มีอยู่ของ อบต. พระธาตุผาแดง ทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคลากรใน อบต. ดังนั้นองค์กรหรือหน่วยงานที่สนใจจะนำผลการวิจัยไปใช้ควรมีการบูรณาการร่วมกับแหล่งงบประมาณจากทั้งภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ในการกำจัดขยะที่เป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมงานครั้งนี้ยังขาดข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น ปริมาณขยะอินทรีย์ที่กำจัดได้ในแต่ละครัวเรือน เนื่องจาก ครัวเรือนที่เข้าร่วมส่วนใหญ่ไม่ได้มีเครื่องชั่งน้ำหนักที่สามารถวัดปริมาณขยะอินทรีย์ที่ทิ้งลงถังได้อย่างชัดเจน ดังนั้นงานวิจัยครั้งต่อไปควรให้ความสำคัญกับข้อมูลเชิงปริมาณมากขึ้น
2. การวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มประเด็นหรือยกระดับการจัดการขยะอินทรีย์ในชุมชนเป็น ชุมชนปราศจากขยะหรือ zero waste เพื่อต่อยอดงานวิจัยในพื้นที่เดิม และส่งผลกระทบต่อพื้นที่และเห็นการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ที่เป็นรูปธรรมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ (2561). **ถังหมักขยะอินทรีย์ เปลี่ยนขยะให้เป็นปุ๋ย**. สืบค้น กุมภาพันธ์ 21, 2562, จาก http://pcd.go.th/info_serv/envi_compost.html.
- กุลวดี เถนว่อง. (2554). การมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบล คลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**, 1(2), 71-76.
- ณัชพล นิลนพคุณ เพ็ญศรี ฉิรินัง และ ศิริวัฒน์ เปลี่ยนบางยาง. (2562). **แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองไผ่เชิง จังหวัดนครปฐม**. การประชุมวิชาการราชภัฏรัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 2 “การเมือง การบริหาร และสังคมในยุคดิจิทัลกับการพัฒนาที่ยั่งยืน” วันที่ 21-22 มีนาคม 2562, 408-418.
- นภัทร์ แก้วนาค และ สัมพันธ์ สุโกใส. (2563). ระบบการมีส่วนร่วมการจัดการขยะในชุมชนเชิงบูรณาการเขตพื้นที่ จังหวัดภาคกลาง. **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ**, 5(8), 89-104.
- ละอองทิพย์ บุญเกียรติ. (2556). **ความสำคัญของนวัตกรรมต่อการพัฒนาองค์กร**. สืบค้น กันยายน 15, 2563, จาก <https://goo.gl/74w8pc>
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2552). การวิจัยและการพัฒนา. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**, 1(2), 1-12.
- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์, พัทธรมจร วัฒนศิลป์, อัจฉรา จันทรฉาย, และประกอบ คุปรัตน์. (2553). นวัตกรรม: ความหมาย ประเภท และความสำคัญต่อการเป็นผู้ประกอบการ. **วารสารบริหารธุรกิจ**, 33 (4), 49-65.
- สุริยะ หาญพิชัย และจันทรฉาย จันทรลา. (2561). การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำน้ำรายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี. **วารสารเทคโนโลยีสุรนารี**, 12(1), 67-85.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2561). **ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชน**. สืบค้น กุมภาพันธ์ 21, 2562, จาก <http://www.onep.go.th>
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2560). **แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**
- อภิเดช สิทธิพรหม และ เทพศักดิ์ บุญรัตน์. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม**, 8 (1), 137-149.

ความได้เปรียบในการแข่งขัน และผลการดำเนินงานขององค์กร: มุมมองของทฤษฎี มุมมองฐานทรัพยากร

Competitive advantage and organizational performance: Resource- based view theory

ภูบดินทร์ อุ่นดำรงค์การ¹, ธัญปวีณ์ รัตนพงษ์พร², สมบัติ ชำรงสินถาวร³, อัมพล ชูสนุก⁴

Pubordin Undamrongkarn, Tunpawee Ratpongporn, Sombat Thamrongsinthavorn,
Ampon Shoosanuk

Received: October 25, 2021 Revised: December 17, 2021 Accepted: December 24, 2021

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอความได้เปรียบในการแข่งขัน และผลการดำเนินงานขององค์กรบนพื้นฐานของทฤษฎีมุมมองฐานทรัพยากร โดยองค์กรสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันจากการใช้ความสามารถที่เป็นเอกลักษณ์ ยากที่จะถูกลอกเลียนได้โดยธุรกิจอื่น ๆ ความได้เปรียบในการแข่งขันนำไปสู่ผลการดำเนินงานขององค์กร ผลจากการทบทวนวรรณกรรม และการสังเคราะห์พบว่า ความสามารถขององค์กรที่ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน และก่อให้เกิดผลการดำเนินงานที่ดี คือ ความสามารถด้านนวัตกรรม ความสามารถเชิงพลวัต ความสามารถในการบริหารความเสี่ยง และความสามารถในการบริหารซัพพลายเออร์ ความสามารถเหล่านี้ เป็นความสามารถที่นำพาองค์กรไปสู่ความได้เปรียบในการแข่งขัน และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนในสถานะที่มีการเปลี่ยนแปลงสูง และการแข่งขันที่รุนแรงทางธุรกิจ

คำสำคัญ: ทฤษฎีมุมมองฐานทรัพยากร, ผลการดำเนินงานขององค์กร, ความได้เปรียบในการแข่งขัน, ความสามารถขององค์กร

¹ นักศึกษาปริญญาเอก โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง e-mail: kunchaynu@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์, อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะวิทยาการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา

⁴ อาจารย์ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษา, นักวิชาการอิสระ

Abstract

This academic paper aims to present the competitive advantage and performance of an organization based on the resource-based view theory. An organization can create a competitive advantage through using some unique abilities that are difficult to copy by other organizations or businesses. The competitive advantage of an organization leads to its performance. Based on the literature reviews, it has been found that an organization can gain competitive advantage through its abilities, which increases its innovative capability, dynamic capability, risk management capability, and supplier management capability. These capabilities lead an organization to be a sustainable organization because of its competitive advantage, highly dynamic performance, and intense business competition.

Keywords: Resource-Based View Theory, Organizational Performance, Competitive Advantage, Organizational Capabilities

บทนำ

โลกอยู่ในกระแสของการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และรุนแรง ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจรวมถึงวิถีการดำเนินชีวิตของทุกคน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจ และเตรียมความพร้อมรับมือกับกระแสของการเปลี่ยนแปลงนี้อย่างรู้เท่าทัน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563) เศรษฐกิจโลกติดลบร้อยละ 5 ในปี 2563 อันเป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในปี 2564 ยังคงมีแนวโน้มหดตัวอย่างต่อเนื่อง (สำนักข่าวกรองแห่งชาติ, 2564) เศรษฐกิจโลกในระยะ 3 ปีข้างหน้ามีแนวโน้มขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4.4 ต่อปี เศรษฐกิจโลกมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างจากการพึ่งพาภาคอุตสาหกรรมไปสู่ภาคบริการมากขึ้น การค้าโลกมีแนวโน้มทวีความตึงเครียดต่อเนื่องจากการใช้มาตรการกีดกันการค้าเพิ่มขึ้น ซึ่งมาตรการกีดกันการค้าอาจเป็นทั้งโอกาส และความท้าทายของไทย ความท้าทายนั้นอยู่ที่ความสามารถในการพัฒนาข้อได้เปรียบเพื่อจูงใจให้นักลงทุนเลือกย้ายฐานการผลิตมาที่ประเทศไทยแทนประเทศคู่แข่งในภูมิภาค (ธนาคารกรุงศรีอยุธยา, 2564)

ประเทศไทยมีการเติบโตทางเศรษฐกิจในครึ่งปีแรกของปี 2564 โต 2% คาดการณ์ทั้งปีอยู่ที่ 0.7-1.2% ยังคงยืนยันว่าเศรษฐกิจไทยยังไม่เข้าสู่ภาวะถดถอย แต่มีแนวโน้มขยายตัวลดลงเนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (PPTV Online, 2564) ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับขีดความสามารถการแข่งขันอยู่อันดับที่ 28 ของโลกในปี 2564 โดยขยับขึ้น 1 อันดับจากปี 2563 (ประชาชาติธุรกิจ, 2564) ถึงแม้ว่า จะดีขึ้นในหลาย ๆ ด้าน แต่ในด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจลดลงจากอันดับ 5 มาอยู่ที่ 21 โดยประเด็นสำคัญมาจากการค้าระหว่างประเทศซึ่งเป็นผลมาจากการส่งออกภาคบริการที่พึ่งพาการท่องเที่ยวเป็นหลัก และผลกระทบจากโรคโควิด-19 (ไทยรัฐ ออนไลน์, 2564) ดังนั้น ประเทศไทยยังคงต้องมุ่งพัฒนาส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ความสามารถในการแข่งขันของประเทศส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์การภาคธุรกิจ และอุตสาหกรรม (Porter, 1990) ดังนั้น ความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์การจึงอยู่ในกระแสของความสนใจในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในปัจจุบัน

องค์การภาคธุรกิจมีความสำคัญอย่างมากต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์การจึงมีความสำคัญในระยะยาวต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563) ความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์การ หมายถึง “คุณภาพที่นำมาซึ่งความสำเร็จ” และความสามารถขององค์การในการสร้างมูลค่าที่เหนือกว่าให้กับลูกค้าที่ต้องการสนองความต้องการ นำเสนอราคาที่ต่ำกว่าคู่แข่งสำหรับผลประโยชน์ที่เทียบเท่ากัน หรือให้ผลประโยชน์เฉพาะตัวที่มากกว่า การชดเชยราคาที่สูงกว่า และให้คุณค่าแก่ลูกค้าที่สูงกว่าความคาดหวังของลูกค้า (Porter & Millar, 1985) จากมุมมองของทฤษฎีมุมมองฐานทรัพยากร การสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์การ ทรัพยากรการจัดการขององค์การ หรือความสามารถหลักจะต้องมีเอกลักษณ์ และไม่ถูกลอกเลียนแบบโดยคู่แข่ง และต้องสอดคล้องกับปัจจัยความสำเร็จในอุตสาหกรรม (Kim, 2018) จากการศึกษาที่ผ่านมาระบุอย่างชัดเจนว่า ความได้เปรียบในการแข่งขันนั้นนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นขององค์การ (Sukmamedian, 2021) ความสามารถขององค์การที่ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน ได้แก่ ความสามารถด้านนวัตกรรม (Hanelt, Firk, Hildebrandt, & Kolbe, 2021) ความสามารถเชิงพลวัต (Ilmudeen, Bao, Alharbi, & Nawaz, 2020)

ความสามารถในการบริหารความเสี่ยง (Nguyen & Khoa, 2020) และความสามารถในการบริหารซัพพลายเออร์ (Lou, Ye, Mao, & Zhang, 2022) จากความสำคัญของความได้เปรียบในการแข่งขัน และผลการดำเนินงานขององค์กรดังกล่าว รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน และผลการดำเนินงานขององค์กร จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจในการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน และผลการดำเนินงานขององค์กรที่สูงขึ้นต่อไป

ทฤษฎีมุมมองฐานทรัพยากร

มุมมองฐานทรัพยากรได้รับการยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่า เป็นทฤษฎีการบริหารเชิงกลยุทธ์ขององค์กร (Arbelo, Arbelo-Pérez, & Pérez-Gómez, 2020) ทฤษฎีมุมมองฐานทรัพยากร กล่าวว่า องค์กรจะสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กรจากการใช้ทรัพยากรที่มีค่า หายาก รวมถึงความสามารถที่เป็นเอกเทศ ยากที่จะถูกลอกเลียนแบบจากคู่แข่ง ซึ่งอยู่บนสมมติฐานหลักสองข้อ คือ (1) บริษัทในอุตสาหกรรมต่าง ๆ นั้นมีความแตกต่างกันเมื่อพิจารณาถึงทรัพยากรที่มี และ (2) ทรัพยากรเหล่านี้ไม่ได้เคลื่อนที่ได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้น ความแตกต่างกันจะคงอยู่ตามกาลเวลา (Barney, 1991) องค์กรสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืนโดยการพัฒนาทรัพยากร และความสามารถที่มีคุณค่าหายาก ลอกเลียนแบบได้ยาก และไม่สามารถทดแทนได้ ทฤษฎีนี้เน้นถึงความสำคัญของทรัพยากร และความสามารถขององค์กร เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน และบรรลุผลการดำเนินงานที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของอุตสาหกรรม (Arbelo et al., 2020)

การแข่งขันที่รุนแรงส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงาน ผู้ประกอบการ และนักวิชาการต่างให้ความสำคัญ ค้นหาวิธีการตรวจสอบ และสร้างกลยุทธ์ทางธุรกิจ ท่ามกลางสภาพแวดล้อมซึ่งองค์กรต้องปรับตัวให้เร็วที่สุด โดยการปรับตัวนี้จะช่วยกระตุ้นให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน เป็นผู้ชนะในตลาด สามารถแสดงให้เห็นถึงการตอบสนองที่รวดเร็ว ยืดหยุ่น การประสานงานที่มีประสิทธิภาพ ความเข้าใจภายใน ความสามารถภายนอก และสามารถปรับตัวเพื่อสร้างความเป็นเลิศ (Nurjaman, Rahayu, Wibowo, Widjajani, & Mujiarto, 2021) ฐานทรัพยากรในองค์กรถือว่า มีความสำคัญอย่างยิ่งในการออกแบบการกำหนดกลยุทธ์ เป็นทรัพยากรส่วนรวมที่มีความสำคัญในการสร้างแนวคิดของความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน (Iruthayasamy, 2021) มีคุณค่า หายาก ยากที่จะลอกเลียนแบบ และไม่สามารถทดแทนได้ ซึ่งถือเป็นแหล่งศักยภาพที่มาของความได้เปรียบในการแข่งขันในยุคสมัยที่มีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Gibson, Gibson, & Webster, 2021)

ปัจจุบัน องค์กรต่าง ๆ ต้องการช่องทางในการขยายฐานทรัพยากรเพื่อให้สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งการที่ทรัพยากรจะดำรงอยู่ได้ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถขององค์กรนั้นด้วย ต้องอาศัยความเข้าใจในวิถีเชิงสัมพันธ์ที่พัฒนาขึ้นระหว่างองค์กร และทรัพยากร โดยจะต้องผสมผสานวิธีการบริหารหลายรูปแบบ และมุ่งเน้นไปที่พฤติกรรม และความสัมพันธ์ของการทำงานร่วมกัน (Gibson et al., 2021) ทรัพยากรที่มีคุณค่านั้น เป็นสิ่งที่หายาก เนื่องจากจะสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานแล้ว ยังส่งผลกระทบ รวมถึงผลลัพธ์ในการบริหารงานได้อีกด้วย อีกทั้งทำให้เกิดประโยชน์ในการแข่งขันขององค์กรอย่างสูงสุด โดยคุณค่าของทรัพยากร อาจแตกต่างกันไปตามทักษะการบริหารระบบการจัดการคุณภาพขององค์กร (Savino & Shafiq, 2018) ซึ่งต้อง

อาศัยทุนทางสังคม การเป็นผู้ประกอบการ และทุนทางปัญญา ถึงจะสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน (Campbell & Park, 2017)

องค์การใช้ความสามารถต่าง ๆ เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ซึ่งตัวอย่างของความสามารถขององค์การที่สอดคล้องกับทฤษฎีมุมมองฐานทรัพยากรนั้นประกอบด้วย (1) ความสามารถด้านนวัตกรรม (Hanelt et al., 2021; Skordoulis et al., 2020; Waqas, Honggang, Ahmad, Khan, & Iqbal, 2021) เป็นความสามารถในการสร้างสรรค์กระบวนการ หรือสิ่งใหม่ ๆ การเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ซึ่งถือได้ว่า เป็นความสามารถที่เฉพาะลอกเลียนแบบได้ยาก (2) ความสามารถเชิงพลวัต (El Hanchi & Kerzazi, 2020; Khourouh, Sudiro, Rahayu, & Indrawati, 2020; Qiu, Jie, Wang, & Zhao, 2020) เป็นความสามารถขององค์การในการบูรณาการทรัพยากรภายในให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อเพิ่มความสามารถในการจัดการสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นับเป็นความสามารถที่สำคัญ และยากที่จะลอกเลียนแบบจากองค์การอื่น (3) ความสามารถในการบริหารความเสี่ยง (Nguyen & Khoa, 2020; Temel & Vanhaverbeke, 2020; Zhou, Zhang, Lin, Zeng, & Chen, 2020) เป็นความสามารถในการบริหารกิจกรรมภายในขององค์การภายใต้การใช้ทรัพยากรที่จำกัดในการประเมิน และควบคุมผลกระทบที่จะก่อให้เกิดความเสียหายจากความเสี่ยง เพื่อให้มั่นใจได้ว่า จะเกิดความสำเร็จในการบริหารกิจกรรมนั้น ๆ นับเป็นความสามารถที่เฉพาะตัวของแต่ละองค์การ และ (4) ความสามารถในการบริหารซัพพลายเออร์ (Ali, 2020; Lou et al., 2022; Yan, Yang, Dooley, & Chae, 2020) เป็นความสามารถในการบริหารจัดการขององค์การที่มีต่อซัพพลายเออร์เพื่อสามารถตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปขององค์การด้วยคุณภาพสูง รวดเร็ว และเชื่อถือได้ด้วยต้นทุนต่ำ ความสามารถนี้เป็นความสามารถที่เฉพาะเจาะจง และเหมาะสมของแต่ละองค์การ

จากทฤษฎีมุมมองฐานทรัพยากร องค์การจะสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันด้วยการใช้ความสามารถเฉพาะขององค์การจนนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ดีขององค์การ จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า องค์การใช้ความสามารถมากมายในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน และนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ดีขององค์การ ซึ่งในบทความวิชาการนี้เสนอความสามารถขององค์การเหล่านั้นที่ประกอบด้วย ความสามารถด้านนวัตกรรม ความสามารถเชิงพลวัต ความสามารถในการบริหารความเสี่ยง และความสามารถในการบริหารซัพพลายเออร์ ตามลำดับ ดังนี้

ผลการดำเนินงานขององค์การ

ผลการดำเนินงานขององค์การ หมายถึง การบรรลุเป้าหมายขององค์การ (Uluskan, Godfrey, & Joines, 2017) อย่างมีประสิทธิภาพ และสัมพันธ์กับการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ เช่น การตรงต่อเวลา การลดขั้นตอนในการทำงาน การคาดการณ์ข้อมูลได้อย่างแม่นยำ ซึ่งจะสามารถสร้างความมั่นใจที่มีต่อองค์การ และการเติบโตขององค์การอย่างยั่งยืน (Gupta, Drave, Dwivedi, Baabdullah, & Ismagilova, 2020) นอกจากนี้ยังหมายถึง ศักยภาพ และความสามารถของธุรกิจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนงานของบริษัท โดยคำนึงถึงความเสี่ยงของกับลูกค้า (Taouab & Issor, 2019) โดยปกติ ผลการดำเนินงานของบริษัทนั้น หมายถึง ผลการดำเนินงานของขององค์การ ประกอบด้วยการผลิตผลิตภัณฑ์ และการ

นำเสนอบริการ การทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ขององค์กร ผลการปฏิบัติงานของพนักงาน และผลลัพธ์ของงานทั้งหมดในองค์กร (UK Essays, 2021)

องค์กรส่วนใหญ่พยายามปรับปรุงผลการดำเนินงานในทุกวิถีทางที่เป็นไปได้ โดยพยายามสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้ได้มา และคงไว้ซึ่งผลการดำเนินงานที่ดี ทำให้สามารถถือชีพที่เหนือกว่าคู่แข่ง และนำไปสู่ชัยชนะในทางธุรกิจ ดังนั้น การแข่งขันในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจ และตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรอยู่เสมอ (Taouab & Issor, 2019) การวัดผลการดำเนินงานนั้นถือว่า มีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดย Sijabat, Nimran, Utami, and Prasetya (2020) ประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรจากด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการธุรกิจ และด้านการเติบโตและการเรียนรู้ ขณะที่ Ferreira, Coelho, and Moutinho (2020) วัดผลการดำเนินงานขององค์กรจากผลการดำเนินงานด้านการเงิน ซึ่งประกอบด้วย กระแสเงินสดและกำไร รวมถึงยอดขาย การเติบโตของยอดขาย และส่วนแบ่งทางการตลาด ส่วน Rhee and Stephens (2020) ประเมินผลการดำเนินงานโดยใช้ส่วนแบ่งทางการตลาด การเติบโตของยอดขาย และกำไร และวัดผลการดำเนินงานขององค์กรจากกำไรเฉลี่ย ผลตอบแทนจากยอดขายเฉลี่ย การเติบโตของส่วนแบ่งทางการตลาดเฉลี่ย และการเติบโตของยอดขายเฉลี่ย และณัฐภูมิ วิเศษ (2563) ประเมินผลการดำเนินงานจากด้านวิชาการ ด้านวัฒนธรรม ด้านการเรียนรู้ และด้านการวิจัย ดังนั้น ผลการดำเนินงานจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อองค์กร เมื่อองค์กรมีผลการดำเนินงานที่ดีจะส่งผลให้องค์กรเข้มแข็งสามารถคงอยู่ในตลาดธุรกิจได้ในระยะยาว

ความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กร

ความได้เปรียบในการแข่งขัน หมายถึง การที่องค์กรมีความสามารถในการแข่งขันที่มาจากทรัพยากรที่มีคุณค่า หายาก และไม่สามารถเลียนแบบได้อย่างสมบูรณ์ หรือไม่สามารถทดแทนได้ (Barney, 1991) โดยมีความสอดคล้องกับกลุ่มตลาดอย่างมีกลยุทธ์ และเป็นไปตามทรัพยากรภายในที่องค์กรภายนอกไม่สามารถลอกเลียนแบบได้จากความสามารถ และกระบวนการบริหารขององค์กรนั้น (Annarelli, Battistella, & Nonino, 2020) ความได้เปรียบในการแข่งขันจะทำให้องค์กรได้รับผลกำไรทางเศรษฐกิจเกินจากจุดคุ้มทุนมากขึ้น ด้วยผลกำไรทางเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างความเต็มใจที่จะจ่ายของลูกค้า และต้นทุนการผลิตขององค์กร (Chadwick, 2017) ซึ่งการจัดการกระบวนการภายในเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน จะต้องสร้างกระบวนการใหม่ ๆ เพื่อที่พนักงานสามารถเข้าใช้ประโยชน์จากระบบนั้น ๆ ได้ พร้อมกับรักษาวัฒนธรรม องค์ความรู้ภายในขององค์กร สิ่งเหล่านี้จะสามารถขับเคลื่อนประสิทธิภาพด้านความรู้ ความสามารถของพนักงานให้บรรลุศักยภาพสูงสุด สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันสำหรับองค์กรอย่างยั่งยืน (Gupta et al., 2020)

องค์กรภาคธุรกิจพยายามสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน การวัด และประเมินความได้เปรียบในการแข่งขันจึงมีความสำคัญมาก โดย Lestari, Leon, Widyastuti, Brabo, and Putra (2020) วัดความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กรจากประสิทธิภาพที่เหนือกว่า คุณภาพที่เหนือกว่า และความรับผิดชอบต่อลูกค้าที่เหนือกว่าคู่แข่ง ขณะที่ Reklitis, Sakas, Trivellas, and Tsoulfas (2021) วัดความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กรจากคุณภาพ ความยืดหยุ่น และระยะเวลาที่นำผลิตภัณฑ์ใหม่สู่ตลาดที่เหนือกว่าคู่แข่ง Wijaya and

Suasih (2020) วัดความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กรจากประสิทธิภาพ ความเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ คุณภาพ ราคาที่แข่งขันได้ และความยืดหยุ่นขององค์กร Keskin et al. (2021) วัดความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กรจากต้นทุน ผลิตภัณฑ์ และการบริการที่เหนือกว่าคู่แข่ง Hajar et al. (2021) วัดความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กรจากต้นทุน โดยเฉพาะต้นทุนเงินประกัน การลดต้นทุน หลีกเลี่ยงค่าปรับจากการทำลายสิ่งแวดล้อม และสร้างภาพลักษณ์องค์กรได้ดีกว่าคู่แข่ง เมื่อพิจารณาจากงานวิจัยในประเทศไทยพบว่า วสุธิดา นักเกษม และประสพชัย พสุนนท์ (2561) วัดความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กรจากราคาสินค้าถูกกว่าคู่แข่ง สินค้าและบริการมีความพิเศษแตกต่างจากคู่แข่ง และการตอบสนองต่อลูกค้าได้เร็วกว่าคู่แข่ง และจิตาพร สุขโข, สุดาวรรณ สมใจ และชาญเดช เจริญวิริยะกุล (2564) วัดความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กรจากคุณภาพของผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการด้านราคาและต้นทุน และการส่งมอบสินค้าที่ทันเวลาที่ โดยสรุป การวัดความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กรมักจะมุ่งเน้นที่ประสิทธิภาพ ผลิตภัณฑ์ ต้นทุน คุณภาพ และลูกค้า เป็นต้น โดยมุ่งเน้นที่การกระทำที่ดี หรือสูงกว่าคู่แข่ง

ความได้เปรียบในการแข่งขัน เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลทางบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กร มีงานวิจัยที่ศึกษาในหลากหลายบริบทที่ชี้ชัดว่า ความได้เปรียบในการแข่งขันนั้นก่อให้เกิดผลการดำเนินงานที่สูงขึ้น เช่น Dhyanasaridewi and Augustine (2021) ศึกษาบริษัทอุตสาหกรรมการผลิต และการเงินในประเทศอินโดนีเซียพบว่า ความได้เปรียบในการแข่งขันนำไปสู่ผลการดำเนินงานขององค์กรที่สูงขึ้น ขณะที่ Rhee and Stephens (2020) ศึกษาบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมในประเทศเกาหลีใต้พบว่า ความได้เปรียบในการแข่งขันส่งผลทางบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กร และ Novitasari, Alshebami, and Sudrajat (2021) ศึกษาบริษัทอุตสาหกรรมการเชื่อมโยงในประเทศแทนซาเนียพบว่า ความได้เปรียบในการแข่งขันก่อให้เกิดผลการดำเนินงานขององค์กรที่ดีขึ้น งานวิจัยทั้งสามดังกล่าวให้ผลการวิจัยตรงกันว่า ความได้เปรียบในการแข่งขันนั้นส่งผลทางบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กร สรุปได้ว่า ความได้เปรียบในการแข่งขันนำไปสู่ผลการดำเนินงานขององค์กร

ความสามารถด้านนวัตกรรม

ความสามารถด้านนวัตกรรม หมายถึง ความสามารถในการสร้างสรรค์ และการจัดการทางด้านนวัตกรรมที่เป็นปัจจัยในส่วนที่ทำให้บริษัทสามารถสร้างผลลัพธ์ และโครงสร้างภายในขององค์กรที่ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนา เพิ่มเติมกระบวนการความรู้ เทคโนโลยี และความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ ซึ่งองค์กรยุคใหม่เลือกที่จะใช้เทคโนโลยี และอุปกรณ์ที่ทันสมัย มาใช้ร่วมกระบวนการผลิต และจัดจำหน่ายสินค้า หรือบริการ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการในตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (Qian & Huang, 2017) สร้างการยอมรับโดยใช้แนวคิดกระบวนการบริหาร บริการ หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่เป็นหนึ่งในทรัพยากรสำคัญที่ขับเคลื่อนความสำเร็จขององค์กรในตลาด (Wang & Dass, 2017) ซึ่งความสามารถด้านนวัตกรรมนั้นจะสร้างสรรค์กระบวนการ หรือสิ่งใหม่ ๆ เปรียบเสมือนโรคติดต่อที่สามารถแพร่กระจายไปในหมู่บุคลากรผู้สร้างสรรค์นวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง และพัฒนา รวมถึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้องค์กรเพิ่มขีดความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม และบริหารจัดการองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(Hu, Liu, Zhao, & Tu, 2019) นอกจากนี้การจัดการความรู้ทางด้านนวัตกรรมยังถือเป็นรากฐานแห่งความสำเร็จทางธุรกิจ และสามารถประเมินประสิทธิภาพขององค์กรนั้น ๆ ได้ในยุคสมัยปัจจุบัน (Turulja & Bajgorić, 2020)

ความสามารถด้านนวัตกรรมถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ความสามารถด้านนวัตกรรมนั้นเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กร อาทิเช่น Waqas et al. (2021) ศึกษาในกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมเคมี กลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องหนัง อุตสาหกรรมยางและพลาสติก และอุตสาหกรรมเครื่องจักรหนัก เป็นต้น Skordoulis et al. (2020) ศึกษาบริษัทขนาดกลาง และขนาดใหญ่ในประเทศกรีซ งานวิจัยทั้งสองชิ้นพบตรงกันว่า ความสามารถด้านนวัตกรรมส่งผลทางบวกต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน นอกจากนี้ มีการศึกษาในมุมมองของความสามารถด้านนวัตกรรมส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร อาทิเช่น Kijkasiwat and Phuensane (2020) ศึกษาบริษัทการเงินขนาดเล็ก และขนาดกลางใน 29 ประเทศที่อยู่ในยุโรปตะวันออก และเอเชียกลาง และ Hanelt et al. (2021) ศึกษาบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์ในประเทศเนเธอร์แลนด์ งานวิจัยทั้งสองชิ้นพบตรงกันว่า ความสามารถด้านนวัตกรรมส่งผลทางบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กร สรุปได้ว่า ความสามารถด้านนวัตกรรมส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน และผลการดำเนินงานขององค์กร

ความสามารถเชิงพลวัต

ความสามารถเชิงพลวัต หมายถึง ความสามารถขององค์กรในการบูรณาการ สร้าง และกำหนดค่าความสามารถภายใน และภายนอกเพื่อจัดการกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความสามารถเชิงพลวัตจึงสะท้อนถึงความสามารถขององค์กรในการบรรลุรูปแบบใหม่ และสร้างสรรค์ความได้เปรียบในการแข่งขัน (Teece, Pisano, & Shuen, 1997) สามารถช่วยให้องค์กรปรับปรุง ส่งเสริมความสามารถทั่วไปขององค์กร และความสามารถของคู่ค้าให้ไปสู่ความสามารถที่ให้ผลตอบแทนสูง ความสามารถเชิงพลวัตจำเป็นต้องมีการพัฒนา และประสานงาน หรือ “การประสาน” ทรัพยากรขององค์กร (และของพันธมิตรคู่ค้า) เพื่อแก้ไข และกำหนดรูปแบบการเปลี่ยนแปลงในตลาด หรือสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ (Teece, 2018)

ความสามารถเชิงพลวัตเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่ความสามารถด้านนวัตกรรม รวมถึงยังส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันอีกด้วย จากการศึกษที่ผ่านมา มีงานวิจัยที่ศึกษาในมุมมองดังกล่าวอย่างหลากหลายบริบท อาทิเช่น El Hanchi and Kerzazi (2020) นำเสนอแนวคิดที่ว่า ความสามารถเชิงพลวัตเป็นความสามารถที่สำคัญในการสนับสนุนให้องค์กรมีความสามารถด้านนวัตกรรม Ilmudeen et al. (2020) ศึกษาบริษัทธุรกิจในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนพบว่า ความสามารถเชิงพลวัตด้านเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อความสามารถด้านนวัตกรรมขององค์กร นอกจากนี้ Qiu et al. (2020) ศึกษาบริษัทอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนพบว่า ความสามารถเชิงพลวัตสีเขียวส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันสีเขียวขององค์กร และ Khourouh et al. (2020) ศึกษาบริษัทธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในประเทศอินโดนีเซียพบว่า ความสามารถเชิงพลวัตมีอิทธิพลทางบวกต่อความได้เปรียบในการแข่งขันที่ยั่งยืน สรุปได้ว่า ความสามารถเชิงพลวัตมีอิทธิพลทางบวกต่อความสามารถด้านนวัตกรรม และความได้เปรียบในการแข่งขัน

ความสามารถในการบริหารความเสี่ยง

ความสามารถในการบริหารความเสี่ยง คือ การบริหารกิจกรรมที่มีการประสานงานภายในองค์กร หรือทีมงานภายใต้การใช้ทรัพยากรที่จำกัด ในการประเมิน การควบคุม การดำเนินการ และผลกระทบที่จะก่อให้เกิดความเสียหายจากความเสี่ยง เพื่อให้มั่นใจได้ว่าจะเกิดความสำเร็จในการบริหารกิจกรรมนั้น ๆ (Iyer, Kumar, & Singh, 2020) อย่างไรก็ตามธุรกิจต้องการการบริหารความเสี่ยงที่ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้บริหารควรบริหารความเสี่ยงโดยเน้นความจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจ หรือเตรียมความพร้อมในการรับมือต่อความเสี่ยงโดยใช้มาตรฐานความเสี่ยงที่องค์กรกำหนดขึ้น ซึ่งกระบวนการนี้จะสามารถช่วยให้องค์กร หรือบริษัทต่าง ๆ ได้รับผลกำไรสูงสุดในระยะยาว (Cui, Jin, & Lee, 2020) ดังนั้น องค์กรต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานภายใน และพัฒนากระบวนการบริหารความเสี่ยง เพื่อบรรเทา ป้องกัน ตอบสนองต่อความเสี่ยงอย่างเพียงพอ และสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างยั่งยืน (Munir, Jajja, Chatha, & Farooq, 2020)

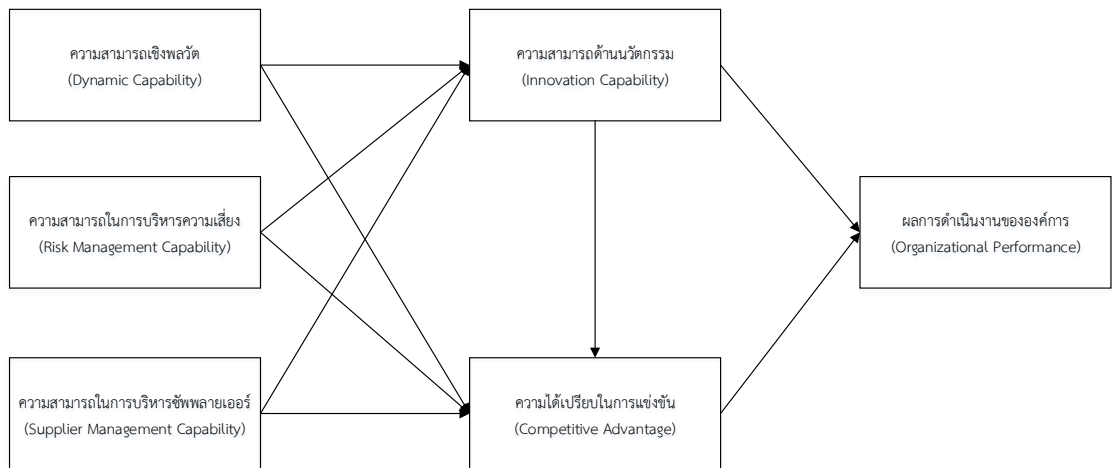
ความสามารถในการบริหารความเสี่ยงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสามารถด้านนวัตกรรม และยังส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันอีกด้วย จากผลการศึกษาของ Temel and Vanhaverbeke (2020) ชี้ให้เห็นว่า เมื่อองค์กรสามารถบริหารความเสี่ยงโดยการลดความเสี่ยงลงก็จะส่งผลให้องค์กรเกิดความสามารถด้านนวัตกรรมที่สูงมากขึ้น นอกจากนี้ จากการศึกษาของ Zhou et al. (2020) ก็พบว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการปล่อยแก๊สเรือนกระจกจะส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กร และ Nguyen and Khoa (2020) นำเสนอว่า ความสามารถในการบริหารความเสี่ยงส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กร สรุปได้ว่าความสามารถในการบริหารความเสี่ยงนั้นส่งผลต่อความสามารถด้านนวัตกรรม และความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กร

ความสามารถในการบริหารซัพพลายเออร์

ความสามารถในการบริหารซัพพลายเออร์ หมายถึง การบริหารจัดการขององค์กรที่มีต่อซัพพลายเออร์ ซึ่งอาจจะเป็นตัวแทนจำหน่าย พ่อค้าคนกลาง และผู้จัดหา หรือผู้ให้บริการแก่ธุรกิจ ซึ่งเป็นองค์การจากภายนอกที่คอยจัดหาผลิตภัณฑ์และบริการ การบริหารจัดการเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปขององค์กรด้วยคุณภาพสูง รวดเร็ว และเชื่อถือได้ในราคาต้นทุนต่ำ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับองค์กร (Wang, Tan, & Wahid, 2020) การจัดหา หรือการมีส่วนร่วมของซัพพลายเออร์นั้นจะสามารถช่วยพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ขององค์กรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ได้รับประโยชน์จากแนวความคิด และการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ยั่งยืน ซึ่งอย่างไรก็ตามผลลัพธ์ขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารจัดการปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของซัพพลายเออร์ด้วยเหมือนกัน (Wang, Modi, & Schoenherr, 2021) การบริหารจัดการซัพพลายเออร์จะสำเร็จได้ดีหากมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อองค์กรภายใน ซึ่งการรวมคุณภาพทั้งสองอย่างนี้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน และยังช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพพร้อมทั้งเพิ่มคุณภาพของสินค้า หรือบริการนั้น ๆ ได้ (Zhang, Guo, Huo, Zhao, & Huang, 2019)

ความสามารถในการบริหารซัพพลายเออร์ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสามารถด้านนวัตกรรม รวมถึงความได้เปรียบในการแข่งขัน จากผลการศึกษาของ Lou et al. (2022) ที่ระบุว่า การเลือกซัพพลายเออร์ที่มุ่งเน้นด้านนวัตกรรมจะส่งผลในทางบวกต่อความสามารถด้านนวัตกรรมขององค์กร สอดคล้องกับการศึกษาของ Yan et al. (2020) ที่พบว่า การคัดเลือกซัพพลายเออร์ที่มุ่งเน้นด้านนวัตกรรมจะส่งผลให้องค์กรเกิดการค้นหานวัตกรรมใหม่ ๆ สร้างเสริมให้องค์กรมีความสามารถด้านนวัตกรรมสูงขึ้น นอกจากนี้ Ali (2020) พบว่า การบริหารคุณภาพของซัพพลายเออร์นั้นส่งผลโดยตรงต่อความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กร ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า ความสามารถในการบริหารซัพพลายเออร์นั้นส่งผลต่อความสามารถด้านนวัตกรรมและความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กร

การทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว สามารถกำหนดเป็นร่างกรอบแนวความคิดของการวิจัย ดังนี้

ภาพ 1 ร่างกรอบแนวความคิดการวิจัย

บทสรุป

ความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อองค์กร จากทฤษฎีมุมมองฐานทรัพยากรที่กล่าวว่า องค์กรจะสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันโดยใช้ทรัพยากรที่มีค่า หายาก และความสามารถที่เป็นเอกลักษณ์ไม่สามารถลอกเลียนได้จากธุรกิจอื่น ๆ ความได้เปรียบในการแข่งขันเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลการดำเนินงานขององค์กร จากทฤษฎีดังกล่าว ผนวกกับผลการศึกษาที่ผ่านมาระบุว่า ความสามารถต่าง ๆ ขององค์กรตามทฤษฎีมุมมองฐานทรัพยากรที่นำไปสู่ความได้เปรียบในการแข่งขัน และผลการดำเนินงานขององค์กรนั้นประกอบด้วย ความสามารถด้านนวัตกรรม ความสามารถเชิงพลวัต ความสามารถในการบริหารความเสี่ยง และความสามารถในการบริหารซัพพลายเออร์ ซึ่งความสามารถเหล่านี้ เหมาะสมกับธุรกิจที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง และมีการแข่งขันสูงในตลาด เพื่อดำรงไว้ซึ่งความได้เปรียบในการแข่งขัน และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- จิตาพร สุขโข, สุดาวรรณ สมใจ และชาญเดช เจริญวิริยะกุล. (2564). คุณสมบัติของผู้ประกอบการ การมุ่งเน้นการตลาด ความสามารถด้านการตลาดและความได้เปรียบในการแข่งขัน ที่มีผลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการรายย่อย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 9(4), 1565-1579.
- ณัฐวุฒิ วิเศษ. (2563). องค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีผลต่อการดำเนินงานของการเป็นนวัตกรรมองค์กรของมหาวิทยาลัยเอกชนภาคกลาง. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 6(3), 132-148.
- ไทยรัฐ ออนไลน์. (2564). **ไทยสุดเจ๋ง! ปี 2564 ชิดความสามารถในการแข่งขันของประเทศพุ่ง**. สืบค้น 15 ตุลาคม, 2564, จาก <https://www.thairath.co.th/business/market/2119351>
- ธนาคารกรุงศรีอยุธยา. (2564). **แนวโน้มธุรกิจและอุตสาหกรรมไทย ปี 2564-2566**. สืบค้น 10 ตุลาคม, 2564, จาก <https://www.krungsri.com/th/research/industry/summary-outlook/industry-summary-outlook-2021-2023>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). **ธุรกิจไทยปรับตัวอย่างไร ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก**. สืบค้น 10 ตุลาคม, 2564, จาก <https://www.bot.or.th/Thai/BOTMagazine/Pages/256301Conversation.aspx>
- ประชาชาติธุรกิจ. (2564). **ไทยได้รับการจัดอันดับขีดความสามารถการแข่งขันอยู่ที่ 28 ขยับขึ้น 1 อันดับ**. สืบค้น 10 ตุลาคม, 2564, จาก <https://www.prachachat.net/finance/news-693091>
- วสุธิดา นักเกษม และประสพชัย พสุนนท์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจบริการ ในเขตกรุงเทพมหานคร. *Veridian E-Journal, Silpakorn University สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 11(1), 2148-2167.
- สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2564). **แนวโน้มเศรษฐกิจโลกปี 2564**. สืบค้น 15 ตุลาคม, 2564, จาก <https://www.nia.go.th/newsnow/almanac-files/static/pdf/2564/แนวโน้มเศรษฐกิจโลกปี2564.pdf>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). **ไทยกับการแข่งขันในเวทีโลก**. สืบค้น 15 ตุลาคม, 2564, จาก https://www.nesdc.go.th/download/article/article_20200721104912.pdf
- Ali, K. A. M. (2020). The nexus between supplier quality management and organization's competitive advantage: An empirical evidence. *Scientific Journal of Logistics*, 16(1), 161-170.
- Annarelli, A., Battistella, C., & Nonino, F. (2020). Competitive advantage implication of different product service system business models: Consequences of 'not-replicable' capabilities. *Journal of Cleaner Production*, 247, 119121.

- Arbelo, A., Arbelo-Pérez, M., & Pérez-Gómez, P. (2020). Profit efficiency as a measure of performance and frontier models: A resource-based view. **BRQ Business Research Quarterly**, **24**(2), 143-159.
- Barney, J. B. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. **Journal of Management**, **17**(1), 99-120.
- Campbell, J. M., & Park, J. (2017). Extending the resource-based view: Effects of strategic orientation toward community on small business performance. **Journal of Retailing and Consumer Services**, **34**, 302-308.
- Chadwick, C. (2017). Toward a more comprehensive model of firms' human capital rents. **Academy of Management Review**, **42**(3), 499-519.
- Cui, G.-Q., Jin, C.-H., & Lee, J.-Y. (2020). How risk managers' psychological and social capital promotes the development of risk-management capabilities. **Sustainability**, **12**(11), 1-17.
- Dhyanasaridewi, I. G. A. D., & Augustine, Y. (2021). The role of sustainability innovations and e-bussiness, in achieving firm performance with a sustainable competitive advantage as mediation. **Technium: Romanian Journal of Applied Sciences and Technology**, **3**(4), 38-49.
- El Hanchi, S., & Kerzazi, L. (2020). Startup innovation capability from a dynamic capability-based view: A literature review and conceptual framework. **Journal of Small Business Strategy**, **30**(2), 72-92.
- Ferreira, J., Coelho, A., & Moutinho, L. (2020). Dynamic capabilities, creativity and innovation capability and their impact on competitive advantage and firm performance: The moderating role of entrepreneurial orientation. **Technovation**, **92**, 1-18.
- Gibson, C. B., Gibson, S. C., & Webster, Q. (2021). Expanding our resources: Including community in the resource-based view of the firm. **Journal of Management**, **47**(7), 1878-1898.
- Gupta, S., Drave, V. A., Dwivedi, Y. K., Baabdullah, A. M., & Ismagilova, E. (2020). Achieving superior organizational performance via big data predictive analytics: A dynamic capability view. **Industrial Marketing Management**, **90**, 581-592.
- Hajar, M. A., Alkahtani, A. A., Ibrahim, D. N., Darun, M. R., Al-Sharafi, M. A., & Tiong, S. K. (2021). The approach of value innovation towards superior performance, competitive advantage, and sustainable growth: A systematic literature review. **Sustainability**, **13**(18), 219-239.

- Hanelt, A., Firk, S., Hildebrandt, B., & Kolbe, L. M. (2021). Digital M&A, digital innovation, and firm performance: An empirical investigation. **European Journal of Information Systems**, 30(1), 3-26.
- Hu, Y., Liu, H., Zhao, J., & Tu, L. (2019). Dynamic analysis of dissemination model of innovation ability of enterprise R&D personnel. **Physica A: Statistical Mechanics and its Applications**, 531, 1-14.
- Ilmudeen, A., Bao, Y., Alharbi, I., & Nawaz, Z. (2020). Revisiting dynamic capability for organizations' innovation types: Does it matter for organizational performance in China? **European Journal of Innovation Management**, 24(2), 507-532.
- Iruthayasamy, L. (2021). **The resource-based view**. In L. Iruthayasamy (Ed.), Understanding business strategy (pp. 63-74). Singapore: Springer.
- Iyer, K. C., Kumar, R., & Singh, S. P. (2020). Understanding the role of contractor capability in risk management: a comparative case study of two similar projects. **Construction Management and Economics**, 38(3), 223-238.
- Keskin, H., Ayar Şentürk, H., Tatoglu, E., Gölgeci, I., Kalaycioglu, O., & Etlioglu, H. T. (2021). The simultaneous effect of firm capabilities and competitive strategies on export performance: the role of competitive advantages and competitive intensity. **International Marketing Review**, 38(6), 1242-1266.
- Khourouh, U., Sudiro, A., Rahayu, M., & Indrawati, N. (2020). The mediating effect of entrepreneurial marketing in the relationship between environmental turbulence and dynamic capability with sustainable competitive advantage: An empirical study in Indonesian MSMEs. **Management Science Letters**, 10(3), 709-720.
- Kijkasiwat, P., & Phuensane, P. (2020). Innovation and firm performance: The moderating and mediating roles of firm size and small and medium enterprise finance. **Journal of Risk and Financial Management**, 13(5), 1-15.
- Kim, N. (2018). Knowledge information firm's corporate divestitures. **Asiapacific Journal of Convergent Research Interchange**, 4(1), 63-70.
- Lestari, S. D., Leon, F. M., Widyastuti, S., Brabo, N. A., & Putra, A. H. P. K. (2020). Antecedents and consequences of innovation and business strategy on performance and competitive advantage of SMEs. **The Journal of Asian Finance, Economics, and Business**, 7(6), 365-378.

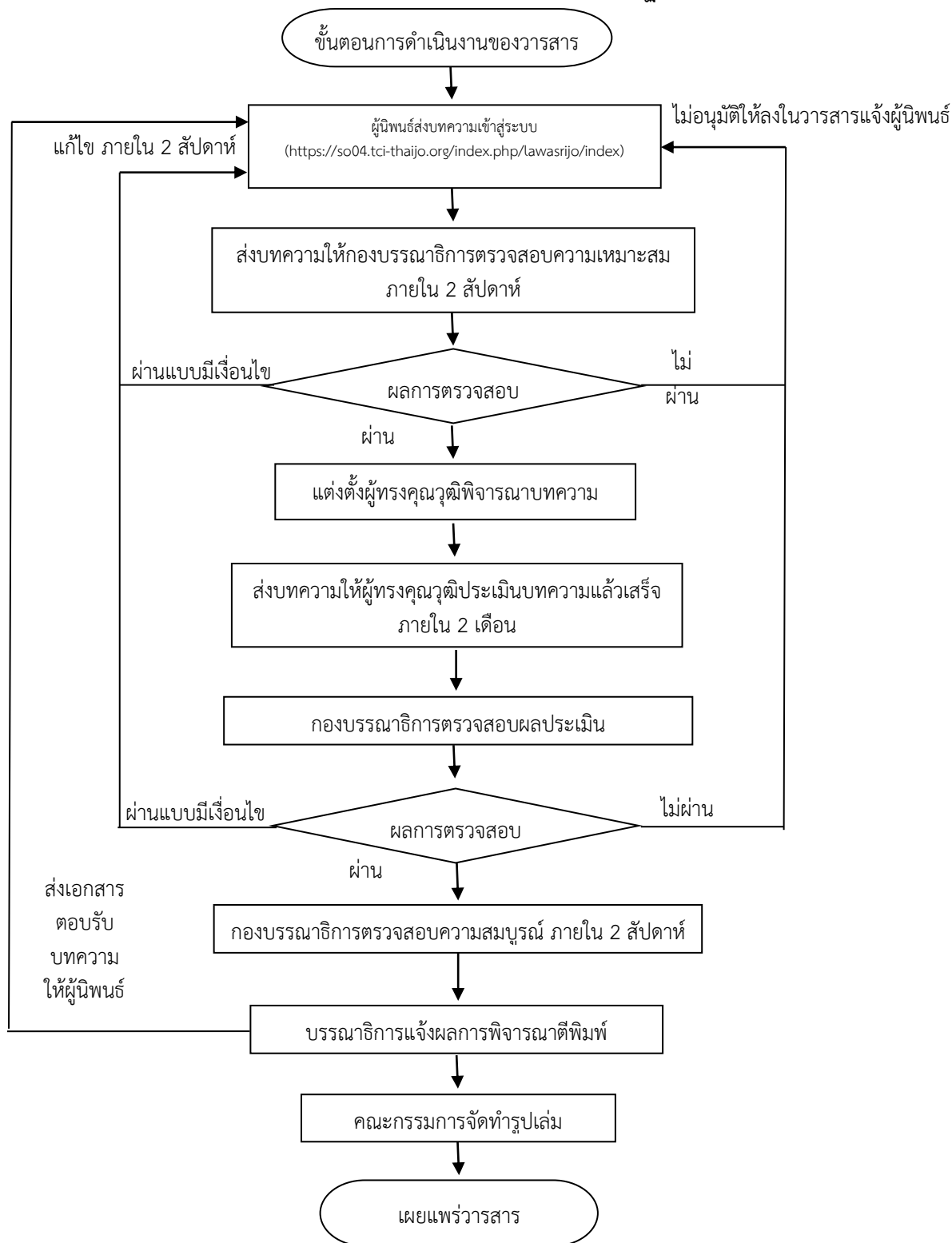
- Lou, Z., Ye, A., Mao, J., & Zhang, C. (2022). Supplier selection, control mechanisms, and firm innovation: Configuration analysis based on fsQCA. **Journal of Business Research**, **139**, 81-89.
- Munir, M., Jajja, M. S. S., Chatha, K. A., & Farooq, S. (2020). Supply chain risk management and operational performance: The enabling role of supply chain integration. **International Journal of Production Economics**, **227**, 107667.
- Nguyen, M. T., & Khoa, B. T. (2020). Improving the competitiveness of exporting enterprises: A case of Kien Giang province in Vietnam. **The Journal of Asian Finance, Economics and Business**, **7(6)**, 495–508.
- Novitasari, M., Alshebami, A. S., & Sudrajat, M. A. (2021). The role of green supply chain management in predicting Indonesian firms' performance: Competitive advantage and board size influence. **Indonesian Journal of Sustainability Accounting and Management**, **5(1)**, 1-15.
- Nurjaman, R., Rahayu, A., Wibowo, L. A., Widjajani, & Mujiarto. (2021). The relationship between strategic agility and resource base view of the firm performance in manufacturing industry: The research framework. **Journal of Physics: Conference Series**, **2021**, 1-7.
- Porter, M. E. (1990). The competitive advantage of nations. **Harvard Business Review**, **68(2)**, 73-93.
- Porter, M. E., & Millar, V. E. (1985). How information gives you competitive advantage. **Harvard Business Review**, **63(4)**, 149-160.
- PPTV Online. (2564). เศรษฐกิจไทย ครึ่งปีแรก 2564 โต 2% ยังไม่เข้าสู่ภาวะถดถอยแต่แนวโน้มขยายตัวลดลง. สืบค้น 15 ตุลาคม, 2564, จาก <https://www.pptvhd36.com/news/เศรษฐกิจ/154147>
- Qian, Z.-W., & Huang, G. (2017). Human capital and innovation ability in medical education: An empirical study. **Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education**, **13(8)**, 5395-5403.
- Qiu, L., Jie, X., Wang, Y., & Zhao, M. (2020). Green product innovation, green dynamic capability, and competitive advantage: Evidence from Chinese manufacturing enterprises. **Corporate Social Responsibility and Environmental Management**, **27(1)**, 146-165.
- Reklitis, P., Sakas, D. P., Trivellas, P., & Tsoulfas, G. T. (2021). Performance implications of aligning supply chain practices with competitive advantage: Empirical evidence from the agri-food sector. **Sustainability**, **13(16)**, 1-21.

- Rhee, M., & Stephens, A. R. (2020). Innovation-orientated technology assimilation strategy and Korean SMES'enhancing innovation capability, competitive advantage and firm performance. **International Journal of Innovation Management**, 24(6), 1-27.
- Savino, M. M., & Shafiq, M. (2018). An extensive study to assess the sustainability drivers of production performances using a resource-based view and contingency analysis. **Journal of Cleaner Production**, 204, 744-752.
- Sijabat, E. A. S., Nimran, U., Utami, H. N., & Prasetya, A. (2020). Ambidextrous innovation in mediating entrepreneurial creativity on firm performance and competitive advantage. **The Journal of Asian Finance, Economics, and Business**, 7(11), 737-746.
- Skordoulis, M., Ntanos, S., Kyriakopoulos, G. L., Arabatzis, G., Galatsidas, S., & Chalikias, M. (2020). Environmental innovation, open innovation dynamics and competitive advantage of medium and large-sized firms. **Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity**, 6(4), 1-30.
- Sukmamedian, H. (2021). Entrepreneurial orientation on food and beverage SMEs' performance: The role of competitive advantage and innovation. **Budapest International Research and Critics Institute (BIRCI-Journal): Humanities and Social Sciences**, 4(3), 5288-5297.
- Taouab, O., & Issor, Z. (2019). Firm performance: Definition and measurement models. **European Scientific Journal**, 15(1), 93-106.
- Teece, D. J. (2018). Business models and dynamic capabilities. **Long range planning**, 51(1), 40-49.
- Teece, D. J., Pisano, G., & Shuen, A. (1997). Dynamic capabilities and strategic management. **Strategic Management Journal**, 18(7), 509-533.
- Temel, S., & Vanhaverbeke, W. (2020). **Knowledge risk management during implementation of open innovation**. In D. S. & H. T. (Eds.), Knowledge risk management (pp. 207-227). Charm: Springer.
- Turulja, L., & Bajgorić, N. (2018). Knowledge acquisition, knowledge application, and innovation towards the ability to adapt to change. **International Journal of Knowledge Management (IJKM)**, 14(2), 1-15.
- UK Essays. (2021). **A definition of firm performance**. Retrieved 10 October, 2021, from <https://www.ukessays.com/essays/commerce/whatmight-we-mean-by-firm-performance-commerce-essay.php>

- Uluskan, M., Godfrey, A. B., & Joines, J. A. (2017). Integration of Six Sigma to traditional quality management theory: an empirical study on organisational performance. **Total Quality Management & Business Excellence**, 28(13-14), 1526-1543.
- Wang, M. W. C., Tan, C. L., & Wahid, N. A. (2020). Supplier management practice and service quality: critical review on mediating role of outsourcing service provider capabilities. **International Journal of Industrial Management**, 7, 9-15.
- Wang, X., & Dass, M. (2017). Building innovation capability: The role of top management innovativeness and relative-exploration orientation. **Journal of Business Research**, 76, 127-135.
- Wang, Y., Modi, S. B., & Schoenherr, T. (2021). Leveraging sustainable design practices through supplier involvement in new product development: The role of the suppliers' environmental management capability. **International Journal of Production Economics**, 232, 107919.
- Waqas, M., Honggang, X., Ahmad, N., Khan, S. A. R., & Iqbal, M. (2021). Big data analytics as a roadmap towards green innovation, competitive advantage and environmental performance. **Journal of Cleaner Production**, 323, 1-14.
- Wijaya, P. Y., & Suasih, N. N. R. (2020). The effect of knowledge management on competitive advantage and business performance: A study of silver craft SMEs. **Entrepreneurial Business and Economics Review**, 8(4), 105-121.
- Yan, T., Yang, Y., Dooley, K., & Chae, S. (2020). Trading-off innovation novelty and information protection in supplier selection for a new product development project: Supplier ties as signals. **Journal of Operations Management**, 66(7-8), 933-957.
- Zhang, M., Guo, H., Huo, B., Zhao, X., & Huang, J. (2019). Linking supply chain quality integration with mass customization and product modularity. **International Journal of Production Economics**, 207, 227-235.
- Zhou, Z., Zhang, L., Lin, L., Zeng, H., & Chen, X. (2020). Carbon risk management and corporate competitive advantages: “Differential promotion” or “cost hindrance”? **Business Strategy and the Environment**, 29(4), 1764-1784.

ภาคผนวก

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารละศรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนที่สนใจ

วารสารละศรี เป็นวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและบทความวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ศึกษา ของคณาจารย์ นักวิชาการและนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถาบัน โดยมีขอบเขตเนื้อหาในสาขาวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษา บริหารธุรกิจ การจัดการ การท่องเที่ยวและบริการ

1. เกี่ยวกับผลงานที่จะรับ

1. เป็นบทความในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การศึกษา บริหารธุรกิจ การจัดการ การท่องเที่ยวและบริการ
2. บทความที่ส่งมาต้องไม่เคยเผยแพร่ หรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสาร รายงาน หรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใดมาก่อน
3. ต้นฉบับต้องมีบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
4. เนื้อหาบทความ หรือข้อคิดเห็นที่พิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นของผู้เขียนเท่านั้น กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย
5. ต้นฉบับต้องได้รับการกลั่นกรองจากกองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน ก่อนการตีพิมพ์

2. ประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารละศรี วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

- 2.1 บทความวิชาการ (Article)
- 2.2 สารนิพนธ์ต้นฉบับหรือบทความวิจัย (Research Article)
- 2.3 บทความปริทัศน์ (Review Article)

3. การเตรียมต้นฉบับ

3.1 บทความทุกเรื่องต้องมีชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียนทุกคน บทคัดย่อ คำสำคัญทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ในบทความวิชาการ บทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย บทนำ (Introduction) เนื้อหา (Substance) และบทสรุป หรือบทส่งท้าย (Conclusion) สำหรับบทความวิจัย ประกอบด้วย บทนำ (Introduction) วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives) ระเบียบวิธีการวิจัย (Research Methodologies) ผลการวิจัย (Bibliography) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) และกิตติกรรมประกาศ (Acknowledgments)

3.2 ต้นฉบับที่จัดส่ง บทความต้องพิมพ์เป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH Sarabun PSK) ทั้งหมด จัดกันหลังตรง และมีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double Spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สันขนาดบีห้า (B5) พิมพ์ให้ห่างจากขอบกระดาษด้านบน 1 นิ้ว ด้านซ้าย, ด้านขวา และด้านล่าง 0.75 นิ้ว พร้อมใส่หมายเลขกำกับทางมุมขวาบนทุกหน้าบทความไม่ควรยาวเกิน 10 หน้ากระดาษพิมพ์สัน โดยนับรวมภาพประกอบและตาราง

3.3 การจัดต้นฉบับ

3.3.1 ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จัดแนวข้อความกึ่งกลาง โดยใช้ตัวอักษรขนาด 18 Point ตัวหนา

3.3.2 ชื่อผู้เขียน ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จัดแนวข้อความชิดขวา โดยใช้ตัวอักษรขนาด 14 point ตัวธรรมดา หากมีผู้เขียนหลายคน ใส่เครื่องหมายจุลภาค (,)

3.3.3 รายละเอียดบทความ

1) หัวข้อ จัดแนวข้อความชิดซ้าย โดยใช้ตัวอักษรขนาด 14 point ตัวหนา

2) เนื้อหา จัดแนวข้อความกระจายแบบไทย โดยใช้ตัวอักษรขนาด 14 point ตัวธรรมดา

3.3.4 บทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (บทสรุป สำหรับบทความปริทัศน์) มีความยาวไม่เกิน 300 คำ ผู้เขียนควรกำหนดคำสำคัญ (Keyword) ของเรื่องไม่เกิน 5 คำ

3.3.5 เอกสารอ้างอิง ใช้ในการอ้างอิงตามแนวเอพีเอ (APA – American Psychological Association) เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือหรือแหล่งข้อมูลอินเทอร์เน็ตก็ได้ ทั้งนี้ผู้เขียนเป็นผู้รับผิดชอบความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมดในการตีพิมพ์บทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้องจะไม่ได้รับการส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง (รูปแบบการอ้างอิงดูจากการอ้างอิงเอกสารท้ายเล่ม)

3.3.6 ถ้ามีภาพประกอบ กราฟ หรือตาราง ที่ใส่ประกอบไว้ในเนื้อเรื่อง ต้องมีชื่อ คำอธิบายที่มาของภาพ และเลขกำกับภาพ ตัวอักษรที่ใช้ต้องเป็นตัวอักษรชนิดเดียวกับที่ใช้ในบทความ ขนาดตัวอักษร 14 point

3.3.7 ความยาวทั้งหมดของบทความรวมทั้ง ภาพ ตารางและเอกสารอ้างอิง ไม่ควรเกิน 20 หน้า

3.3.8 ประวัติผู้เขียน ประกอบด้วย ชื่อผู้เขียน ที่อยู่ผู้เขียน ประวัติการศึกษาผู้เขียน ตำแหน่งงาน หน่วยงานที่สังกัด และที่อยู่จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.3.9 ผู้เขียนต้องส่งต้นฉบับที่เป็นเอกสารจำนวน 1 ชุด และส่งผ่านระบบออนไลน์ในรูปแบบ Word และ PDF มายังไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ don.city4194@gmail.com

4. จัดส่งมายัง

4.1 สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี 321 ถนนนารายณ์มหาราช ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี 15000 โทรศัพท์/โทรสาร 0-3661-1201

4.2 ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ don.city4194@gmail.com

การจัดรูปแบบหน้ากระดาษวารสารดะศรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ระยะขอบ บน 1”

***ตั้งค่าน้ำกระดาษ ขนาด B5
(7.17”×10.12”)***

ภายนอก 0.75”

ภายใน 0.75”

ล่าง 0.75”

ชื่อบทความภาษาไทย
ชื่อบทความภาษาอังกฤษ
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 18)

ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย*
ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาอังกฤษ
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 14)

บทคัดย่อ
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 14)

เนื้อหาของบทความ ใช้ รูปแบบอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 14 ความยาวของบทคัดย่อ ภาษาไทย ไม่เกิน 300 คำ โดยให้เขียนเป็นร้อยแก้ว เน้นเฉพาะเนื้อหาที่สำคัญ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ วิธีการ ผลและวิจารณ์ หรือข้อเสนอแนะอย่างย่อ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 14)

คำสำคัญ: (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 14) ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ไม่เกิน 5 คำ เป็นภาษาไทย ซึ่งตรงกับคำสำคัญในภาษาอังกฤษ เช่น รูปแบบบทความ, ขนาดตัวอักษร, รูปแบบตัวอักษร (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 14)

* ยศ/ตำแหน่งทางวิชาการ, สาขาวิชา หน่วยงานต้นสังกัด (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวธรรมดา ขนาดอักษร 12)

ABSTRACT

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 14)

ความยาวของบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 300 คำ และต้องตรงกับบทคัดย่อภาษาไทย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 14)

Keywords: (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 14) ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ไม่เกิน 5 คำ เป็นภาษาอังกฤษ ต้องตรงกับคำสำคัญในภาษาไทย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 14)

บทนำ

อธิบายถึงความเป็นมาของเรื่องที่วิจัย ความสำคัญของปัญหาที่ทำการศึกษาวิจัย ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย กระชับ และชัดเจน การใช้คำย่อ ต้องมีคำสมบูรณ์ไว้ในครั้งแรกก่อน เนื้อหาของตัวเรื่องควรมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ความยาวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (ควรระบุเป็นข้อๆ)

วิธีดำเนินการวิจัย

อธิบายขั้นตอนการวิจัยด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย โดยกล่าวถึงแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

อธิบายถึงสิ่งที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัย ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล และการแสดงผลการทดสอบสมมติฐาน และการวิจารณ์ผลการวิจัย ซึ่งการรายงานผลการวิจัยและการวิจารณ์นั้น ควรยึดวัตถุประสงค์ และสมมติฐานของการวิจัยเป็นหลัก เพื่อชี้ให้เห็นว่าผลการวิจัยได้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างไรบ้างและสอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้หรือไม่อย่างไร โดยเสนอหลักฐานข้อมูลอย่างเป็นระเบียบและเข้าใจง่าย

(กรณีมีตาราง)

ตาราง 1 เนื้อหาที่เป็นตารางและคำอธิบายสามารถใช้เป็นรูปแบบ 1 คอลัมน์ ได้ตามความเหมาะสม

(n=30)

หัวข้อ	ขีดเส้น 2 เส้น
	ขีดเส้น 1 เส้น
รวม	ขีดเส้น 1 เส้น
	ขีดเส้น 2 เส้น

(กรณีมีภาพ)

ภาพ 1 ชื่อภาพ

(ที่มา: ✓)

อภิปรายผล

ควรอธิบายถึงผลที่ได้รับจากการศึกษาหรือวิจัย ว่าเป็นไปตามสมมติฐานหรือไม่ ควรอ้างถึงทฤษฎี หรือ ผลการศึกษาของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ

ข้อเสนอแนะ

อธิบายถึงการนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ หรือข้อเสนอแนะปัญหาที่พบในการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

(ดูรูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง)

***หากต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

321 ถนนราชมรรคา ต.ทะเลชุบศร อ.เมืองลพบุรี จ.ลพบุรี 15000

โทรศัพท์/โทรสาร 0-3661-1201

Email: don.city4194@gmail.com

รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (Citations in text)

1. ใช้รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาแบบ APA Style (The Publication Manual of the American Psychological Association)

2. การลงรายการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ในรูปแบบดังนี้ (เครื่องหมาย √ แสดงถึงการเคาะ 1 ครั้ง เวลาลงรายการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา และรายการเอกสารอ้างอิงไม่ต้องใส่ลงไป)

- ผู้แต่งที่เป็นคนไทย ใส่ ชื่อ-ชื่อสกุล โดยไม่ต้องใส่คำนำหน้านาม ยศ หรือ ตำแหน่งทางวิชาการ
- ผู้แต่งชาวต่างประเทศ ใส่เฉพาะนามสกุลและตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,)

(ชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง,ปีที่พิมพ์,หน้าที่ใช้อ้างอิง)

3. ถ้ามีการกล่าวถึงชื่อผู้แต่งไว้แล้ว ให้ใส่วงเล็บต่อจากชื่อผู้แต่ง โดยในวงเล็บไม่ต้องระบุชื่อผู้เขียนซ้ำอีก สำหรับชื่อชาวต่างประเทศให้ใส่นามสกุลของผู้แต่ง โดยสามารถอ้างอิงได้ 2 วิธี คือ ถ้าระบุนามสกุลในเนื้อหาความให้ระบุปีที่พิมพ์ในวงเล็บ

ลมูลจรัตนกร(2540,หน้า105)
Watson(1992,พ.89)

4. เอกสารภาษาต่างประเทศที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 หน้า ใช้ตัวอักษรย่อ pp.

(Jensen,1991,พ.8)
(Jensen,1991,พ.8-15)

5. ถ้ามีผู้แต่ง 2 คน และไม่เกิน 5 คน ให้ลงชื่อผู้แต่งทั้งหมดตามลำดับรายการที่ปรากฏ คนคนที่ 1-5 ด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และคนรองสุดท้ายกับคนสุดท้าย คั่นด้วยคำว่า “และ” สำหรับภาษาไทย ส่วนภาษาอังกฤษใช้ “&”

(นวลจันทร์รัตนกร,ชุตินาถสังจันท์,และมารศรีศิริวัชร,2539,หน้า75)
(William,Kates,&Devies,1995,พ.61)

6. ถ้ามีผู้แต่ง เกิน 5 คนหรือตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป ให้ใส่เฉพาะผู้แต่งคนแรก และตามด้วยคำว่า “และคนอื่น ๆ” สำหรับภาษาไทย ส่วนภาษาอังกฤษใช้คำว่า “et al.”

(อุบลบุญชู,และคนอื่น ๆ,2539,หน้า 37)
(Heggs,etVal.,1999,พ. 4-7)

7. สิ่งพิมพ์ที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง ใช้ชื่อเรื่องแทนชื่อผู้แต่ง

(การพัฒนาสุขนิสัย, 2548, หน้า 77)
(Organization Management, 2011, pp.53-54)

8. ข้อความที่นำมาอ้างอิง พบแหล่งที่ใช้อ้างอิงมากกว่า 1 แหล่ง สามารถเขียนไว้ในวงเล็บเดียวกันได้ โดยใช้เครื่องหมาย อัฒภาค (;) คั่นแต่ละงานและเรียงตามลำดับของชื่อผู้แต่ง

(นวลจันทร์ รัตนกร, 2539, หน้า 37; มารศรี ศิริรักษ์, 2552, หน้า 75; เยาวภา โตทรัพย์
, 2554, หน้า 2)
(Heggs, 1999, p.7; Kates, & Devies, 2004, pp.23-26)

9. การอ้างอิงเอกสารจากอินเทอร์เน็ต กรณีที่นำเนื้อหาจากอินเทอร์เน็ต

(ชื่อผู้แต่ง, ปีพิมพ์, ย่อหน้า...)
(สุดแดน วิสุทธิลักษณ์, 2548, ย่อหน้า 3)
(Gorman, 2000, para.3)

การเขียนเอกสารอ้างอิง

1. เครื่องหมาย "✓" แสดงถึงการเว้นระยะ 1 เคาะ เวลาลงรายการรายการเอกสารอ้างอิงไม่ต้องใส่ลงไป
2. หากรายการใดไม่มี ไม่ต้องลงรายละเอียดในบรรณานุกรม ให้ลงรายการถัดมา
3. การลงรายการผู้แต่ง ผู้แต่งอาจเป็นได้ทั้งบุคคลหรือสถาบัน
 - ถ้าเป็นบุคคลประเภทสามัญชน >> ตัดคำนำหน้านาม นาย, นาง, นางสาว ดร. นายแพทย์ พล.อ. ผศ. รศ.
 - ถ้าผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศ >> เขียนชื่อสกุลขึ้นก่อน ค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค ตามด้วย ชื่อต้น (First name) และ ชื่อกลาง (ถ้ามี)
 - ถ้าผู้แต่งมีบรรดาศักดิ์ หรือนันดรศักดิ์หรือสมณศักดิ์ >> กลับเอาบรรดาศักดิ์ไว้หลังชื่อกับนามสกุล ค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (.)
 - ถ้าผู้แต่งเป็นสถาบัน >> ให้บันทึกชื่อสถาบันนั้น ๆ โดยเรียงลำดับจากหน่วยงานใหญ่ไปหาหน่วยงานย่อย ค้นด้วยชื่อหน่วยงานด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.)
4. ผู้แต่งที่มีฐานะเป็นบรรณาธิการ ให้ลงชื่อผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.) และวงเล็บอักษรย่อ บก. (ย่อมาจาก บรรณาธิการ) สำหรับหนังสือภาษาไทย หรือ Ed. หรือ Eds. (ย่อมาจาก editor(s)) สำหรับหนังสือภาษาต่างประเทศ

ประวิทย์/สุวิชัย.ว(บก.).
 เอี่ยมพร/สกุลแก้ว, วและวสุนธรา/ทับทิมแท้.ว(บก.).
 Ford,วGeorgeVS.ว(Ed.).
 Jordan,วRobertsVJ,ว&วPeter,วTaylor,วA.ว(Eds.).
5. การลงรายการซื้อหนังสือ
 - ชื่อหนังสือให้พิมพ์ด้วยตัวหนาและไม่ขีดเส้นใต้
 - ชื่อหนังสือที่เป็นภาษาต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นอักษรตัวแรกของทุกคำด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ และกรณีมีชื่อเรื่องรอง ให้พิมพ์ตามหลังเครื่องหมายมหัพภาค (:) เช่น

New Jersey: A Guide to Its Past and Present.

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิปัญญาไทยกับการพัฒนาชนบท: กรณีศึกษาจังหวัดพิษณุโลก
6. การลงรายการครั้งที่พิมพ์ ให้ลงรายการตั้งแต่การพิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป แล้วใส่ไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ (...)

(พิมพ์ครั้งที่ 2). (พิมพ์ครั้งที่ 3). (พิมพ์ครั้งที่ 4).
 (2nd ed). (3rd ed). (4th ed).
7. หนังสือไม่ปรากฏ สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ และปีที่พิมพ์

ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ (ม.ป.ป.) = (n.d.)
 ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ (ม.ป.ท.) = (n.p.)

ชื่อผู้แต่ง.ว(ปีที่พิมพ์).วชื่อหนังสือว(ครั้งที่พิมพ์).ว(ม.ป.ท.).:วสำนักพิมพ์.
 ชื่อผู้แต่ง.ว(ปีที่พิมพ์).วชื่อหนังสือว(ครั้งที่พิมพ์).วสถานที่พิมพ์:ว(ม.ป.ท.).
 ชื่อผู้แต่ง.ว(ม.ป.ป.).วชื่อหนังสือว(ครั้งที่พิมพ์).วสถานที่พิมพ์:วสำนักพิมพ์.
 ชื่อผู้แต่ง.ว(ม.ป.ป.).วชื่อหนังสือว(ครั้งที่พิมพ์).ว(ม.ป.ท.).

8. หากไม่สามารถพิมพ์จบได้ภายใน 1 บรรทัด ให้ขึ้นบรรทัดใหม่โดยย่อหน้าเข้ามา 7 ตัวอักษร (7 เคาะ)

หทัยา กองจันทิก. (ม.ป.ป.). ฉลากโภชนาการคืออะไร. สืบค้น มกราคม 27, 2543, จาก
http://www.tda.moph.go.th/tda/html/product

9. เรียงตามลำดับอักษร ก-ฮ A-Z และแยกภาษาไทยกับภาษาต่างประเทศออกจากกัน

10. กรณีที่ผู้แต่งมีชื่อ-สกุลซ้ำกัน ให้เรียงตามปีน้อยไปมาก และในบรรทัดต่อไปให้พิมพ์ชื่กลาง 7 ครั้ง แล้วตามด้วย _____. และใส่รายละเอียดชื่อเรื่อง และอื่น ๆ ตามปกติ

รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิง

1. หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).ชื่อหนังสือ(ครั้งที่พิมพ์).สถานที่พิมพ์:สำนักพิมพ์.

หมายเหตุ:

ชื่อหนังสือ (พิมพ์ครั้งที่) กรณีมีพิมพ์ครั้งที่ในวงเล็บต่อท้าย ไม่ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาค (.)

ชื่อหนังสือ. ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาค (.) กรณีไม่มี (พิมพ์ครั้งที่) ต่อท้าย

บันทึกถึงดวงดาว (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.

บันทึกถึงดวงดาว. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.

สำเนา ขจรศิลป์, บุญเรียง ขจรศิลป์, สมประสงค์ น่วมบุญลือ, สุริยา เสถียรกิจอำไพ, และบุญสม อีรวณิชกุล.

(2541). การพัฒนารูปแบบค่ายอาสาพัฒนาของนักศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.

Jones, M. (2002). *Social Psychology of Prejudice*. New Jersey: Prentice Hall.

2. วารสาร

ผู้เขียนบทความ.(ปีที่พิมพ์,เดือน).ชื่อบทความ.ชื่อวารสาร,ปีที่หรือเล่มที่(ฉบับที่), หน้าที่ตีพิมพ์บทความ.

วิกุล แพทย์พาณิชย์. (2545, มีนาคม). ธุรกิจแฟรนไชส์. เนชั่นสุดสัปดาห์, 4(8), 8-11.

Bowen, J. (2005, April). FRBR coming soon to your library?. *Library Resources & Technical Services*, 49(3), 175-188.

3. บทความในหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์,เดือน,วันที่).ชื่อบทความ.ชื่อหนังสือพิมพ์,ปีที่หรือเล่มที่(ฉบับที่), หน้าที่ตีพิมพ์บทความ.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2544, มีนาคม 23). พม่ากับยาเสพติด. *มติชน*, 20(121), หน้า 6.

ปัญหาขยะในเมืองเชียงใหม่. (2546, 15 สิงหาคม). *ไทยนิวส์*, 12(23), หน้า 8.

Schwartz, J. (1993, September 30). Obesity affects economic, social status. *The Washington Post*, 30(134), p. A1.

4. วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. ระดับวิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยหรือสถาบัน.

หมายเหตุ: ระดับวิทยานิพนธ์ปริญญาโท ใช้คำว่า วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต หรือ Master's thesis ปริญญาเอกใช้คำว่า วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต หรือ Doctoral Dissertation สำหรับวิทยานิพนธ์ภาษาต่างประเทศ หลังระดับวิทยานิพนธ์ให้ใส่เครื่องหมายจุลภาค (,) แล้วจึงตามด้วยชื่อมหาวิทยาลัย

กิ่งแก้ว จันโถมศึก. (2547). ผลการเรียนรู้เชิงพุทธิพิสัยของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยใช้สื่อประสมประกอบการดำเนินเรื่องผ่านคอมพิวเตอร์ช่วยสอน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
McKenna, J. C. (1999). Sustainable Ethnic Tourism in Northern Thailand. Master's Thesis, University of Alberta

5. รายงานการวิจัย

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ (ครั้งที่พิมพ์). สถานพิมพ์: สำนักพิมพ์.

สุขุม พรหมเมืองคุณ. (2546). รายงานการวิจัย เรื่อง ความต้องการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

6. การสัมภาษณ์

6.1 บทสัมภาษณ์โดยตรง

ผู้ให้สัมภาษณ์. (ปี, เดือน/วันที่ที่สัมภาษณ์). ตำแหน่งหรือที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้. สัมภาษณ์.

มา มั่งมูล. (2557, กรกฎาคม 11). ผู้ใหญ่บ้าน. สัมภาษณ์.

6.2 บทสัมภาษณ์ที่นำมาตีพิมพ์

ผู้ให้สัมภาษณ์. (ปี, เดือน/วันที่ที่สัมภาษณ์). ตำแหน่ง (ถ้ามี). สัมภาษณ์. ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), หน้า.

ทฤษฎี ขาวสวนเจริญ. (2557, กรกฎาคม 7). อธิติกรรมปศุสัตว์. สัมภาษณ์. ไทยรัฐ, 50(1254), หน้า 5.

7. สารสนเทศจากเว็บไซต์

ชื่อผู้แต่งหรือชื่อหน่วยงาน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. สืบค้น เดือน/วัน/ปี, จาก URL.

หัตยา กองจันทิก. (2552). ฉลากโภชนาการคืออะไร. สืบค้น มกราคม 27, 2553, จาก

Chiang Mai University. (n.d.). Academic Support and Services Units. Retrieved September 1, 1999, from <http://www.erin.gor.au>